

with funding from

Austrian

Development Cooperation

GHID

privind legislația
în domeniul managementului
resurselor de apă
și protecției mediului înconjurător

Chișinău · 2014

GHID

**privind legislația în domeniul managementului
resurselor de apă
și protecției mediului înconjurător**

(pentru administrația publică locală și asociații obștești)

CZU 349.6

G 49

Ghid privind legislația în domeniul managementului resurselor de apă și protecției mediului înconjurător (pentru administrația publică locală și asociații obștești)

Autori: Andrei Isac, Gabriel Mărgineanu, Alexei Andreev, Liliana Josan

Această publicație este realizată în cadrul proiectului “Îmbunătățirea managementului resurselor acvatice și protecția ecosistemelor prietenoase în Zona Ramsar «Nistrul de Jos»” implementat de către Societatea Ecologică „BIOTICA” și finanțat de Agenția Austriacă pentru Dezvoltare din fondurile Cooperării Austriece pentru Dezvoltare (ADC).

Handbook on water, water-linked and other environmental legislation (for local public authorities and NGO)

This bi-language (in Romanian and Russian) edition includes main information about relevant water, water-linked and other environmental legislation including international agreements as an assistance for local public authorities, NGOs and other interested persons, aiming at better execution of water and other ecological legislation incl. the specific one for Ramsar Sites.

The edition is done in the frame of the project „Improving water management and protection of water-related ecosystems in the Lower Dniester Ramsar Site” implemented by BIOTICA Ecological Society and funded by the Austrian Development Agency (ADA) with funds of Austrian Development Cooperation.

with funding from

Austrian
Development Cooperation

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Ghid privind legislația în domeniul managementului resurselor de apă și protecției mediului înconjurător = Руководство по законодательству в области управления водными ресурсами и охраны окружающей среды : (pentru administrația publică locală și asociații obștești) / aut.: Andrei Isac, Gabriel Mărgineanu, Alexei Andreev [et al.] ; Ecological Soc. „Biotica”. – Chișinău : Societatea Ecologică „Biotica”, 2014 (Tipogr. „Elan Poligraf”). – 304 p.

Carte-valet („перевертыш”). – Tit., text paral.: lb. rom., rusă. – 500 ex.
ISBN 978-9975-66-376-2.

CUPRINS

Abrevieri și acronime	6
Nomenclatorul temelor de bază	7
Introducere	8
PARTEA I. CADRUL LEGAL ȘI ACORDURILE INTERNAȚIONALE	11
1.1. Convenția Ramsar asupra Zonelor Umede de Importanță Internațională, tratat internațional, 1971	11
1.2. Convenția Berna privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale în Europa, 1979	13
1.3. Convenția Bonn privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice, 1979	14
1.4. Convenția Helsinki privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale, 1992	15
1.5. Protocolul privind Apa și Sănătatea la Convenția CEE ONU privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale.	16
1.6. Convenția CEE-ONU privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție (Convenția de la Aarhus)	16
1.6.1. Accesul la informație	17
1.6.2. Participarea publicului la luarea deciziilor.	17
1.6.3. Accesul la justiție	17
1.7. Acordul privind utilizarea rațională și protecția fluviului Nistru dintre Republica Moldova și Ucraina, 2012	18
1.8. Directiva Cadru UE privind Apa, 2000	20
1.9. Proiectul Acordului de Asociere UE-Republica Moldova (Capitolul de mediu)	20
PARTEA II. CADRUL LEGISLATIV ȘI NORMATIV NAȚIONAL	21
2.1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994	21
2.2. Codul Civil al Republicii Moldova (Nr. 1107 din 06.06.2002)	22
2.3. Codul Penal al Republicii Moldova (Cod Nr. 985 din 18.04.2002)	26
2.4. Codul Contravențional al Republicii Moldova (Cod Nr. 218 din 24.10.2008)	27
2.5. Codul Silvic	28
2.6. Codul Funciar	32
2.7. Legea pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate	33
2.8. Legea Nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și Legea privind descentralizarea administrativă	34
2.9. Legea Nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător	35
2.9.1. Dispoziții generale	36

2.9.2. Atribuțiile administrației publice centrale și locale	36
2.9.3. Mecanisme financiare și juridice	37
2.10. Legea Nr. 440 din 27.04.1995 cu privire la zonele și fișile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă	38
2.11. Legea Nr. 1538 din 25.02.1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat	39
2.12. Legea cu privire la Rețeaua Ecologică Națională (Nr. 94 din 05.04.2007)	41
2.13. Regulamentul-cadru al zonelor umede de importanță internațională	44
2.14. Legea apelor	45
2.14.1. Dispoziții generale	45
2.14.2. Zonele de protecție a apelor	46
2.14.3. Atribuțiile administrației publice centrale și locale	46
2.15. Legea cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații (Nr. 171 din 09.07.2010)	48
2.16. Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului Nr. 835 din 17.05.1996	48
2.16.1. Dispoziții generale	49
2.16.2. Competența și perfectarea documentației	49
2.16.3. Controlul și răspunderea	50
2.17. Legea regnului vegetal Nr. 239 din 08.11.2007	51
2.18. Legea regnului animal Nr. 439 din 27.04.1995	52
2.19. Proiectul Legii privind protecția mediului (versiunea din octombrie 2013)	53
2.20. Proiectul Strategiei Naționale de Mediu 2014-2023	54
2.21. Proiectul Strategiei Naționale privind Conservarea Diversității Biologice (concept, 2013)	55
2.22. Strategia Reformei Instituționale a Sectorului Forestier din Republica Moldova	55
2.23. Programul de Dezvoltare Strategică a Ministerului Mediului pentru perioada 2012-2014	55
2.24. Planul de Acțiuni a Guvernului pe 2012-2015 (Hotărârea Guvernului nr. 289 din 07.05.2012)	56
2.25. Hotărârea Guvernului nr. 27 din 19.01.2004 privind aprobarea Regulamentului privind autorizarea tăierilor în fondul forestier și vegetația forestieră din afara acestuia	57
2.26. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1451 din 24.12.2007 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de atribuire, modificare a destinației și schimbul de terenuri	61
2.27. Hotărârea Guvernului nr.1141 din 10.10.2008 privind aprobarea Regulamentului privind condițiile de evacuare a apelor uzate urbane în receptori naturali	62

2.28. Hotărârea Nr. 667 din 23.07.2010 privind aprobarea Regulamentului cu privire la pășunat și cosit	62
2.28.1. Dispoziții generale	63
2.28.2. Utilizarea pășunilor	64
2.28.3. Presiunea admisibilă asupra pășunii	64
2.28.4. Tehnologia pășunatului	65
2.28.5. Cositul finețelor	66
2.28.6. Restricții și responsabilități	66
Anexa nr. 1: Principalele definiții și noțiuni	68
Anexa nr. 2: Convențiile și acordurile internaționale (extrase)	79
1. Convenția Ramsar asupra Zonelor Umede de Importanță Internațională, tratat internațional, 1971	79
2. Convenția Helsinki privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale, 1992	82
3. Protocolul privind Apa și Sănătatea la Convenția CEE ONU privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale	87
4. Convenția CEE-ONU privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție (Convenția de la Aarhus)	93
5. Acordul privind utilizarea rațională și protecția fluviului Nistru dintre Republica Moldova și Ucraina, 2012	96
6. Directiva Cadru UE privind Apa, (2000/60/UE), 2000	99
7. Proiectul Acordului de Asociere UE-Republica Moldova (Capitolul de mediu)	100
Anexa nr. 3: Extrase din Legislație	101
1. Extras din Codul Contravențional	101
2. Extras din prevederile Codului fiscal titlul VII cu privire la taxele locale	118
3. Extras din Legea cu privire la zonele și fișile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, care este important pentru administrația publică locală, organizațiile necomerciale, agenții economici, dar și persoane fizice care locuiesc în apropierea bazinelor acvatice	123
Anexa nr. 4: Elaborarea și aprobarea finală a legislației secundare pentru punerea în aplicare a Legii apelor, care a intrat în vigoare la 28 octombrie 2013	128
Anexa nr. 5: Extras din Planul de management al zonei „Nistrul de Jos”	130

ABREVIERI ȘI ACRONIME

ADA, AAD	Agenția Austriacă de Dezvoltare
AMM	Acord multilateral de mediu (convenții, protocoale internaționale în domeniu)
APL	Administrație publică locală
AȘM	Academia de Științe a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
CE	Comisia Europeană
CEE	Europa Centrală și de Est
DD	Dezvoltare Durabilă
IES	Inspectoratul Ecologic de Stat
IUCN	Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MDL	Lei moldovenești
ME	Ministerul Economiei
MEd	Ministerul Educației
MM	Ministerul Mediului
MS	Ministerul Sănătății
MTID	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor
ODM	Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ONU	Organizația Națiunilor Unite
UNDP, PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
UNEP, PNUM	Programul Națiunilor Unite pentru Mediu
RM	Republica Moldova
SND	Strategia Națională de Dezvoltare
UE	Uniunea Europeană
UNECE, CEE	Comisia Economică pentru Europa a ONU
ONU	

NOTĂ: Textul convențiilor și Directivelor UE în română – traducere neoficială

NOMENCLATORUL TEMELOR DE BAZĂ

Nr	Tema	Paginile
1	Funcțiile și obligațiile APL în domeniu	19, 21, 29, 34-35, 36-37, 39-40, 42, 44, 45-47, 49, 51, 52, 61-62, 63-67, 101-118, 118-123-127
2	Sancțiunile	27-28, 32, 38, 50-51, 101-118
3	Convențiile în domeniu	11-17, 79-95
4	Legislația în domeniu	21-67, 101-129
5	Directivele în domeniu	18-20, 96-100
6	Participarea și posibilitățile asociațiilor obștești	13, 17, 25-26
7	Zone Umede	11-12, 44, 79-81
8	Ariile protejate, rețeaua ecologică	39-43, 112
9	Protecția resurselor acvatice	11, 15-16, 18-20, 26-27, 38-39, 39-41, 44, 45-48, 62, 101-103, 123-127

INTRODUCERE

Organele administrației publice locale au un rol primordial în realizarea prevederilor politicii de mediu la nivel local, asigurarea unui mediu favorabil pentru viața și activitatea populației. De ele depinde și integrarea cerințelor de mediu în planul dezvoltării social-economice durabile a localităților. Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi cu asistența autorităților teritoriale pentru mediu raionale, regionale și municipale asigură păstrarea unui mediu înconjurător sănătos și folosirea rațională a resurselor naturale. Tot ele trebuie să exercite un control permanent asupra respectării legislației. APL elaborează și implementează planurile locale de acțiuni din domeniul mediului cu finanțarea din bugetul local și alte surse de finanțare prevăzute de legislația în vigoare, aprobă anual de comun cu autoritățile pentru mediu limitele de emisii și deversări nocive în mediu (cu excepția celor ce depășesc teritoriul localității).

Conform obligațiilor sale, APL stabilesc perimetrele pentru depozitarea deșeurilor de producție și menajere, a molozului rezultat din construcții, fierului vechi, organizează inactivarea/neutralizarea și utilizarea acestora, stabilesc locurile pentru cimitirele de animale. Ele stabilesc locurile pentru acumularea, prelucrarea, utilizarea precum și pentru neutralizarea reziduurilor ce nu pot fi prelucrate. APL asigură construirea și funcționarea instalațiilor de epurare în conformitate cu standardele stabilite pentru apele reziduale, supraveghează echipamentele și dispozitivele de pre-epurare a apelor reziduale, de reținere a noxelor.

Un rol aparte îi revine administrației locale în organizarea refacerii peisajelor și reconstrucția zonelor afectate profund sub aspect ecologic cum sunt: terenurile de exploatare miniere la suprafață, haldele de cenușă, fosfoghips, depozitele de șlamuri industriale din contul agenților economici care au produs afectarea,

APL realizează gestionarea rațională și contribuie la menținerea și îmbunătățirea calității ecosistemelor terenurilor destinate pășunilor, pentru a nu admite diminuarea calității și chiar dispariția acestora. APL delimitează terenurile pentru pășunat, luând în considerare încărcarea lor cu animale, potențialul de producție, numărul de vite și cerințele de protecție a solului și vegetației.

APL restabilesc și mențin raportul științific argumentat între terenurile arabile, pajiști, păduri și ape pentru a păstra echilibrul natural în ecosisteme, asigură realizarea măsurilor de prevenire și combatere a alunecărilor de teren, eroziunii, salinizării, compactării și poluării solului cu îngrășăminte minerale și pesticide.

Iată de ce organele locale repartizează terenuri pentru asigurarea gradului necesar de împădurire, îndeosebi în zonele cu deficit de păduri, organizează împădurirea terenurilor agricole impracticabile, sădirea și întreținerea perdelelor forestiere de protecție, aliniamentelor de arbori și arbuști, spațiilor verzi, parcurilor și grădinilor vii.

APL acordă priorități și înlesniri întreprinderilor ce desfășoară activități economice nepoluante și sistemelor de producție cu circuit închis. Totodată în caz

de necesitate sistează planificarea, construirea și lucrările pentru efectuarea cărora s-a obținut autorizația autorităților pentru mediu.

Toate atribuțiile indicate mai sus sunt direct legate de responsabilitățile APL ce țin de conservarea diversității biologice, protecția ecosistemelor acvatice și resurselor de apă, precum și gestionarea ecologic argumentată a zonelor umede.

Republica Moldova s-a alăturat Convenției Ramsar în anul 2000, a creat trei Zone Ramsar cu suprafața totală de 94,705 ha (Nr 1029 (2000), 1316 (2003), 1500(2005)) și este în proces de pregătire a înregistrării a celui de al patrulea site. În viitor în țară pot exista 5 zone umede de importanță internațională. Datorită desemnării zonelor umede, autoritățile de mediu au raportat atingerea unuia dintre Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului - ponderea suprafeței ariilor naturale protejate de stat (obiectivul de 2,4% în 2015 a fost atins în 2007 constituind 4,7%). Totodată acesta este doar un indicator cantitativ, calitatea componentelor de mediu și starea biodiversității, managementul și utilizarea acestor zone încă este imperfect, fapt ce creează mari probleme care trebuie soluționate.

Zonele umede sunt utilizate în scopuri economice, fiind transformate sau chiar complet distruse. Aceasta se datorează printre altele și faptului că Moldova nu are experiență suficientă în implementarea practică a prevederilor Convenției, are o economie instabilă, influențată de o piață slab reglementată și factorii externi, precum și o situație socială instabilă. Toate acestea în ansamblu majorează impactul negativ asupra mediului și se răsfrînge asupra calității protecției acestuia, inclusiv și asupra protecției zonelor umede. Astfel, sunt importante acțiunile de îmbunătățire a politicii de management la toate nivelele, inclusiv conștientizarea valorii zonelor umede pentru mediu și economia națională, necesitatea utilizării durabile a acestora, cu evitarea prejudiciilor, precum și valorificarea pe deplin a contribuției lor potențiale pentru reducerea sărăciei.

Terenurile din Zonele Umede de Importanță Internațională sunt într-o administrare diferită, gestionată de diverși deținători, inclusiv Agenția "Apele Moldovei", Agenția "Moldsilva", autoritățile administrației publice locale și proprietari care utilizează aceste zone pentru irigație, pescuit, pășunat, vînat sau recreere etc. Importanța naturală, economică și culturală a acestor arii este puțin recunoscută și conștientizată de mediul economic și populație, precum și de mediul cultural al țării. Colaborarea inter-sectorială pentru conservarea diversității biologice în zonele date la fel nu este la nivelul necesar și nu asigură stabilitatea ecosistemelor. O problemă o constituie și divizarea neclară a responsabilităților.

Conform articolului 3.1 al Convenției, "Părțile contractante trebuie să elaboreze și să aplice planurile lor de amenajare, astfel încît să favorizeze conservarea zonelor umede înscrise pe lista *Convenției* și, pe cît posibil, utilizarea rațională a zonelor umede din teritoriul lor", iar Rezoluția VII.6 prevede elaborarea politicilor în domeniul zonelor umede ca una din obligațiile majore de implementare a Convenției la nivel național. Republica Moldova trebuie să se conformeze acestor obligații și să includă în legislația națională politica în domeniul zonelor

umede în scopul protecției acestora și creării cadrului legal pentru managementul lor.

Politica formulată în domeniul zonelor umede oferă o posibilitate clară de recunoaștere a importanței deosebite a ecosistemelor acestora, cu aplicarea diferitelor abordări de management și conservare, identificarea problemelor existente și stabilirea obiectivelor clare și căile de atingere a lor.

În prezent cadrul administrării zonelor umede în Moldova este reglementat de prevederile Legii privind fondul ariilor protejate de stat, Legii apelor și Legii cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.

Ne exprimăm speranța că această publicație va contribui la ridicarea nivelului de informare și cunoaștere a prevederilor actelor internaționale și cadrului normativ-legal național, precum și va contribui la conștientizarea din partea autorităților publice locale a rolului și obligațiilor lor în acest domeniu, contribuind la soluționarea problemelor de mediu la nivel local.

Astfel, această publicație are scopul de a întări capacitățile organelor administrației publice locale cu suportul Societății Ecologice „BIOTICA”, în cadrul proiectului ”Îmbunătățirea managementului resurselor acvatice și protecția ecosistemelor priacvatice în Zona Ramsar ”Nistrul de Jos”, finanțat de Agenția Austriacă de Dezvoltare.

Grupul de autori

PARTEA I. CADRUL LEGAL ȘI ACORDURILE INTERNAȚIONALE

Odată cu semnarea și ratificarea acordurilor multilaterale internaționale de mediu, Republica Moldova și-a asumat obligațiunea pentru implementarea prevederilor lor la nivel național, regional și local. Realizarea măsurilor necesare este prevăzută de documentele de politici, programe și strategii, implementarea cărora la nivel local implică participarea activă a administrației publice locale, asociațiilor obștești și sectorului privat. Capitolul dat include o descriere a acelor convenții și acorduri internaționale, care au tangență directă cu managementul resurselor de apă și protecția ecosistemelor acvatice. Menționăm că orice acord internațional constă nu doar din textul de bază, dar include și rezoluțiile și protocoalele adoptate pe parcursul dezvoltării.

1.1. Convenția Ramsar asupra Zonelor Umede de Importanță Internațională, tratat internațional, 1971

Convenția Ramsar a fost adoptată la 2 februarie 1971 în orașul iranian Ramsar, fiind rezultatul negocierilor ONG-urilor, guvernelor și asociațiilor de vânătoare pe parcursul anilor 60, și a intrat în vigoare la 21 decembrie 1975. Declarată deschisă pentru aderarea fiecărui stat care poate să înscrie o zonă umedă în lista zonelor umede de importanță internațională, la moment ea are 168 de Părți și 2127 zone umede, a căror suprafața totală este 205448714 hectare. Republica Moldova a ratificat documentul acesta prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 504-XIV din 14.07.1999, avînd la moment 3 zone Ramsar cu suprafața totală de 94705 ha.

Convenția Ramsar este primul tratat interguvernamental modern, de anvergură mondială, ce ține de conservarea și utilizarea durabilă a resurselor naturale. Ea a fost concepută ca un mijloc de atragere a atenției opiniei internaționale asupra ritmului de dispariție a habitatelor zonelor umede, legate parțial de ignorarea funcțiilor și valorilor acestor zone. De aceea Convenția stabilește cadrul acțiunilor naționale și cooperării internaționale pentru conservarea și utilizarea rațională a zonelor umede și a resurselor pe care acestea le oferă.

Misiunea Convenției constă în „*conservarea, administrarea și utilizarea rațională a zonelor umede, a florei și faunei lor,*” atât la nivelul local, cît și internațional, pentru a contribui la stabilirea dezvoltării durabile la scară globală. Aceasta se bazează pe următorii trei piloni:

1) identificarea siturilor relevante, înscrierea lor în Lista zonelor umede de importanță internațională (lista Ramsar) și gestionarea lor într-o manieră coerentă și exhaustivă;

2) realizarea utilizării raționale a zonelor umede ca o totalitate de acțiuni și procese diverse ce contribuie la bunăstarea omenirii prin intermediul gestiunii durabile a zonelor umede, repartizarea resurselor acvatice și gestiunea bazinelor hidrografice, prin intermediul implementării politicilor și planurilor

naționale pentru zonele umede, examinarea și armonizarea cadrului legislativ și instrumentele de finanțare ce vizează zonele umede, inventarierea și evaluarea, integrarea zonelor umede în procesele de dezvoltare durabilă, participarea societății civile în gestionarea zonelor umede și menținerea valorilor culturale ale comunităților locale și populației autohtone; promovarea comunicării, educației și a sensibilizării publicului, participarea activă a sectorului privat; transpunerea armonizată în viață a Convenției Ramsar și altor convenții internaționale;

3) cooperarea la nivel internațional pentru realizarea conservării și utilizării raționale a zonelor umede transfrontaliere, colaborarea cu diferite convenții și organisme internaționale, schimbul de informații și experiență și creșterea fluxului de resurse financiare, transferul tehnologiilor destinate țărilor în curs de dezvoltare și cu economie în tranziție.

În prezent în Republica Moldova sunt recunoscute oficial trei zone Ramsar:

Zona Ramsar Nr.1029 "Lacurile Prutului de Jos" a fost prima zonă Ramsar desemnată în Moldova la 20.06.2000, prin a cărei recunoaștere Moldova a devenit membru al Convenției. Această zonă este amplasată în partea de sud-vest a Republicii Moldova, între orașul Cahul și satul Giurgiulești în partea inferioară a luncii fluviului Prut, ce servește ca hotar de vest al zonei și în același timp reprezintă hotarul de stat între Republica Moldova și România. În această zonă sunt amplasate cele mai mari lacuri naturale din Moldova - Beleu și Dracele, care reprezintă niște ecosisteme unice, precum și un complex de lacuri în care s-a transformat lacul Manta. Aceste locuri au o mare însemnătate nu numai pentru țara noastră, ci și pentru statele vecine, deoarece este un loc de trai și de popas pentru multe păsări de apă.

Zona Ramsar „Nistrul De Jos” Nr. 1316, recunoscută la 20.08.2003, este amplasată în partea de sud-est a Republicii Moldova, pe teritoriile raioanelor Căușeni și Ștefan-Vodă și parțial Slobozia de pe malul stîng al Nistrului. Suprafața zonei constituie cca. 60000 ha. Teritoriul se întinde pe lunca fluviului cu o lățime variabilă, într-o zonă de meandrare puternică și pe terasele adiacente. El cuprinde și o parte din deltă, iar insula Turunciuc deja după hotarul Moldo-Ucrainean se mărginește cu limanul Nistrului. Zona dată reprezintă un complex de habitate naturale și transformate din lunca Nistrului, unite prin fluviu și canalul ce s-a format în urma construcției digului național anti-viitură. Nucleul îl constituie sectorul natural «Lunca Talmaza», cu o suprafață de 1503 ha.

Zona Convenției Ramsar Nr. 1500 „Unguri-Holoșnița” a fost recunoscută oficial la 14.09.2005, ocupînd 15553 ha și este amplasată preponderent pe teritoriul raionului Soroca, parțial pe cel al raionului Ocnîța și pe o mică porțiune din raionul Dondușeni. Aceasta include terenuri și bazine acvatice amplasate în perimetrul drumului Soroca-Otaci și hotarului de stat de-a lungul fluviului Nistru și se întinde de la nord-vest de satul Calarașovca până la hotarul comunei Holoșnița în partea de sud-est.

Aceste trei zone sunt supuse unui supravegheri sistematice de Direcția Monitoring al Calității Mediului, în legătură cu aplicarea Convenției Ramsar. Astfel DMCM monitorizează calitatea complexului de lacuri Manta și lacul Beleu care fac parte din Zona "Lacurile Prutului de Jos", iar în cadrul Zonelor "Nistrul de Jos" și "Unguri-Holoșnița" se monitorizează calitatea apei râului Nistru în secțiunile: or. Otaci, s.Olănești și s.Palanca.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 665 din 14.06.2007 a fost aprobat Regulamentul - cadru al zonelor umede de importanță internațională, care stabilește sarcinile, principiile generale de gestionare și finanțare, precum și regimul de pază și protecție a zonelor umede de importanță internațională. Autorităților publice centrale și celor locale, agenților economici, beneficiarilor de terenuri proprietate publică și privată le aparține responsabilitatea de starea ecologică a zonelor umede și sunt chemați să depună eforturile necesare pentru menținerea, protecția, conservarea și utilizarea durabilă a patrimoniului natural din cadrul zonelor umede.

În conformitate cu legislația au fost elaborate planuri de management pentru Zonele Ramsar "Unguri-Holoșnița" și „Nistrul de Jos”. Ultimul (extrase din el sunt prezentate în Anexa 3) de exemplu poate servi în calitate de model de administrare a zonelor de acest tip.

1.2. Convenția Berna privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale în Europa, 1979

Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale în Europa a fost deschisă la Berna, la 19 septembrie 1979, semnării statelor membre ale Consiliului Europei și statelor nonmembre care au participat la elaborarea sa, precum și Comunității Economice Europene. A intrat în vigoare la 1 iunie 1982.

Această Convenție are drept obiectiv asigurarea conservării florei și faunei sălbatice și a habitatului lor natural. Convenția acordă o atenție deosebită speciilor (chiar migratoare) amenințate cu dispariția și vulnerabile. Totodată Părțile trebuie să prevină răspîndirea speciilor străine, în special a celor agresive.

Este important că Convenția și Părțile contribuie la instruirea și difuzarea informațiilor generale privind necesitatea conservării patrimoniului natural sălbatic.

A fost creat un comitet permanent, constituit din reprezentanții Părților, precum și diverse organizațiilor, inclusiv ONG în calitate de supraveghetori. Una dintre sarcinile acestuia este asigurarea monitorizării asupra îndeplinirii prevederilor Convenției. Astfel Comitetul acceptă cereri și deschide dosare în raport cu încălcările. Comitetul permanent mai are competența să formuleze recomandări Părților și să modifice anexele la Convenție, în care sunt enumerate speciile protejate.

Republica Moldova a aderat la Convenția de la Berna în anul 1993 (Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova Nr. 1546-XII din 23.06.93).

UE a adoptat **Directiva privind conservarea păsărilor sălbatice** (ultima versiune și Directiva 2009/147/CE din 30 noiembrie 2009) și **Directiva referitoare la conservarea habitatelor naturale și a florei și faunei sălbatice** (92/43 EEC din 21 mai 1992).

Directiva Habitate a fost creată pentru a coordona conservarea speciilor de plante și animale sălbatice și a tipurilor vulnerabile de habitate naturale din Uniunea Europeană. Toate acțiunile bazate pe aceasta directivă sunt axate pe menținerea unui statut de conservare favorabil sau pe reabilitarea habitatelor desemnate, în ariile stabilite de Comisia Europeană în baza propunerilor naționale. Împreună cu siturile din Directiva Păsări, aceste situri au fost integrate în rețeaua Natura 2000. Există mai mult de 22000 de situri desemnate în temeiul Directivei Habitate, acoperind aproximativ 13,3% din teritoriul UE, iar rețeaua Natura 2000 în total numără peste 25000 de situri (din Directivele Habitate și Păsări) și ocupă 17% din teritoriul UE. Toate măsurile de conservare ar trebui să aibă în vedere și aspectele economice și sociale la nivel regional și local.

Ambele directive stabilesc nivelul minim de standarde pentru conservarea biodiversității în Statele membre și care reprezintă o parte esențială a celui de al Cincilea Program de Acțiune în domeniul Mediului al UE. Mai mult decât atât, conform Tratatului de la Roma (Articolul 130), amendat de către Tratatul de la Maastricht, măsurile UE în domeniul mediului trebuie să fie integrate în alte politici ale UE.

Moldova atunci când s-a alăturat la Acordul energetic UE și-a asumat responsabilitatea în raport cu art.4 al Directivei păsări și parțial a realizat-o, introducând în legislație prevederi în raport cu protecția păsărilor în perioadele vulnerabile de viață – cuibăritul și migrația. Aceasta se referă în special la complexul acvatic și palustru ce se adună în număr mare.

1.3. Convenția Bonn privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice, 1979

Părțile recunosc importanța protejării speciilor migratoare și coordonării interstatale a măsurilor, realizate pentru aceasta acolo, unde aceasta este posibil și justificat, acordând atenția deosebită speciilor migratoare, statutul de protecție al cărora este nefavorabil, precum și ținând cont de măsurile, realizate individual sau de comun acord, necesare pentru conservarea acestor specii și habitatelor lor. Aceste măsuri sunt întreprinse pentru prevenirea riscului reducerii numărului speciilor migratoare și dispariției unui număr din ele.

În special, Părțile trebuie:

- să contribuie la realizarea cercetărilor științifice, care se referă la speciile migratoare, și să colaboreze în efectuarea lor;
- să întreprindă eforturile necesare pentru asigurarea protecției imediate a speciilor migratoare, incluse în Anexa 1;

- să întreprindă eforturile necesare pentru încheierea Acordurilor privind protecția speciilor migratoare, incluse în Anexa II și gestionarea lor.

Republica Moldova a aderat la Convenția de la Bonn în anul 2000 (Legea Republicii Moldova Nr. 1244 -XIV din 28. 09.2000) și mai târziu la Acordul (convenția) privind protecția păsărilor Afro-Euroasiatice migratoare de baltă.

1.4. Convenția Helsinki privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale, 1992

Această convenție a fost adoptată la Helsinki, Finlanda, la 17 martie 1992, în cadrul Comisiei Economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite și a intrat în vigoare la 6 octombrie 1996. În prezent, Convenția Helsinki are 39 de Părți, inclusiv Uniunea Europeană, și 26 Signatorii.

Republica Moldova a aderat la 4 ianuarie 1994 în baza Hotărârii Parlamentului Nr. 1546-XII din 23 iunie 1993.

Convenția Helsinki (1992) are o abordare complexă, bazată pe înțelegerea că resursele de apă sunt o parte integrantă atât a ecosistemelor, cât și a societății umane și economiei. De aceea Convenția prevede că părțile riverane participă la acorduri bilaterale și multilaterale privind gospodărirea apelor transfrontiere dacă acestea nu există sau le vor adapta pe cele existente acolo unde este necesar, înlocuind contradicțiile cu principiile de bază ale Convenției, în scopul definirii relațiilor reciproce referitoare la managementul resurselor de apă. Aceste acorduri vor trata probleme relevante ale Convenției, precum și orice alte probleme asupra cărora părțile riverane pot decide că este necesar să coopereze și asigură crearea de organisme comune.

Astfel, scopul Convenției constă în asigurarea unui cadru legal și organizatoric pentru cooperarea regională în domeniul resurselor de apă transfrontiere (rîuri, lacuri și ape subterane), iar obiectivul principal al Convenției este întărirea măsurilor locale, naționale și regionale de protejare și asigurare a utilizării durabile și ecologice a apelor transfrontiere de suprafață și subterane. Aceasta se va realiza prin măsuri adecvate pentru:

- a preveni, a controla și a reduce poluările apelor care pot cauza impact transfrontier;
- a asigura că apele transfrontiere sunt utilizate în scopul gospodăririi raționale și sigure din punct de vedere ecologic, conservării resurselor de apă și protecției mediului;
- a evalua impactul asupra mediului, a elabora planurile pentru situații excepționale, a stabili criteriile de calitate a apei și a minimiza riscul de poluare accidentală a resurselor de apă;
- a asigura conservarea și, unde este necesar, restaurarea ecosistemelor.

1.5. Protocolul privind Apa și Sănătatea la Convenția CEE ONU privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale

Protocolul privind Apa și Sănătatea, adoptat în dată de 17 iunie 1999 la cea de-a treia Conferință ministerială privind protecția mediului și sănătății (Londra, 1999), a fost negociat ca dezvoltare a Convenției CEE ONU privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale (Helsinki, 1992). El a intrat în vigoare la 4 august 2005, fiind primul instrument legal de prevenire și control al bolilor asociate cu apa prin îmbunătățirea și armonizarea aprovizionării cu apă și managementul acesteia. La moment el are 26 Părți, inclusiv și Republica Moldova, și 36 Signatorii.

Republica Moldova a semnat acest Protocol la 20 martie 2000 și a devenit Parte la 15 decembrie 2005 datorită ratificării acestuia de către Parlamentul RM prin Legea Nr. 207 din 29.07.2005, recunoscându-l ca o linie directoare în dezvoltarea unui mecanism integrat și efectiv de management al resurselor de apă în baza principiilor accesului echitabil, incluziunii și solidarității.

1.6. Convenția CEE-ONU privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție (Convenția de la Aarhus)

Convenția de la Aarhus a fost adoptată la 25 iunie 1998 în orașul danez Aarhus la a Patra Conferință ministerială „Un mediu pentru Europa”. În aceeași zi ea a fost semnată de către 38 de state, printre care și Republica Moldova, care a ratificat-o prima la 7 aprilie 1999 (deși data oficială, atunci când documentele au fost primite de către Secretariatul Convenției, este 9 august 1999). Convenția a intrat în vigoare la 30 octombrie 2001; la moment ea are 46 Părți și 39 Semnatari.

Convenția de la Aarhus reprezintă un nou model de acord în domeniul mediului, fiindcă:

- *îmbină drepturile ecologice cu drepturile omului;*
- *recunoaște că avem o obligație față de generațiile viitoare;*
- *stabilește că dezvoltarea durabilă poate fi realizată numai prin consolidarea capacităților tuturor părților cointeresate;*
- *îmbină noțiunea de responsabilitate a Guvernului cu protecția mediului, subliniind importanța responsabilității, transparenței și receptivității ale autorităților publice;*
- *se concentrează pe colaborarea democratică între public și autoritățile publice, înființând un nou proces de participare a publicului la negocierea și punerea în aplicare a acordurilor internaționale.*

Documentul acesta se bazează pe trei piloni care sunt cele trei tipuri de drepturi acordate publicului, precum și obligațiile respective impuse Părților și autorităților publice:

1.6.1. Accesul la informație

Accesul la informație, fiind unul dintre drepturile fundamentale ale omului, a fost ales, de asemenea, primul pilon al Convenției, fără care nu ar fi posibile celelalte două. În conformitate cu Convenția, reprezentanții publicului au dreptul de a solicita informația de mediu de la organele publice, care sunt obligate să mențină și să ofere această informație atât ca răspuns la cererea publicului, cât și prin diseminarea activă. Noțiunea informației de mediu cuprinde datele cu privire la starea elementelor de mediu, factorii și activitățile care le afectează sau le pot afecta, politicile și măsurile luate, precum și starea sănătății și securității umane.

Însă, dreptul accesului la informație are anumite limite: nu pot fi furnizate datele care se referă la confidențialitatea organelor guvernamentale, apărarea națională sau securitatea publică, efectuarea justiției, secretul comercial, datele cu caracter personal etc., precum și cele a căror divulgare ar putea afecta negativ relațiile internaționale sau starea mediului, cum ar fi ariile de reproducere a speciilor rare.

1.6.2. Participarea publicului la luarea deciziilor

Un mediu sănătos este preocuparea nu numai a guvernelor, dar de asemenea, a fiecărei persoane. Prin urmare, Convenția de la Aarhus prevede standarde minime pentru participarea publicului la luarea deciziilor atunci când autoritățile pregătesc planuri sau emit decizii de autorizare a activităților specifice care pot afecta în mod semnificativ mediul, cum ar fi dezvoltarea proiectului pentru construcția drumului sau acordarea licenței unei instalații de incinerare a deșeurilor, etc.

Autoritățile publice trebuie să prevadă eliberarea anticipată și circulația tuturor informațiilor relevante (proiecte, planuri, programe, rezultate) înainte de luarea deciziilor, astfel încât să permită participarea efectivă a publicului atunci când toate opțiunile sunt încă deschise. Comentariile ulterioare trebuie să fie luate în considerație în procesul de luare a deciziilor, în caz contrar, guvernul sau alte autorități publice trebuie să explice motivele pentru respingerea sau admiterea de opinii sau sugestii. În genere, toată informația ce se referă la decizia finală și motivele ei trebuie să fie stabilită în scris și disponibilă pentru public.

În acest fel, calitatea deciziilor de mediu și a consecințelor lor crește, iar viitorul mediului înconjurător, împreună cu propriul nostru viitor, este într-adevăr în mâinile noastre.

1.6.3. Accesul la justiție

Durabilitatea Convenției de la Aarhus ar fi imposibilă de atins fără cel de-a treia pilon – dreptul de acces la justiție, care asigură celelalte două drepturi. În conformitate cu articolul 9 al Convenției, publicul are dreptul la remediile, care sunt „obiective, echitabile, la timp și nu exagerat de scumpe” în următoarele cazuri:

- *dacă se încalcă dreptul accesului la informație, de exemplu, solicitarea de informații este fărădelege respinsă, ignorată sau satisfăcută în mod insuficient;*

- dacă se încalcă dreptul de a participa la luarea deciziilor, de exemplu, deciziile publice au fost luate fără a ține cont de principiile Convenției;
- dacă se încalcă legislația de mediu, fie de persoane fizice, juridice sau de către autoritățile publice.

Rezultatele procedurilor trebuie să aibă o forță legală, să fie raportate în scris și, dacă sunt hotărârile judecătorești, să fie accesibile pentru public.

Astfel, acest principiu funcționează nu numai pentru a ajuta primele două, dar, de asemenea, arată calea spre responsabilizarea cetățenilor și ONG-urilor de mediu pentru a ajuta la punerea în aplicare a legii.

La moment dat se aplică planul de acțiuni pentru implementarea Convenției pentru perioada 2011-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 471 din 28.06.2011.

Pe lângă aceasta, la realizarea Convenției contribuie și Centrele Aarhus, fondate în Moldova, ca și în alte țări, pentru a întări cei trei piloni ai Convenției. Centrul de Informare de Mediu în cadrul Ministerului Mediului, centrul Aarhus creat de Mișcarea Ecologistă din Moldova și, recent, centrul Aarhus creat pe baza Asociației Obștești EcoContact și Centrul Ecologic din Bender - ridică nivelul de informare și conștientizare a publicului și autorităților publice prin răspîndirea informației de mediu, acordarea suportului în accesarea ei și desfășurarea diferitor proiecte educative legate de implementarea Convenției. Totodată centrele Aarhus oferă spațiu pentru întâlnirile reprezentanților publicului pentru a discuta efectiv problemele de mediu și posibilitățile de colaborare, creînd astfel elementele de bază ale managementului durabil de mediu. Aceste centre contribuie la faptul ca publicul și guvernul să-și asume responsabilitatea comună pentru mediu.

1.7. Acordul privind utilizarea rațională și protecția fluviului Nistru dintre Republica Moldova și Ucraina, 2012

Un document important pentru protecția zonelor umede de importanță internațională este și *Acordul privind utilizarea rațională și protecția fluviului Nistru dintre Republica Moldova și Ucraina*. Acordul, negociat și coordonat în iulie și semnat în cadrul celei de-a șasea sesiuni a Reuniunii Părților Convenției privind Protecția și Utilizarea Cursurilor de Apă Transfrontaliere și a Lacurilor Internaționale, la Roma, în data de 29 noiembrie 2012, conține prevederi concrete pentru colaborarea în domeniu. Printre domeniile de colaborare sunt incluse măsurile de protecție și restabilire a diversității biologice, protecția și utilizarea durabilă a resurselor biologice acvatice și a ecosistemelor zonelor umede. Sunt incluse prevederi referitor la ariile naturale protejate transfrontaliere și referitor la protecția păsărilor migratoare.

Acesta este primul acord de așa fel din spațiul post-sovietic: el extinde în mod semnificativ mecanismele existente de cooperare și ale tuturor sectoare economiei, care au un rol important în gestionarea resurselor de apă comune și protecția lor. Acțiunea Acordului se extinde asupra bazinului râului Nistru, inclusiv asupra apelor de suprafață și subterane aferente, în limitele teritoriilor Republicii Mol-

dova și Ucrainei și se aplică la utilizarea apelor bazinului râului Nistru. Sarcinile prevăzute în document includ:

- dezvoltarea utilizării apei, bazate pe principiul protecției și utilizării durabile a resurselor de apă, a altor resurse naturale și a ecosistemelor bazinului râului Nistru;
- diminuarea semnificativă a nivelului de poluare a apelor bazinului râului Nistru și, respectiv, a Mării Negre;
- prevenirea degradării și restabilirea ecosistemelor, precum și conservarea biodiversității în bazinul râului Nistru;
- prevenirea și diminuarea consecințelor impactului nociv al apelor provocat de factori naturali și antropogeni.

De asemenea, se reglementează schimbul de informații relevante, participarea publicului și cooperarea în situațiile excepționale.

Intensificarea colaborării dintre Republica Moldova și Ucraina, precum și elaborarea și negocierea Acordului au fost susținute de Inițiativa „Mediul și Securitatea” (ENVSEC) printr-o serie de proiecte realizate în comun de către CEE_ONU, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP). Semnarea Acordului este rezultatul la o dezvoltare treptată a cooperării pe parcursul ultimilor 10 ani cu participarea unei game largi de părți cointeresați din ambele țări, inclusiv și regiunea Transnistriei.

Organele administrației publice locale pot contribui la implementarea acordului prin:

- întreprinderea de sine stătător și, în caz de necesitate, de comun acord măsuri de preîntîmpinare, limitare, reducere sau înlăturare a poluării apelor din bazin;
- se abțin de la acțiuni care pot agrava regimul hidrologic și cel hidrochimic ale apelor din bazin și starea ecosistemelor aferente; și
- întreprind măsuri de preîntîmpinare și atenuare a influenței dăunătoare a apelor, inclusiv a inundațiilor, viiturilor, blocajului de gheață, înnămolirii, eroziunii solului, bolilor transmise prin intermediul apei.
- contribuie la stabilirea indicilor-țintă și a criteriilor de calitate a apei;
- elaborează și înaintează propuneri pentru elaborarea mijloacelor și metodelor de luptă împotriva poluării din surse punctiforme și difuze;
- asigură protecția și întreținerea în stare tehnică corespunzătoare a construcțiilor, instalațiilor hidrotehnice, de ocrotire a apei și antiiviitură și a altor obiecte.
- asigură accesul publicului la informația privind starea bazinului și participarea acestuia la luarea de decizii referitoare la problemele legate de protecția și dezvoltarea durabilă a bazinului, precum și la proiectele care pot avea un impact semnificativ asupra stării resurselor de apă și biologice. Un astfel de acces include informarea publicului și prezentarea informației la solicitarea acestuia.

Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind colaborarea în domeniul protecției și dezvoltării durabile a bazinului

rîului Nistru din 29 noiembrie 2012 a fost aprobat de Hotărîrea Nr. 42 a Guvernului din 15.01.2013. Conform Hotărîrii, Acordul „se aprobă și se prezintă Parlamentului spre informare”, Ministrul Afacerilor Externe al Ucrainei se informează despre faptul aprobării, și Ministerul Mediului al Moldovei începe să întreprindă „măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Acordului nominalizat”.

RM a ratificat Acordul. Partea Ucraineana se află în proces de examinare pentru ratificare.

Conform Acordului, se planifică stabilirea unei comisii bilaterale pentru promovarea utilizării durabile și protecției bazinului rîului Nistru.

1.8. Directiva Cadru UE privind Apa, 2000

Adoptată în octombrie 2000 de către Consiliul European ca o decizie comună a Parlamentului European și a Consiliului, **Directiva Cadru 2000/60/EC privind Apa**, ce stabilește cadrul acțiunilor Comunității în raport cu politica din domeniul gospodăririi apelor, reprezintă o parte importantă a legislației UE, constituind principalul cadru legislativ pentru management durabil al tuturor corpurilor de apă din Statele Uniunii Europene.

Directiva impune atingerea unei stări ecologice bune a tuturor apelor interioare și de coastă din cadrul districtelor hidrografice pînă în 2015 și precizează cum trebuie realizată aceasta, prin stabilirea unor obiective de protecție a mediului și a unor norme ecologice ale apelor de suprafață.

Astfel, Directiva Cadru privind Apă reformulează fundamental politica europeană în domeniul apei. Deși ea constituie o parte din legislația internă a UE, apropierea de ea și adoptarea unor dispoziții ale ei poate fi de un mare beneficiu, devenind un instrument operațional pentru gestionarea durabilă a resurselor de apă și, la un nivel mai înalt, determinînd una dintre direcțiile dezvoltării durabile pentru viitor.

1.9. Proiectul Acordului de Asociere UE-Republica Moldova (Capitolul de mediu)

În 2012 s-au încheiat negocierile proiectului Acordului de Asociere UE-Republica Moldova, care indică că colaborarea între UE și Moldova va avea ca scop protecția, îmbunătățirea și restabilirea calității mediului, protecția sănătății umane, utilizarea durabilă a resurselor naturale și promovarea măsurilor la nivel internațional, inclusiv și în domeniile:

- calității apelor și managementului resurselor de apă, inclusiv managementul riscului de inundații, secete și lipsei resurselor de apă;
- protecția naturii, inclusiv conservarea diversității biologice și peisagistice;

Cooperarea prevede și implementarea Directivei 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, și Directivei 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice.

PARTEA II. CADRUL LEGISLATIV ȘI NORMATIV NAȚIONAL

2.1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994

Publicat: 18.08.1994 în Monitorul Oficial Nr. 1, art Nr : 1, Data intrării în vigoare : 27.08.1994.

Prevederile constituționale stabilite în art.8 din capitolul II ”Drepturile și libertățile fundamentale” privind respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale asigură implementarea acestora pe teritoriul Republicii Moldova, ceea ce presupune necesitatea respectării prevederilor privind protecția mediului, inclusiv zonele umede de importanță internațională de către toți subiecții de drept. Iar prevederile privind procedura de intrare în vigoare este unanim acceptată în legislația internațională.

Stipulările articolului 37 contribuie la facilitarea implementării tuturor normelor de drept internațional în Republica Moldova și legislației interne a statului în domeniul mediului fiind consfințit în calitate de drept fundamental. În acest context, poate fi identificat un loc prioritar al asigurării drepturilor la un mediu înconjurător neprimejdios din punct de vedere ecologic pentru viață și sănătate prin crearea condițiilor corespunzătoare și stabilirea unui regim deosebit, specific, sau special pentru anumite teritorii ale Republicii. În cazul Republicii Moldova pot fi evidențiate și cele trei zone umede de importanță internațională - Zonele Ramsar „Unguri-Holoșnița”, „Nistrul de Jos” și „Lacurile Prutului de Jos”, precum și zonele umede naționale propuse.

Articolul 59 din capitolul III ”Îndatoririle fundamentale”, constituie contrabalansa logică pentru prevederile articolului 37 garantînd tuturor subiecților de bună credință respectarea drepturilor lor, iar celor de rea credință obligația de a proteja mediul înconjurător.

Totodată, în aspect practic, această prevedere constituțională urmează să fie specificată ori de cîte ori este posibil pentru a asigura conștientizarea populației nu doar în privința drepturilor fundamentale, dar și îndatoririi fundamentale față de concetățeni și generațiile viitoare. Dar și această prevedere este una suficientă în contextul prevederilor constituționale pentru a implementa normele din domeniul legislației mediului și în teritoriile zonelor umede din Republica Moldova.

Pentru a asigura o valoare înaltă administrației publice locale, articolul 109 din capitolul VIII ”Administrația publică”, că administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit. Este important de precizat că autonomia privește atît organizarea și funcționarea administrației publice locale, cît și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

Potrivit articolului 112, autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși, care activează ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe.

Prevederile articolului 113 potrivit căruia consiliul raional coordonează activitatea consiliilor satești și orașenești în vederea realizării serviciilor publice de interes raional, stabilește suplimentar că raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune. Astfel, la nivel local autonomia instituțională și funcțională a administrației publice locale garantează independența acestora, dar și obligă asigurarea de către acestea a gestiunii colectivității locale respective. Rolul principal privind implementarea activităților la nivel local aparține autorităților administrației publice locale. În acest context, principalul actor la nivel local responsabil de situația într-un anumit domeniu, inclusiv al mediului ambiant este autoritatea administrației publice locale, aceasta urmînd a fi și cea care ar trebui să fie cu adevărat interesată de starea mediului în cadrul zonelor umede.

Prevederile articolului 126 din titlul IV ”Economia națională și finanțele publice”, pentru protecția economiei nu stabilește nicio interdicție la gestionarea teritoriilor cu regim special de protecție a mediului, ci dimpotrivă în alineatul doi literele e) și f) stipulează că statul trebuie să asigure exploatarea rațională a pămîntului și a celorlalte resurse naturale, în concordanță cu interesele naționale, refacerea și protecția mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic. Și prevederea respectivă este una de interconexiune dintre domeniile prioritare în stat care garantează la cel mai înalt nivel necesitatea implementării acestora.

Conform articolului 127, respectarea dreptului de proprietate este garantat și aceasta asigură respectarea drepturilor tuturor titularilor, atît publici cît și privați de pe teritoriul Republicii Moldova și în cadrul teritoriilor cu un statut juridic de protecție a mediului, cum ar fi și cele ale zonelor umede.

Asfel, din cele menționate conchidem că prevederile constituționale din Republica Moldova în principiu, asigură implementarea prevederilor convențiilor din domeniul mediului și respectarea drepturilor tuturor titularilor de drepturi din cadrul teritoriilor cu un regim de protecție a acestuia.

2.2. Codul Civil al Republicii Moldova (Nr. 1107 din 06.06.2002)

Publicat : 22.06.2002 în Monitorul Oficial Nr. 82-86, art Nr : 661.

Este important de menționat că baza legislației civile fiind întemeiată pe recunoașterea egalității participanților la raporturile reglementate de ea, inviolabilității proprietății, libertății contractuale, inadmisibilității imixtiunii în afacerile private, necesității de realizare liberă a drepturilor civile, de garantare a restabilirii persoanei în drepturile în care a fost lezată și de apărare judiciară a lor, este suficientă pentru a considera lipsa oricărui impediment pentru realizarea drepturilor civile ale titularilor.

Raporturile juridice reglementate de legislația civilă sunt aceleași atît pentru persoanele fizice și juridice atît în afara ariilor protejate, inclusiv zonele umede, cît și în interiorul acestora. De asemenea, repararea prejudiciului cauzat este garantat tuturor, ceea ce urmează să contribuie la excluderea oricăror temeri din partea persoanelor fizice și juridice private, din cadrul acestor teritorii. Dar aceasta se referă și la persoanele care aduc daune valorilor naturale și istorice. Același argument este valabil și pentru principalele competențe ale autorităților administrației publice locale de ambele niveluri.

Conform capitolului III (art.192-194), Republica Moldova și a unitățile administrativ-teritoriale participă în calitate de subiecți de drept. Unitățile administrativ-teritoriale la raporturile cu persoane fizice și juridice se bazează pe principiul egalității participanților. De aceea autoritățile administrației publice centrale și locale pot să dobîndească și să exercite drepturi și obligații patrimoniale și personale nepatrimoniale în numele Republicii Moldova, precum și să o reprezinte în instanța de judecată, în limitele competenței. Aceasta le oferă posibilitatea de a consolida potențialul ecologic pe teritoriul zonelor umede. Cu ajutorul acestuia, în cadrul teritoriilor zonelor umede poate fi asigurat procesul de împădurire a unor porțiuni degradate de teren etc.

Totodată, în caz de necesitate statul sau unitățile administrativ-teritoriale pot interveni în instanța de judecată pentru a asigura gestionarea eficientă sau calitatea corespunzătoare a terenurilor proprietate proprie din cadrul zonelor umede.

Mai mult ca atît, autoritățile administrației publice locale pot să dobîndească și să exercite drepturi și obligații patrimoniale și personale nepatrimoniale în numele unităților administrativ-teritoriale în limitele competenței, avînd posibilitatea de a procura puieti pentru plantare, de a achita pentru înregistrarea unei mărci sau denumiri de origine a unor produse pentru promovarea intereselor populației parcurilor naționale, zonelor umede de importanță internațională și de alt tip și a altor teritorii deosebite, pe teritoriul cărora sunt amplasate.

Pentru persoanele fizice și juridice contează și faptul că Republica Moldova și unitățile ei administrativ-teritoriale răspund pentru obligații cu toate bunurile ce le aparțin cu drept de proprietate privată. Aceasta face sigură posibilitatea recuperării prejudiciilor cauzate lor. Pentru toate nivelele administrației publice constituie o garanție reală faptul că Republica Moldova nu poartă răspundere pentru obligațiile unităților administrativ-teritoriale, iar unitățile administrativ-teritoriale nu poartă răspundere pentru obligațiile Republicii Moldova, dacă această responsabilitate nu este stabilită în alte acte legislative.

Potrivit Cărții a doua, titlului II posesiunea se dobîndește prin exercitarea voită a stăpînirii de fapt a bunului și încetează dacă posesorul a renunțat definitiv și expres la stăpînirea de fapt a bunului sau pierde în alt mod stăpînirea de fapt asupra lui. Titlul în cauză permite desfășurarea de către posesori a oricăror activități, inclusiv în cadrul teritoriului zonei umede cu excepțiile stabilite de legislația civilă pentru cazurile concrete.

Prevederile titlului III Proprietatea, Capitolul I ”Dispoziții generale”, corespund bazei legislației civile și constituie o garanție a respectării proprietății publice și private ale persoanelor fizice și juridice din teritoriul zonei umede. Dobândirea și încetarea dreptului de proprietate pentru persoanele fizice și juridice din teritoriile zonelor umede sunt aceleași ca și pe întreg teritoriul Republicii Moldova fără anumite restricții.

Capitolul IV Apărarea dreptului de proprietate, prevede aceleași mecanisme de apărare pentru toți proprietarii, inclusiv cei din cadrul zonelor umede de importanță internațională.

Prevederile titlului IV ”Alte drepturi reale” capitolul I despre uzufruct și capitolul II despre dreptul de uz și dreptul de abitație, III – despre servitute, IV – despre suprafață, reprezintă pentru uzufructuar, proprietarul dominant al terenului și alți subiecți ai acestor rapoarte mecanisme suficiente pentru îndeplinirea drepturilor de bază. Totuși noțiunea de servitute în art. 428(1) este formulată astfel, că și unor juriști li se formează anumite dubii referitor la posibilitatea folosirii servitutei în asigurării necesităților statului în procesul planificării și dezvoltării teritoriale, realizării planurilor de stat ce au importanță pentru securitatea ecologică națională.

Totodată, numărul mic al unor astfel de exemple nu constituie un argument în favoarea inoportunității utilizării mecanismelor respective, ci a culturii juridice relativ scăzute sau situațiilor când sunt implicate mai multe persoane, aceasta constituind o dificultate, întrucât urmează să se țină cont de toate pretențiile care apar în cadrul valorificării dreptului uzufructuarului.

Titlul V ”Registrul bunurilor imobile” din codul civil constituie o garanție în plus pentru asigurarea unei evidențe corecte a suprafețelor teritoriilor într-o zonă umedă.

Prevederile generale din cadrul titlului I ”Despre obligații în general” stabilește că creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul trebuie să o execute. Solicitarea trebuie să fie posibilă și determinată sau determinabilă, să nu contravină legii, ordinii publice și bunelor moravuri. Aceste prevederi trebuie să contribuie la buna gestionare a teritoriilor zonelor umede de către toate persoanele fizice și juridice.

Aceleași prevederi cu caracter de protejare a drepturilor și intereselor persoanelor de bună credință ce se conțin și în Capitolul IV ”Executarea Obligațiilor” și Capitolul VI ”Mijloacele de garantare a executării obligațiilor”, la fel constituie o bază pentru eficiența gestionării teritoriilor zonelor umede, indiferent în care proprietate se află.

Titlul II ”Despre contracte în general” permite autorităților administrației publice centrale și locale, dar și persoanelor fizice și juridice private de a utiliza toate mecanismele contractuale existente la etapa actuală în Republica Moldova fără nicio restricție pe teritoriile zonelor umede.

Prevederile capitolului XXXIV ”Obligațiile care se nasc din cauzarea de daune, de asemenea constituie un avantaj pentru persoanele de bună credință.

Astfel, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție, este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Ținând cont de aceste prevederi ale capitolului respectiv, gestiunea teritoriilor zonelor umede poate fi eficientă și în cadrul teritoriilor zonelor umede aflate în subordinea administrației publice centrale și locale.

În contextul celor menționate putem concluziona că prevederile codului civil într-o măsură esențială asigură posibilitatea realizării acordurilor în domeniul mediului și a drepturilor și intereselor persoanelor care gestionează teritorii cu un regim special de protecție. Prevederile actului legislativ în cauză sunt acele care constituie bazele unor raporturi juridice civile din cadrul oricărui alt act legislativ sau normativ, indiferent de nivelul (cu excepția celor constituționale) și categoria acestora din urmă.

Pentru organizațiile necomerciale (neguvernamentale) sînt importante și prevederile secțiunii a 5-a din Codul Civil, întrucât acestea stabilesc în art.180 dispozițiile generale cu privire la organizațiile necomerciale. Organizațiile necomerciale sînt persoane juridice al căror scop este altul decît obținerea de venit și au următoarele forme juridice a) asociație; b) fundație; c) instituție.

În art. 181 privind asociația se specifică că aceasta este organizația necomercială constituită benevol de persoane fizice și juridice asociate, în modul prevăzut de lege, prin comunitate de interese, care nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri, pentru satisfacerea unor necesități nemateriale. Se stabilește că asociația poate avea forma de asociație obștească, asociație religioasă, partid sau de altă organizație social-politică, de sindicat, uniune de persoane juridice, de patronat, alte forme în condițiile legii.

Totodată, este stipulat că în asociație, calitatea de membru se consemnează, iar patrimoniul transmis asociației de către fondatori (asociați) este proprietatea ei. Este important de menționat că asociația utilizează acest patrimoniu în scopurile stabilite în statut. În același context al patrimoniului, este stabilit că membrii nu și păstrează drepturile asupra patrimoniului transmis asociației în proprietate, nici asupra cotizațiilor de membru. Deasemenea, ei nu răspund pentru obligațiile asociației, iar aceasta nu răspunde pentru obligațiile membrilor săi.

Prevederile art. 182, stipulează că fundația este organizația necomercială, fără membri, înființată de una sau mai multe persoane fizice și juridice, dotată cu patrimoniu distinct și separat de cel al fondatorilor, destinat atingerii scopurilor necomerciale prevăzute în actul de constituire. Concomitent, este corect de precizat pentru organizațiile necomerciale că fundația poate fi constituită și prin testament.

Prevederile art. 183, stipulează că instituția este organizația necomercială constituită de fondator (fondatori) pentru exercitarea unor funcții de administrare, sociale, culturale, de învățămînt și altor funcții cu caracter necomercial, finanțată parțial sau integral de acesta (aceștia). Totodată, patrimoniul se consideră trans-

mis de fondator instituției cu drept de proprietate dacă actul de constituire nu prevede altfel.

În art.187 se stabilește că organizațiile necomerciale sînt în drept să desfășoare orice gen de activitate neinterzis de lege, care ține de realizarea scopurilor prevăzute de statut și că activitatea care, conform legii, este supusă licențierii va fi practică de organizațiile necomerciale doar după obținerea licenței.

Conform art.188, organizația necomercială este în drept să desfășoare activitatea economică ce rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut, în oricare altă situație pentru practicarea activității economice care nu rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut, organizațiile necomerciale pot fonda societăți comerciale și cooperative. Pentru a asigura protejarea proprietății publice, dreptul unor anumite categorii de organizații necomerciale de a fonda societăți comerciale și cooperative poate fi limitat prin lege.

Codul civil stabilește libertate deplină pentru fondatori de a decide în privința normelor de conducere, administrare și reprezentare a organizației necomerciale care sunt stabilite prin lege și statutul ei.

2.3. Codul Penal al Republicii Moldova (Cod Nr. 985 din 18.04.2002)

Publicat : 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74, art Nr: 195.

Capitolul IX Infrafracțiuni ecologice

Pentru menținerea unei stări favorabile în cadrul zonelor umede prevederile articolul 223 privind încălcarea cerințelor securității ecologice nu sunt suficiente. Totodată nu există o analiză a practicii săvîrșirii infrafracțiunilor în acest domeniu, efectuată de specialiști. Cum ar fi de exemplu, prevederea respectivului articol potrivit căruia încălcarea cerințelor securității ecologice la proiectarea, amplasarea, construcția sau punerea în exploatare, precum și la exploatarea construcțiilor industriale, agricole, științifice sau a altor obiective de către persoanele responsabile de respectarea lor, dacă aceasta a provocat:

- a) daune sănătății populației; (este nevoie de cunoscut nivelul minim al daunelor cauzate sănătății populației de la care intervine sancțiunea respectivă);
- b) pieirea în masă a animalelor; (este nevoie de cunoscut de la care minim deja situația poate fi considerată ca fiind pasibilă sancțiunii respective);
- c) alte urmări grave, (este nevoie de cunoscut care ar fi astfel de urmări grave).

Rezultatul final al sancțiunii după pronunțarea hotărîrii definitive de către instanța de judecată și lipsa unei amnistieri, poate fi o amendă în mărime de la 300 la 600 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani. Persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 1.000 la 3.000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice. Ținînd cont de prețurile actuale la tratamentul doar a unei persoane ar depăși ușor

sumele sancțiunii respective. Același raționament privind insuficiența mărimii sancțiunii persistă și pentru toate celelalte elemente ale articolului în cauză.

Prevederile articolul 224 privind încălcarea regulilor de circulație a substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice, reprezintă similar articolului precedent o insuficientă siguranță pentru stabilitate. Problema mărimii sancțiunii persistă, ceea ce se exprimă și prin faptul că prețurile s-au schimbat pe parcursul ultimilor 10 ani de cînd a fost adoptat actul legislativ respectiv. Stipulările articolul 225 privind tănuirea de date sau prezentarea intenționată de date neautentice despre poluarea mediului, de asemenea sunt importante pentru menținerea stabilității în zonele umede, dar rămîne aceeași problemă – ineficiența din punct de vedere practic a mărimii sancțiunii. Deși teoretic persoana juridică poate fi pedepsită cu amendă în mărime de la 3.000 la 6.000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice, dacă va fi dovedită vina, pentru un avocat bun nu va fi o problemă să evite sancționarea persoanei fizice.

Încălcarea tuturor articolelor (226-235) din Codul penal, privind infrafracțiunile ecologice (poluarea solului, apei, distrugerea sau deteriorarea masivelor forestiere, încălcarea regimului de administrare și protecție a fondului ariilor naturale protejate de stat) și a celor legate cu asigurarea stabilității, inclusiv în zonele umede, nu își găsesc reflectarea obiectivă în prețuri reale, stabilite de judecată, în baza prejudiciului cauzat.

Pentru a înțelege această afirmația precedentă, dăm ca exemplu prevederile art. 232 din care evident reiese că nu doar nu se compensează prejudiciul real cauzat spre exemplu concret de masa lemnoasă distrusă sau deteriorată, dar nici nu apare întrebarea care sunt celelalte prejudicii real cauzate cum ar fi cele necesare pentru restabilirea situației precedente pentru care poate fi nevoie și de sute de ani. De asemenea, nu este nicio abordare a prejudiciilor aferente directe cum ar fi dispariția posibilității de a se alimenta, deplasa sau supraviețui a unor specii de animale sau insecte, cu eventuala dispariție a unora din acestea pe o anumită perioadă de timp, inclusiv în teritoriile aferente.

2.4. Codul Contravențional al Republicii Moldova (Cod Nr. 218 din 24.10.2008)

Publicat : 16.01.2009 în Monitorul Oficial Nr. 3-6, art Nr : 15. Data intrării în vigoare : 31.05.2009

Capitolul IX. Contravenții în domeniul protecției mediului

Cel mai important element pentru a cointeresa sau dezinteresa o persoană fizică sau juridică de a face sau a nu face ceva este interesul economic, care în Capitolul IX "Contravenții în domeniul protecției mediului" din Codul Contravențional nu se regăsește nici pentru contravenient întrucît sancțiunea nu constituie una suficient de demotivantă comparativ cu contravenția, nici pentru persoana

sau organul de control întrucît nu își regăsește o suficientă finanțare din procesul contravieții acestor contravenții.

Dar este important de precizat că lipsește definitiv și interesul economic elementar al oricărei persoane terțe de a interveni în acest proces și a sesiza cu privire la comiterea contravenției.

Astfel, prevederile articolelor 109-158 privind sancțiunile (de exemplu: încălcarea regimului de protecție a apelor, încălcarea regulilor de folosire a apei, încălcarea regulilor de protecție a resurselor piscicole și a regulilor de pescuit, tăierea ilegală sau vătămarea arborilor și arbuștilor, încălcarea modului de folosire a regnului animal în rezervațiile naturale și în alte arii naturale protejate de stat) au fost stabilite foarte demult și nu mai corespund realităților. Competențele autorităților publice locale privind introducerea taxelor locale (Legea privind administrația publică locală).

Cît privește administrația publică locală în Art 397 se stabilește următorul mod de formare a comisiei administrative:

(1) Comisia administrativă de pe lângă autoritatea publică locală executivă se formează de către consiliul local (sătesc, comunal, orașenesc, municipal) în componența președintelui, vicepreședintelui, secretarului responsabil și a 4-7 membri.

(2) Obligațiile președintelui, vicepreședintelui, secretarului responsabil ai comisiei administrative se stabilesc prin regulament.

Totodată Art 398. stabilește competența comisiei administrative și anume că aceasta examinează contravențiile prevăzute la art.62, 75, 76, 92, 108, 161-168, 170-175, 180, 181, 227. Ședința comisiei administrative este deliberativă dacă la ea este prezentă simpla majoritate a membrilor ei. Deciziile comisiei administrative se adoptă cu majoritatea simplă de voturi ale membrilor comisiei prezenți la ședință.

Respectivele prevederi din Codul contravențional constituie baza competențelor administrației publice locale pentru a interveni în situațiile ce țin de protecția mediului prin intermediul propriilor comisii administrative, care să asigure obținerea rezultatului necesar în raport cu contravenientul.

Prevederile cu sancțiunile privind încălcările comise în domeniul mediului, inclusiv pentru zonele umede, stabilite în Codul contravențional sunt prezentate în anexa nr.4.

2.5. Codul Silvic

Publicat :16.01.1997 în Monitorul Oficial Nr. 4-5 art Nr: 36, Data intrării în vigoare : 16.01.1997.

Este un act juridic destul de echilibrat, fiind una din principalele legi care reglementează relațiile ce țin de gestionarea fondului forestier național. Prevederile Codului silvic sunt expuse în 18 capitole și 94 articole.

Capitolul I prevede că legislația silvică are ca scop reglementarea gestionării durabile a fondului forestier prin folosirea rațională, regenerarea, paza și pro-

tecția pădurilor, menținerea, conservarea și ameliorarea diversității biologice forestiere, asigurarea cu resurse forestiere a necesităților actuale și de viitor ale societății în baza polifuncționalității acestora. Tot la acest capitol se menționează că pădurile, terenurile destinate împăduririi, terenurile afectate gospodăriei silvice, precum și terenurile neproductive, incluse în amenajamentele silvice sau în Cadastrul funciar ca păduri și/sau plantații forestiere, constituie fondul forestier, care cuprinde toate pădurile, indiferent de tipul de proprietate și forma de gospodărire. Art. 6 redă modalitatea exercitării dreptului de proprietate asupra terenurilor din fondul forestier, menționându-se că pădurile în Republica Moldova, folosite în interes public, fac obiectul exclusiv al proprietății publice. Conform legislației, ele pot fi date în gestiune sau în folosință. Proprietatea privată asupra pădurilor se admite numai în cazul plantării acestora, în condițiile legii, pe terenurile aflate în proprietate privată.

Capitolul II expune competențele organelor publice centrale și locale în domeniul forestier, inclusiv: Autorităților administrației publice locale i se atribuie înregistrarea drepturilor de gestiune și de folosință a terenurilor din fondul forestier, elaborarea, coordonarea și organizarea îndeplinirii, în comun cu organele silvice de stat, a programelor locale privind dezvoltarea durabilă, folosirea, regenerarea, paza și protecția pădurilor.

Capitolul III redă aspectele care țin de obiectivele administrării și gospodăririi fondului forestier ce țin de protecția mediului, inclusiv:

- a) dezvoltarea durabilă a pădurilor și menținerea în ele a biodiversității;
- b) intensificarea funcțiilor de protecție a apelor, igienico-sanitare, de reglare climaterică și a altor funcții ale pădurilor în scopul ocrotirii sănătății populației și protecției mediului înconjurător;
- c) regenerarea, extinderea, ameliorarea compoziției și a calității pădurilor, sporirea productivității acestora;
- d) elaborarea și aplicarea unui complex de măsuri diverse și reglementarea activității organelor silvice de stat privind aducerea și menținerea pădurilor în starea corespunzătoare funcțiilor lor ecologice și social-economice;
- e) continuitatea eficienței funcționale a pădurilor și valorificarea rațională a resurselor silvice.

Capitolele IV și V expun aspectele care țin de gestiunea și folosirea fondului forestier, drepturile și obligațiile gestionarilor și beneficiarilor silvici. Articolul 24 stabilește criteriile gestionării durabile a pădurilor (menținerea, conservarea și ameliorarea diversității biologice din păduri, menținerea sănătății și vitalității pădurilor, menținerea și intensificarea funcțiilor de protecție a pădurilor, menținerea și consolidarea capacității productive a resurselor forestiere, contribuției lor în ciclurile mondiale de carbon etc.).

Art. 27 - 28 prevăd cazurile de încetare a dreptului de gestiune și de folosință asupra terenurilor din fondul forestier, inclusiv pentru folosirea nerațională a terenurilor din fondul forestier, ce condiționează diminuarea funcțiilor de pro-

tecție ale pădurilor, înrăutățirea stării și calității lor; efectuării necorespunzătoare a pazei și a regenerării pădurilor; organizării necorespunzătoare a folosirii fondului forestier.

Art. 29 – 31 cuprind drepturile și obligațiunile gestionarilor de terenuri din fondul forestier și a beneficiarilor silvici.

Capitolul VI redă aspectele ce țin de recoltarea produselor pădurii, ce include cele lemnoase și nelemnoase, precum și rezultatele folosinței pădurii și activității privind realizarea funcțiilor de protecție a lor.

Produse lemnoase includ: *produsele principale* (rezultate din tăieri de regenerare și de conservare a pădurilor), *produsele secundare* (rezultate din tăieri de îngrijire și tăieri de reconstrucție), *produsele rezultate din tăieri de igienă*, *produsele rezultate din alte tăieri*, *produsele auxiliare* (cioturi, coji etc.), *produsele rezultate din lichidarea efectelor calamităților naturale* (doborâturi de vânt, rupturi de zăpadă etc.).

Produse nelemnoase includ: a) vînatul, peștele, melcii de viță de vie, b) produsele accesorii ale pădurii: fructe și pomușoare sălbatice, nuci, ciuperci, plante medicinale și alte plante, c) rezultatele folosinței pădurii în scopuri de cercetare științifică, de recreere, turistice, sportive etc.

Recoltarea cioturilor, cojilor, altor produse lemnoase auxiliare și a materiei prime tehnice pentru prelucrare industrială și satisfacerea necesităților populației se permite fără afectarea pădurii.

Folosința specială a obiectelor regnului vegetal (recoltarea fructelor și pomușoarelor sălbatice, nucilor, ciupercilor, plantelor medicinale și altor plante) pentru satisfacerea necesităților de producție sau științifice, precum și în scopul obținerii beneficiilor de la vânzarea acestor resurse sau a produselor acestora, se efectuează în baza autorizațiilor și altor documente eliberate de autoritățile abilitate în conformitate cu legislația în vigoare.

Capitolele VII și VIII expun aspectele ce țin de plata pentru folosințele silvice și de finanțarea lucrărilor de administrare și gospodărire a fondului forestier. Prin art. 44 se stabilește că plățile pentru folosințele silvice sunt folosite pentru paza pădurilor, sporirea calității lor, stimularea materială a deținătorilor de terenuri din fondul forestier, precum și pentru amenajarea pădurilor.

Stimularea economică a folosirii raționale, regenerării, pazei și protecției pădurilor este prevăzută de art. 47.

Capitolele IX și X expun aspectele ce țin de regenerarea și îngrijirea pădurilor, împădurirea terenurilor degradate, prevăzând că regenerarea naturală a pădurilor se realizează conform amenajamentelor silvice, acordându-se prioritate arboritelor din speciile autohtone, regenerate din semințe.

Deținătorii de terenuri din fondul forestier sunt obligați să realizeze toate măsurile de îngrijire a arboritelor în conformitate cu cerințele tehnice, să asigure sporirea productivității pădurilor, îmbunătățirea compoziției lor prin efectuarea la timp a tăierilor de îngrijire, de igienă, de reconstrucție, altor măsuri silvice.

Împădurirea terenurilor degradate din afara fondului forestier este obligatorie și se efectuează de către proprietarii acestora, conform programelor și proiectelor speciale, coordonate cu organele silvice de stat și organele de stat pentru protecția mediului înconjurător și aprobate de către autoritățile administrației publice locale.

În *Capitolul XI* sunt expuse aspectele ce țin de paza fondului forestier, modalitatea organizării, competențele și obligațiunile serviciului silvic de stat.

Paza fondului forestier și a vegetației forestiere din afara acestuia împotriva tăierilor ilegale, furturilor, distrugerilor, degradărilor, incendiilor, pășunatului neautorizat al vitelor, braconajului și altor acțiuni dăunătoare este asigurat de autoritatea silvică centrală, alți gestionari de terenuri din fondul forestier și autoritățile administrației publice locale.

Capitolul XII stabilește că protecția pădurilor se efectuează pe baza programelor privind folosirea, regenerarea, paza și protecția pădurilor și include un complex de măsuri organizatorice, economice etc., care se realizează ținându-se cont de starea diversității biologice și asigură protecția acestora de distrugere, degradare sau alte acțiuni dăunătoare.

Menținerea stării de sănătate a pădurilor la nivelul convenit se efectuează de organele silvice de stat și de deținătorii de terenuri din fondul forestier prin efectuarea măsurilor de prevenire a răspîndirii și de combatere a dăunătorilor și a bolilor vegetației forestiere.

Art. 70 prevede că controlul asupra asigurării și realizării măsurilor de protecție a pădurilor de către proprietarii și gestionarii de terenuri din fondul forestier este exercitat de autoritatea silvică centrală, organele de stat pentru protecția mediului înconjurător și de autoritățile administrației publice locale.

Capitolul XIII cuprinde 3 componente importante: amenajarea fondului forestier, evidența de stat a fondului forestier și cadastrului silvic de stat și monitorizarea pădurilor.

Conform art. 71 amenajamentul silvic include un sistem de măsuri pentru asigurarea gospodăririi raționale a terenurilor din fondul forestier și realizării folosințelor silvice, regenerarea eficientă, paza și protecția pădurilor promovarea unei politici tehnico-științifice unice, bazate pe concepția de dezvoltare durabilă a pădurilor și silviculturii.

Ținerea evidenței de stat a fondului forestier și a cadastrului silvic de stat are drept scop organizarea folosirii raționale a fondului forestier, regenerării, pazei și protecției eficiente a pădurilor, exercitarea controlului sistematic al schimbărilor calitative și cantitative ale pădurilor, asigurarea autorităților administrației publice locale, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și cetățenilor interesați cu informații despre fondul forestier.

Capitolul XIV este îndreptat la asigurarea integrității și dezvoltării fondului forestier. Art. 77 stabilește că în contextul asigurării integrității și dezvoltării fondului forestier, includerea pădurilor și altor terenuri ale fondului forestier proprietate publică, a valorii lor cantitative și estimative în fondul statutar al agentului

economic, precum și utilizarea acestora în calitate de gaj pentru obținerea creditelor și/sau împrumuturilor se interzice.

Conform art.78 și 80 reducerea și fragmentarea suprafețelor fondului forestier, precum și a vegetației forestiere din afara acestuia, se interzice. În cazuri excepționale, pentru prevenirea sau lichidarea consecințelor calamităților naturale, catastrofelor și avariilor tehnogene, precum și pentru soluționarea problemelor ce vizează securitatea statului, construcția obiectelor de menire specială – scoaterea definitivă a terenurilor din fondul forestier se permite numai în baza unei hotărâri de Guvern adoptate în condițiile legii. Scoaterea definitivă a terenurilor din fondul forestier se efectuează numai pe baza compensării terenurilor scoase cu suprafețe utile pentru împădurire și echivalente ca suprafață și bonitate.

Capitolul XVI stabilește responsabilitatea pentru încălcarea legislației silvice. Art. 84 expune tipurile de contravenții silvice: a) tăierea ilicită și vătămarea arborilor și arbuștilor, b) nimicirea și vătămarea pădurilor ca rezultat al incendierii sau folosirii neglijente a focului, c) distrugerea și vătămarea culturilor silvice, arboretelor tinere provenite prin regenerare naturală, semințului natural și pre-existent de pe terenurile destinate reîmpăduririi, recoltarea neautorizată a ierbii și pășunatul ilicit al vitelor pe terenurile din fondul forestier etc.

Pentru încălcarea legislației silvice persoanele fizice și juridice sunt trase la răspundere în conformitate cu legislația. Quantumul despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin contravenții silvice se stabilește conform tarifelor prevăzute în anexele nr.1-15 la Codul silvic. Repararea prejudiciului se face în conformitate cu legislația. În cazul încălcării de către beneficiarii forestieri a Regulilor de eliberare a lemnului pe picior în păduri, quantumul despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat se calculează conform anexei nr.16 la Codul silvic.

2.6. Codul Funciar

Publicat :04.09.2001 în Monitorul Oficial Nr. 107 art Nr : 817

Referințele Codului funciar la extinderea vegetației forestiere sunt expuse în capitolul IV (art. 29), capitolul IX (art. 62), capitolul IX (art. 71), capitolul XII (art. 78-79; 81; 85), capitolul XV (art. 100).

Conform articolelor menționate deținătorii de terenuri sunt obligați să asigure efectuarea măsurilor de prevenire și combatere a eroziunilor, a alunecărilor de teren (inclusiv prin împădurire, crearea sistemelor de perdele forestiere de protecție etc.). Pentru împădurire sau trecerea în fondul apelor pot fi utilizate terenuri nefavorabile agriculturii.

Schimbarea destinației terenurilor agricole se aprobă de consiliile locale și raionale, Guvern sau Parlament, în dependență de situație. Folosirea rațională și protecția terenurilor este stimulată economic (alocarea mijloacelor pentru restabilirea/ameliorarea terenurilor, scutirea de plată pentru terenurile aflate în stadiul de îmbunătățire a stării, compensări credite avantajoase etc.) prin alocarea mijloacelor financiare din contul bugetelor de stat și locale, formare diferitor fonduri de ameliorare.

Pentru anumite situații când sunt necesare efectuarea unor lucrări de împădurire etc. de către administrația publică, inclusiv administrația publică locală pe terenurile aflate în proprietate privată este importantă efectuarea conexiunii prevederilor Codului silvic cu prevederile Legii pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate.

2.7. Legea pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate

Această lege conține prevederi ce țin de alocarea și împădurirea terenurilor degradate. Prevederile legii date se aplică terenurilor degradate indiferent de tipul de proprietate.

Scopul principal al acesteia este de a impulsiona procesul de extindere a suprafețelor cu vegetație forestieră în primul rând din contul terenurilor agricole degradate.

Legea respectivă definește categoriile terenurilor degradate. Printre ele sunt:

- a) terenurile cu eroziune de suprafață foarte puternică și excesivă;
- b) terenurile cu eroziune de adâncime - ogașe, ravene, torenți;
- c) terenurile afectate de alunecări active, prăbușiri, surpări și scurgeri noroioase;
- d) terenurile nisipoase expuse erodării de către vânt sau apă;
- e) terenurile cu pietriș, bolovăniș, grohotiș, stîncării și depozite de aluviuni torențiale;
- f) terenurile cu exces permanent de umiditate; terenurile sărăturate;
- h) terenurile poluate cu substanțe chimice, petroliere sau noxe;
- i) terenurile ocupate cu cariere deschise, cu halde miniere, cu deșeuri de producție sau menajere etc.;
- j) terenurile cu biocenoze afectate sau distruse; terenurile neproductive.

Legea stabilește procedura de identificare a terenurilor degradate supuse împăduririi.

Identificarea, delimitarea terenurilor degradate și constituirea perimetrelor de ameliorare la nivelul localităților se fac de către comisii, instituite prin deciziile: consiliului raional sau al consiliului unității teritoriale autonome Găgăuzia, sau al municipiului Chișinău, după caz, la propunerea șefului direcției (secției) protecția mediului și gestionarea resurselor naturale.

Împădurirea se va efectua de deținători prin intermediul unităților specializate, finanțarea lucrărilor se va efectua din fondurile pentru ameliorarea terenurilor degradate și poluate, alocații de la bugetul de stat, fondul ecologic național și structurile locale sponsorizări, mijloace externe etc. Materialul biologic este asigurat, pe bază contractuală, de autoritatea silvică centrală sau de alți producători, iar lucrările se vor executa cu asistența tehnică gratuită a personalului silvic de specialitate.

Persoanele fizice și juridice poartă răspundere administrativă și penală pentru împiedicarea sub orice formă a lucrărilor ce țin de ameliorarea prin împădurire a

terenurilor degradate pe care le dețin, distrugerea plantațiilor silvice înființate din fondul de ameliorare prin împădurire, pășunatul în terenurile degradate, împădurite.

Dispozițiile finale și tranzitorii stabilesc că în cazul când deținătorii privați ai terenurilor degradate prin inactivitatea sa pun în pericol localitățile, obiectivele de interes național, pricinuesc pagube materiale populației și agenților economici, de la aceștia terenurile respective se expropriează pentru utilitate publică (în administrarea autorității silvice centrale) cu o prealabilă despăgubire, pentru terenurile degradate împădurite deținătorii nu achită impozite sau taxe timp de 25 de ani de la data împăduririi, deținătorii terenurilor degradate împădurite vor asigura în continuare îngrijirea, paza și protecția acestora cu respectarea normelor tehnice silvice, autoritatea silvică centrală trebuie să prezinte anual Guvernului situația privind identificarea și împădurirea terenurilor degradate.

2.8. Legea Nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și Legea privind descentralizarea administrativă

Publicat : 09.03.2007 în Monitorul Oficial Nr. 32-35 art Nr : 116

Posibilitatea de a gestiona corespunzător necesitățile mediului, constă prioritar în faptul că autoritățile administrației publice locale beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat, inclusiv în cadrul zonelor umede și alte arii protejate.

Legea Nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală are conexiune cu toate actele legislative din domeniul mediului în partea ce ține de drepturile și obligațiile administrației publice locale de nivelul I și II. Prin urmare, majoritatea ce ține de respectarea unor reguli de protecție a mediului în limitele teritoriului și sancționarea vinovaților, inclusiv preîntâmpinarea comiterii încălcărilor sînt în competența administrației publice locale.

Consiliul local este organul principal decizional în teritoriul respectiv care are drept de inițiativă și decide, în condițiile legii, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care țin de competența altor autorități publice.

Astfel, pornind de la domeniile de activitate ale autorităților administrației publice locale de nivelul întâi stabilite în art.4 al Legii privind descentralizarea administrativă, consiliul local realizează competențe care se referă direct la asigurarea unei gestiuni eficiente a comunității locale, inclusiv a porțiunilor din zonele umede și alte teritorii, cum ar fi cele din art.14 alin.(2) lit.lit. b,c,d,e,f,l,o,r cît și competențe care indirect pot influența situația în aspectul protecției mediului din partea respectivă a zonei umede, cum ar fi cele din alin.(2) lit.lit. i,i¹,j,n,p,q ale aceluiași articol.

Primarul în calitatea sa de autoritate publică locală executivă, exercită atribuțiile prevăzute de legislația în vigoare sau încredințate de consiliul local (art. 29 (1), puncte g, h, s). Ele se referă și la teritoriile zonelor umede și alte arii protejate.

Consiliul raional realizează competențe care se referă direct la asigurarea unei gestiuni eficiente ale teritoriului administrat și implicit a părții teritoriului zonei umede, cum ar fi cele din art.43 alin.(1) lit.lit. c,d,e,g,v cît și competențe care indirect pot influența situația în aspectul protecției mediului din partea respectivă a zonei umede, cum ar fi cele din alin.(1) lit.lit. b,i,j,p,s ale aceluiași articol.

Președintele raionului exercită conducerea operativă a serviciilor publice de interes raional și reprezintă raionul în raporturile cu Guvernul, cu alte autorități publice centrale, cu persoane fizice și juridice din țară și din străinătate, precum și în instanțe judecătorești. Totodată, președintele raionului este coordonator al serviciilor publice descentralizate din cadrul raionului și exercită atribuțiile de președinte al comisiei pentru situații excepționale.

Astfel la nivel de raion președintele acestuia este prima persoană responsabilă de situația corespunzătoare a părții teritoriului zonei umede de importanță internațională și alte teritorii, unde își desfășoară activitatea și care dispune de posibilități reale de a influența efectiv situația din teritoriul respectiv. Președintele raionului exercită acțiuni (art.53 alin.(1) lit. M) care direct pot influența asupra gestionării eficiente sau care indirect pot influența situația ecologică (alin.(1) lit. lit. d,d¹,d²,h,i,k,n ale aceluiași articol).

Consiliul local realizează competențe care se referă direct la asigurarea unei gestiuni eficiente ale comunității locale și implicit a părții teritoriului zonei umede, cum ar fi cele din art.29 alin.(1) lit.lit. g,h,s cît și competențe care indirect pot influența situația în aspectul protecției mediului din partea respectivă a zonei umede, cum ar fi cele din alin.(1) lit.lit. j,j¹,j²,t,x ale aceluiași articol.

În capitolul IX "Controlul administrativ al activității autorităților administrației publice locale" este asigurată procedura controlului legalității activității acestor organe și implicit a oricăror decizii ale lor privind problemele de mediu. În capitolul X "Serviciile publice, bunurile și lucrările publice" nu sunt prevederi care să creeze impedimente în gestionarea durabilă. Astfel, aceste legi susțin gestiunea corespunzătoare a teritoriului zonei umede unde. O lacună ar fi insuficiența unor responsabilități clare și reale pentru neîndeplinirea atribuțiilor de către consiliile locale, primar și președintele raionului.

2.9. Legea Nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător

Publicat : 01.10.1993 în Monitorul Parlamentului Nr. 10, art Nr : 283. Data intrării în vigoare : 01.10.1993

Legea reglementează relațiile omului și societății cu mediul, problematica protecției și folosirii raționale a resurselor naturale. Prezenta lege, în special capitolul „Principii și dispoziții de bază”, constituie cadrul juridic de bază pentru elaborarea actelor normative speciale și instrucțiunilor în probleme aparte din domeniul protecției mediului stabilind respectiv și principiile de bază ale protecției mediului.

2.9.1. Dispoziții generale

Art. 4 alin.(1) prevede că resursele naturale - solul, subsolul, apele, flora și fauna, aflate pe teritoriul republicii, precum și aerul din spațiul de deasupra acestui teritoriu constituie patrimoniul național al Republicii Moldova, dar în alte acte legislative și normative aceasta nu-și găsește o continuitate suficientă, în sensul individualizării unei responsabilități relevante pentru persoanele fizice și juridice.

Prevederea art. 4 alin.(3) stabilește că transmiterea dreptului de proprietate și de folosire a resurselor naturale persoanelor fizice și juridice nu-i scutește pe beneficiarii acestor drepturi de respectarea legislației cu privire la protecția mediului. Aceasta asigură o garanție în plus pentru raporturile juridice respective din cadrul zonelor umede, în cazul stabilirii unor cerințe suplimentare de protecție a mediului.

Este important de precizat că prevederea art. 5 alin.(1), potrivit căreia cunoștințele în domeniul protecției mediului și folosirii raționale a resurselor naturale constituie o condiție calificativă obligatorie pentru suplinirea funcțiilor de conducere în toate organele de stat, este una necesară pentru un stat care stabilește domeniul mediului ca fiind unul prioritar.

Astfel, art.5 alin.(2), stabilește minimul necesar de cunoștințe în domeniul protecției mediului și folosirii raționale a resurselor naturale obligatoriu pentru persoanele cu funcții de conducere. Nivelul este stabilit de către autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător, fapt ce este o continuitate logică a alin.1 din același articol. Totodată, analiza cerințelor față de persoanele cu funcții de răspundere din Republica Moldova arată că cerințele acestei lege față de candidații la ocuparea funcțiilor respective sunt ignorate.

2.9.2. Atribuțiile administrației publice centrale și locale

Potrivit art. 6, Parlamentul are o serie de competențe cum ar fi: aprobă principiile politice generale în domeniul protecției mediului și folosirii resurselor naturale; adoptă acte legislative cu privire la protecția mediului și folosirea resurselor naturale. Parlamentul audiază raportul anual al Guvernului privind starea mediului în republică și are competențe suficiente. Dar ce este interesant, nu există nicio informație publică privind rezultatele sancționării persoanelor cu funcții de răspundere după audierea raportului anual al Guvernului privind starea mediului în republică. Conform art. 7, Președintele Republicii reprezintă interesele Republicii Moldova în domeniul protecției mediului în relațiile internaționale și este responsabil în fața comunității mondiale pentru starea mediului în Republică. Pentru alte persoane și autoritățile centrale ale statului pentru activitatea din domeniul respectiv nu este prevăzută absolut nicio răspundere cu excepția răspunderii în fața electoratului și aceia doar în aspect politic.

Articolele 9. și 10 stipulează competențele pe care le au autoritățile administrației publice ale raionului, municipiului, comunei (satului), orașului în comun

cu autorizațiile locale pentru mediu și pentru sănătate. Aceste competențe sunt bune din punct de vedere al protecției mediului, însă nu figurează în procedurile de raportare și este imposibil de a le verifica.

Expertiza ecologică de stat reprezintă o garanție pentru protecția reală a mediului, inclusiv pentru zonele umede de importanță internațională și alte arii protejate. Inspectoratul Ecologic de Stat realizează controlul de stat asupra respectării legilor și altor acte normative în problemele protecției mediului și folosirii resurselor naturale.

Art. 30, stabilește drepturile tuturor persoanelor fizice, inclusiv accesul la informație în acord cu prevederile constituționale și ale legislației civile, ceea ce permite acestora desfășurarea oricăror activități în cadrul zonelor umede conform categoriilor de funcționare.

Potrivit art. 31, protecția mediului constituie o obligațiune generală a locuitorilor Republicii, la fel și respectarea legislației în acest domeniu. Astfel, articolul respectiv, constituie o continuitate a prevederii constituționale privind obligația fundamentală de protecție a mediului. În articolul 32 sunt stabilite obligațiile în domeniu ale agenților economici, indiferent de forma de proprietate. Respectarea acestora este obligatorie pentru toți agenții economici. Astfel, în cazul onorării obligațiilor respective de către ei, ar fi mai ușor de introdus zonarea în limitele ariilor protejate și de a asigura o protecție strictă și de a consolida potențialul ecologic.

În articolul 33 sunt prevăzute principiile pe care se bazează politica în domeniul gospodăririi solurilor și sunt suficiente pentru a asigura o stare acceptabilă în cadrul zonelor umede.

Prevederile articolului 34 vin în completarea articolului 8, astfel autoritățile administrației publice în comun cu instituțiile de ramură de cercetare, cu autoritățile pentru mediu și cu autoritățile administrației publice locale au anumite obligații. Cu regret, această activitate de colaborare și în special mecanismele de finanțare nu este stabilită de legislația în vigoare.

Articolul 44 constituie baza protecției resurselor acvatice ale Republicii Moldova. În conformitate cu articolul 50 sînt supuse protecției și toate resursele subsolului, inclusiv cele de apă.

2.9.3. Mecanisme financiare și juridice

Capitolul VIII introduce prevederile ce țin de Fondul Ecologic și alte (deși de fapt acestea sunt principale) mijloace de finanțare ale diferitor activități de protecție a mediului inclusiv în zonele umede. Cu toate acestea practic lipsesc mecanisme de colaborare stabilă pentru aceasta dintre diferite autorități ale administrației publice. Fondul ecologic de stat ar putea deveni un element important al mecanismului "economiei verzi", efectuînd refinanțarea serviciilor ecosistemelor, care sunt foarte importante pentru țară și populație, dar aproape că nu sunt apreciate și evaluate de piață.

În articolul 89 se stipulează că încălcarea prevederilor prezentei legi atrage după sine răspunderea, după caz, civilă, administrativă sau penală, conform legislației în vigoare, ceea ce este corect, însă nu se realizează corespunzător. Dacă examinăm modificările și completările efectuate în codul civil, penal, contravențional pe parcursul a cel puțin 10 ani, este evidentă efectuarea modificărilor și completărilor în sensul stabilirii unor restricții sau majorării unor sancțiuni pentru diferite activități din alte domenii, dar nu din cel al mediului.

Articolul 90 stipulează că încălcarea sau neexecutarea prezentei legi atrage după sine sistarea, limitarea sau interzicerea activității persoanelor fizice și juridice, indiferent de forma de proprietate. Potrivit articolului 91 persoanele fizice și juridice sînt obligate a recupera daunele și prejudiciile produse prin încălcarea prezentei legi în modul și mărimile stabilite de legislația în vigoare, cînd de fapt mărimea reală în majoritatea cazurilor niciodată nu se evaluează corect, întrucît nu există nicio metodologie suficient de complexă și justificată pentru această operațiune. Astfel, rămîne la latitudinea instanței de judecată să se pronunțe, activitatea practică în sfera de protecție a mediului este departe de a fi bună. Prevederile articolelor 92 și 93 se referă la răspunderea personală a celor care efectuează controlul de stat și apărarea intereselor statului în domeniul respectiv. Eficiența acestor prevederi la fel este una modestă.

În contextul prevederilor constituționale menționate mai sus este important articolul 95. Acesta prevede că în cazul cînd un acord internațional, la care Republica Moldova este parte, conține alte prevederi, decît cele prevăzute de legea cu privire la protecția mediului, se vor aplica prevederile acordului internațional.

Elaborat în 1993, cu modificările ulterioare realizate pe parcursul a 10 ani, Legea privind protecția mediului înconjurător nu corespunde cu situația social-economică din țară, cu prioritățile integrației europene, cerințelor multor acte legislative internaționale. Reieșind din aceste considerente, în 2010 Ministerul Mediului a inițiat elaborarea unei legi noi, care se află la etapa finală.

2.10. Legea Nr. 440 din 27.04.1995 cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor rîurilor și bazinelor de apă

Publicat: 03.08.1995 în Monitorul Oficial Nr. 43 art. № : 482, Data intrării în vigoare: 03.08.1995

Legea dată prevede instaurarea zonelor de protecție și fișiile riverane de protecție a bazinelor acvatice, determină regimurile de folosință și activități de protecție a acestora. În zonele de protecție a apelor sunt limitate anumite tipuri de activități economice, iar în limitele fișiilor riverane de protecție a apelor, dimpotrivă, sunt permise doar anumite activități economice, cum ar fi construcțiile hidrotehnice de protecție și de consolidare și intervenții cum ar fi tăierile. Legea nr. 36 din 07.03.2012 a extins lista tipurilor de tăieri realizate în cadrul gospodăririi (îngrijirii) silvice, practic eliminînd toate limitările, cu excepția limitării nominale ale suprafeței (pînă la 1 ha).

Una dintre problemele majore în aplicarea practică a legii date constă în faptul că multe terenuri de-a lungul rîurilor și bazinelor acvatice sunt privatizate (după 1995 adică cînd deja era în vigoare această lege) și sunt folosite cu încălcarea acestei legi (terenurile sunt prelucrate). O altă problemă constă în nestoparea pășunatului ilegal. În administrarea fișiilor riverane de protecție a apelor sunt încadrate diferite instituții sau APL, fapt, care nu permite organizarea adecvată a managementului acestor zone, cu respectarea regimului de protecție. Implementarea legii necesită elaborarea unui program național, cu finanțare, pentru restabilirea și menținerea calităților de protecție a zonelor date.

2.11. Legea Nr. 1538 din 25.02.1998 privind fondul ariilor naturale protejate de stat

Publicat: 16.07.1998 în Monitorul Oficial Nr. 66-68 art. Nr. 442

La moment baza legală pentru ariile protejate, inclusiv zonele umede de importanță internațională este pusă de **Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat** (1998). Inițial în textul legii nu au fost prevederi referitor la zonele umede și managementul lor, însă, după alăturarea la Convenția Ramsar în anul 2000, și mai tîrziu, în 2003, 2005 și 2007, au fost incluse prevederile respective referitor la zonele umede de importanță internațională. Anexa 13 include lista zonelor umede de importanță internațională recunoscute.

Art.7 prevede că obiectele și complexele din fondul ariilor protejate sînt proprietate publică, cu excepția terenurilor indicate la alin.(3). Terenurile obiectelor și complexelor din fondul ariilor protejate sunt destinate ocrotirii naturii, fac parte din proprietatea publică, nu pot fi privatizate și nici arendate, au un regim de protecție și gospodărire conform legislației în vigoare. În fondul ariilor protejate pot fi incluse și terenuri private, luate sub protecția statului la inițiativa titularilor, ele rămînînd în continuare proprietatea lor. Delimitarea drepturilor și obligațiilor fiecărei părți se stabilește conform unui regulament special.

În cazul cînd în componența rezervației științifice, parcului național și a rezervației biosferei se includ terenuri private, titularilor funciari li se propun terenuri similare sau o compensație bănească. Cheltuielile aferente reorientării gospodăririi terenurilor private, precum și veniturile ratate vor fi reparate de stat. (Art. 20(2)). Reieșind din sensul art. 34 (alinat 1), poate fi identificată zona D - zonă economică, unde derulează activități economice care nu contravin regimului parcului național, și anume: cultivarea plantelor agricole tradiționale pentru zona dată, folosindu-se metode biologice de combatere a dăunătorilor, aplicîndu-se îngrășăminte și chimicale în strictă conformitate cu normele tehnologice și cu regulile de securitate sanitară; funcționarea diferitelor unități în baza utilizării tehnologiilor nepoluante, respectîndu-se regulile de protecție a mediului, cu alte cuvinte – preponderent în cadrul legislației obișnuite.

Conform art.15, autoritățile administrației publice locale:

a) sînt responsabile de respectarea în teritoriu a legislației ecologice, inclusiv a prezentei legi;

b) iau măsuri de pază și protecție, de refacere și reconstrucție ecologică în limitele obiectelor și complexelor din fondul ariilor protejate specificate la art.4 alin.(1) pct.1) lit.c)-g) și la pct.2) lit.b);

c) declară drept arii naturale protejate anumite spații naturale din teritoriu, care urmează să fie incluse în documentațiile urbanistice și de amenajare a acestuia.

Organizațiile neguvernamentale (art. 16) sunt în drept:

a) să elaboreze programe ecologice vizînd ariile naturale protejate, să le propage și să participe la realizarea lor;

b) să formeze fonduri ecologice;

c) să participe la supravegherea respectării regimului de protecție în obiectele și complexele fondului ariilor protejate;

d) să contribuie maximal la educarea ecologică a maselor;

e) să editeze și să propage materiale despre ariile naturale protejate;

f) să primească informații despre mediu și să efectueze investigații, coordonate cu autoritatea centrală pentru mediu;

g) să facă propuneri și să prezinte materialele de rigoare privind luarea sub protecția statului a unor arii naturale reprezentative.

Cetățenii sunt în drept (art. 17):

a) să inițieze dezbaterile publice a proiectelor de acte legislative și de alte acte normative privind fondul ariilor protejate;

b) să facă propuneri privind luarea sub protecția statului a obiectelor și complexelor naturale și includerea lor în fondul ariilor protejate;

c) să exercite controlul public asupra respectării legislației cu privire la fondul ariilor protejate;

d) să desfășoare, în cadrul organizațiilor neguvernamentale, activități de protecție a mediului;

e) să depună în orice instanță de resort demersuri privind reprofilarea și modernizarea obiectivelor economice care poluează ariile naturale protejate.

Conform art. 20, terenurile și bazinele acvatice din componența rezervațiilor științifice, zonelor cu protecție integrală ale parcurilor naționale și rezervațiilor biosferei, grădinilor dendrologice se sustrag din circuitul economic și se transmit în folosință pe termen nelimitat instituțiilor corespunzătoare. În limitele parcurilor naționale și rezervațiilor biosferei se pot afla terenuri și bazine acvatice ale altor beneficiari sau proprietari. În acest caz, beneficiarii și proprietarii sînt obligați să respecte restricțiile cu privire la protecția mediului și interdicțiile la genurile de activitate prevăzute de prezenta lege.

Ariile naturale protejate funcționează în conformitate cu regulamentele-cadru. Autoritatea centrală pentru mediu, cu avizul Academiei de Științe a Moldovei, aprobă, în baza regulamentului-cadru, regulamente pentru unele obiecte și complexe din fondul ariilor protejate.

Pentru reducerea impactului antropic asupra obiectelor și complexelor din fondul ariilor protejate, pe teritoriul adiacent lor se stabilește zonă de protecție. Limitele acestei zone sînt trasate în documentația de urbanism și amenajare a teritoriului și diferă în funcție de categoria de arie protejată. În zona de protecție se admite desfășurarea de activități economice tradiționale ce nu conduc la schimbări esențiale în evoluția proceselor naturale. Se consideră că în zona respectivă pot fi desfășurate lucrări de ameliorare și irigare.

Deținătorii de terenuri proprietate publică asigură anual finanțarea obiectelor și complexelor din fondul ariilor protejate din teritoriu și le delimitează cu borne de hotar. Deținătorii de terenuri în care se află obiecte și complexe din fondul ariilor protejate specificate la art.4 alin.(1) pct.1) lit.c)-g), precum și la pct. 2) lit. b), sînt obligați să le asigure regim de protecție conform legislației în vigoare.

Definițiile au fost completate în 2006 cu: *zonă umedă de importanță internațională* - teritoriu și/sau întindere de apă care include diferite tipuri de ecosisteme umede și corespunde criteriilor de evidențiere a zonelor umede de importanță internațională ale Convenției Ramsar, deținînd o bogată diversitate biologică și avînd un rol important în calitate de habitat pentru păsările acvatice.

Capitolul 14, „Zona umedă de importanță internațională” cuprinde următoarele prevederi.

Articolul 82¹ (1) Zona umedă de importanță internațională se declară în conformitate cu hotărîrea Secretariatului General al Convenției Ramsar și are ca obiectiv protecția și conservarea habitatelor naturale cu diversitate biologică specifică zonelor umede.

(2) Terenurile zonei umede de importanță internațională rămîn la dispoziția deținătorilor, managementul lor realizîndu-se conform planurilor de management și Regulamentului-cadru al zonelor umede de importanță internațională.

(3) În zonele umede de importanță internațională se stabilesc arii de protecție specială avifaunistică, care reprezintă spații naturale pentru protecția speciilor de păsări migratoare sălbatice. Ariile de protecție specială avifaunistică se delimitează conform criteriilor elaborate de instituții științifice sau de unii savanți și aprobate de autoritatea centrală pentru mediu.

2.12. Legea cu privire la Rețeaua Ecologică Națională (Nr. 94 din 05.04.2007)

Publicat: 29.06.2007 în Monitorul Oficial Nr. 90-93, art Nr : 395, Data intrării în vigoare : 29.06.2008

O completare semnificativă a cadrului legislativ în domeniu a fost și Legea privind Rețeaua Ecologică Națională (2007). Obiectul prezentei legi îl constituie crearea unui cadru juridic pentru constituirea și dezvoltarea rețelei ecologice naționale, ca parte integrantă a rețelei ecologice paneuropene, și rețelelor ecologice locale, pentru stabilirea unui regim de gestiune și de protecție a rețelei ecologice

naționale și a rețelelor ecologice locale, precum și a competențelor și obligațiilor autorităților administrației publice în acest domeniu.

Rețeaua ecologică națională se constituie în scopul conservării diversității naturale genetice a tuturor speciilor de organisme vii incluse în ecosistemele și complexele naturale, al asigurării unor condiții de viață productive și al dezvoltării durabile a teritoriilor adiacente ei.

Funcțiile rețelei ecologice naționale sunt următoarele:

- a) restabilirea și conservarea peisajelor și ecosistemelor;
- b) conservarea diversității biologice și genetice;
- c) diminuarea proceselor de eroziune a solului;
- d) conservarea, protecția, restabilirea și extinderea învelișului vegetal;
- e) ameliorarea bazei furajere a animalelor;
- f) sporirea valorii de recreație a teritoriului;
- g) conservarea și restabilirea obiectivelor acvatice, ameliorarea calității lor;
- h) stabilizarea proceselor naturale în sectoarele aferente rețelei ecologice.

Este important de precizat, că în conformitate cu prevederile art.8, autoritățile administrației publice locale:

a) constituie rețele ecologice locale din contul terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale și al terenurilor proprietate privată, cu acordul deținătorilor și beneficiarilor acestora;

b) acordă asistența necesară instituțiilor naționale și internaționale în vederea evaluării și determinării categoriilor elementelor rețelei ecologice naționale și ale rețelelor ecologice locale;

c) asigură activitățile de atribuire a terenurilor pentru crearea și reconstrucția elementelor rețelei ecologice, de trasare pe hărțile cadastrale locale și în natură a hotarelor lor;

d) asigură cofinanțarea activităților de constituire a rețelelor ecologice locale în limitele stabilite de bugetele locale.

Astfel, administrația publică locală este principalul subiect responsabil de extinderea rețelei ecologice naționale la nivel local.

Conform art. 9 din lege structura rețelei ecologice naționale se constituie din următoarele elemente funcționale:

- a) zone-nucleu;
- b) zone-tampon;
- c) coridoare ecologice;
- d) zone de reconstrucție ecologică.

Rețeaua ecologică națională se constituie din totalitatea elementelor de importanță internațională, națională și, parțial, locală, corelate cu elementele stabilizoare de mediu ale țărilor vecine.

Elementele rețelei ecologice naționale se creează pe baza terenurilor naturale și seminaturale ale căror caracteristici oferă posibilitatea conservării unui număr maxim de populații de plante, de animale și a tuturor tipurilor de peisaje de pe teritoriul țării.

Elementele rețelei ecologice locale trebuie să asigure constituirea și dezvoltarea rețelei ecologice naționale în scopul protecției eficiente a diversității biologice și peisagistice.

Elementele rețelei ecologice naționale și hotarele lor sunt indicate pe hărțile rețelei ecologice naționale de diferite scări.

Regimul de utilizare a resurselor naturale în hotarele elementelor rețelei ecologice naționale este stabilit prin Regulamentul rețelei ecologice naționale.

Proiectarea elementelor rețelei ecologice naționale și ale rețelelor ecologice locale se efectuează la comandă, conform caietelor de sarcini aprobate de către organul de stat abilitat cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător sau de autoritățile administrației publice locale.

Instituirea elementelor rețelei ecologice se efectuează conform prevederilor Regulamentului rețelei ecologice naționale și ale Regulamentului-cadru al rețelelor ecologice locale (care deocamdată lipsește), precum și materialelor instructive aprobate de organul central pentru mediu.

În rețelele ecologice se includ terenuri cu diferite destinații. Terenurile incluse în rețeaua ecologică națională au un regim special de gestiune și de protecție, rămân în proprietatea (posesiunea, folosința) deținătorilor de terenuri și sînt administrate de aceștia. Includerea terenurilor în rețeaua ecologică națională se efectuează cu acordul deținătorilor și beneficiarilor acestora, care, ulterior, sînt obligați să respecte prevederile legislației privind regimul de gestiune și de protecție a rețelei. Includerea terenurilor în rețeaua ecologică națională și în rețelele ecologice locale se consemnează în registrul bunurilor imobiliare.

Autoritățile administrației publice locale pot da în arendă gratuită pe termen lung organizațiilor neguvernamentale terenuri degradate din fondul de rezervă pentru reconstrucția ecologică și gestiunea lor ulterioară ca elemente ale rețelei ecologice naționale sau ale rețelelor ecologice locale.

Conform art. 18, în perimetrul zonei-nucleu se interzic:

- a) aratul pămîntului, cu excepția utilizării lui în scopuri silvice;
- b) construcția clădirilor și instalațiilor, obiectivelor de infrastructură sau temporare, cu excepția celor necesare funcționării și protecției zonei;
- c) utilizarea substanțelor chimice, cu excepția situațiilor excepționale naturale sau tehnogene;
- d) exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile;
- e) alte activități care conduc la deteriorarea sau degradarea elementelor naturii.

În perimetrul coridoarelor ecologice se interzic:

- a) construcția clădirilor, obiectivelor de infrastructură, traseelor de comunicație, alte activități care împiedică sau limitează migrația naturală a animalelor;
- b) atribuirea perimetrelor miniere pentru exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile, dacă acestea ocupă mai mult de jumătate din lățimea coridorului ecologic.

2.13. Regulamentul-cadru al zonelor umede de importanță internațională

În anul 2007 Guvernul adoptă Hotărârea pentru aprobarea Regulamentului-cadru al zonelor umede de importanță internațională. Regulamentul, aprobat prin HG nr. 665 din 14 iunie 2007, a pus baza pentru modalitatea de organizare și funcționare a zonelor umede de importanță internațională în Moldova.

Principiile de bază de management includ:

1) prevenirea efectelor negative ale activității economice asupra zonelor Ramsar;

2) susținerea și încurajarea activităților de utilizare rațională a zonelor Ramsar, de conservare și dezvoltare durabilă a acestora;

3) întreprinderea acțiunilor necesare pentru conservarea și ameliorarea diversității biologice a zonelor Ramsar.

Deținătorii de terenuri sînt obligați:

1) să asigure respectarea regimului de protecție;

2) să instaleze la hotarele borne, panouri de avertisment, indicatoare;

3) să aplice măsuri de lichidare a surselor de poluare;

4) să creeze și să asigure funcționarea eficientă a stațiilor de epurare;

5) să informeze operativ organele teritoriale ale autorității centrale pentru mediu și organul central de specialitate al administrației publice pentru gestionarea fondului apelor despre accidente care pot avea impact negativ asupra regimului hidrologic sau cauza prejudiciu plantelor și animalelor.

Sarcinile administrării zonelor Ramsar sunt:

1) organizarea și desfășurarea oricăror forme de activitate, asigurînd protecția, păstrarea și restabilirea sectoarelor valoroase din punctul de vedere al biodiversității;

2) conservarea și îmbunătățirea condițiilor pentru păsările acvatice și de baltă, în special în perioadele de migrare, precum și a ecosistemelor constituite din arborete naturale de vîrstă înaintată, biotopuri acvatice de origine naturală și sectoare cu vegetație acvatică și palustră;

3) conservarea speciilor de plante și animale rare, periclitare și vulnerabile, a coloniilor de păsări și a concentrațiilor de animale vulnerabile, cum ar fi liliecii, libelulele, insectele antofile și altele, prin crearea de condiții optime de existență și reproducere;

4) crearea de condiții pentru turism și agrement reglementat;

5) gospodărirea reglementată a resurselor naturale;

6) promovarea educației ecologice a populației.

Regulamentul specifică obiectivele administrării Zonelor Ramsar, activitățile științifice, regimurile de menținere și protecție, responsabilitățile și obligațiunile autorităților și deținătorilor de teren. Acesta e documentul de bază de organizare a managementului zonelor umede din țară, în baza lui au fost elaborate proiectele planurilor de management pentru Zonele Umede de Im-

portanță Internațională „Unguri-Holoșnița” și „Nistrul de Jos” de Societatea Ecologică BIOTICA.

2.14. Legea apelor

Publicat: 26.04.2012 în Monitorul Oficial Nr. 81, art Nr: 264, Data intrării în vigoare : 26.10.2013

Un pas înainte în domeniul managementului apelor și gestionării zonelor umede, după aproape 4 ani de elaborare, a devenit Legea apelor, adoptată la 23 decembrie 2011, publicată la 26 aprilie 2012, în vigoare din la 26 octombrie 2013. Ea include transpunerea noțiunilor de bază a unor prevederi a convenției și directivelor europene, un număr de prevederi importante în domeniul responsabilităților și managementul resurselor de apă, și a zonelor umede. Ca exemplu poate servi includerea definiției zonelor umede din Convenția Ramsar.

2.14.1. Dispoziții generale

Pentru gestionarea zonelor umede sunt importante prevederile despre întreținerea corpurilor de apă, a zonelor și a fișiiilor de protecție ce presupune un șir de activități:

(1) Autoritatea administrativă de gestionare a apelor și autoritățile administrației publice locale asigură întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fișiiilor de protecție ca un serviciu public obligatoriu.

(2) Întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fișiiilor de protecție, care se bazează pe respectarea obiectivelor de mediu pentru ape menționate la art. 38, ce include:

a) consolidarea malurilor de rîuri, a albiilor corpurilor de apă;

b) asigurarea capacității de evacuare a albiilor de rîuri și înlăturarea aluviunilor excedentare;

c) înlăturarea vegetației excesive din albia minoră;

d) întreținerea apelor navigabile în stare navigabilă;

e) înlăturarea obiectelor și a deșeurilor de la suprafața apei, de pe terenurile fondului de ape;

f) alte lucrări necesare

(3) Autoritatea administrativă de gestionare a apelor este responsabilă de întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fișiiilor de protecție, precum și a construcțiilor hidrotehnice stabilite de Guvern..

(4) Autoritățile administrației publice locale, alți posesori privați sînt responsabili de întreținerea corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fișiiilor de protecție, precum și a construcțiilor hidrotehnice aflate în gestiunea lor.

(5) Posesorii de terenuri riverane sînt obligați, după ce au fost preavizați, să permită trecerea reprezentanților responsabili de întreținere, precum și transportarea și depozitarea temporară a materialelor și a utilajelor necesare îndeplinirii atribuțiilor de întreținere. Regimul juridic al zonelor și al fișiiilor de protecție

prevede modul de creare, regimul de folosință și activitatea de ocrotire a zonelor și a fișiilor de protecție a apelor sînt reglementate prin lege specială. În raport cu zonele de protecție a apelor sunt prevăzute următoarele:

2.14.2. Zonele de protecție a apelor

Regimul juridic al zonelor și fișiilor de protecție a apelor prevede modul de creare a zonelor și fișiilor riverane. Modul de creare, regimul de folosință și activitatea de ocrotire a zonelor și a fișiilor de protecție a apelor sînt reglementate prin lege specială (art. 51). Raport cu zonele riverane de protecție a apelor se prevăd următoarele (art. 52):

(1) Zonele de protecție a apelor sînt stabilite, în cazul în care acest lucru este necesar în interesul public, în scopul:

- a) protejării corpurilor de apă împotriva efectelor dăunătoare pentru asigurarea curentă sau viitoare a aprovizionării publice cu apă;
- b) protejării apei destinate captării pentru alimentare cu apa potabilă;
- c) realimentării apelor subterane;
- d) prevenirii efectelor nocive cauzate de scurgerea apei de ploaie, de eroziune, de introducere a componentelor de sol, a îngrășămintelor, a pesticidelor și a erbicidelor în corpurile de apă.

(2) În zonele de protecție a apelor, anumite activități sînt interzise sau sînt reglementate în anumite condiții conform legislației. Posesorii de terenuri riverane sînt obligați să permită organelor competente realizarea măsurilor necesare, inclusiv a celor de monitorizare a apei și a solului.:

(3) În cazul în care măsurile luate în conformitate cu alin. (2) echivalează cu o expropriere, se achită o despăgubire conform legii. Articolul de bază, 53, privind Zonele umede

Art. 53 este de bază și include următoarele:

(1) Identificarea și delimitarea ariilor sau a suprafețelor calificate ca fiind zone umede se efectuează conform Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat.

(2) Calitățile specifice și importanța zonelor umede trebuie să fie luate în considerare la punerea în aplicare a prezentei legi și la elaborarea planurilor de gestionare a districtelor bazinelor hidrografice.

(3) Nu se permite drenarea, utilizarea și convertirea zonelor umede. Acestea trebuie utilizate într-un mod durabil, astfel încît să fie protejate natura și caracteristicile esențiale.

2.14.3. Atribuțiile administrației publice centrale și locale

Autoritatea administrativă de gestionare a apelor întreprinde măsuri de implementare a legislației în domeniul protecției și gestionării apelor și:

- a) participă la elaborarea și la implementarea de politici, de programe, de planuri și de măsuri în gestionarea apelor;

b) gestionează construcțiile hidrotehnice care se află în domeniul public;

c) întreține corpurile de apă de suprafață, zonele și fișiile de protecție a apelor, conform art. 50 alin. (3);

d) exercită alte atribuții stabilite de legislație, precum și cele delegate de organul central al administrației publice în domeniul mediului.

Conform legii pentru fiecare district al bazinului hidrografic, Guvernul formează cîte un comitet, în a cărui componență intră reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale și locale, ai comitetelor subbazinale, ai asociațiilor utilizatorilor de apă, ai societății civile și societății științifice.

Principalele sarcini ale comitetului districtului bazinului hidrografic sînt:

a) consultă la elaborarea, la modificarea și la aprobarea planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic;

b) participă la procesul de identificare, delimitare și de clasificare a corpurilor de apă cărora li se aplică cerințele de calitate a mediului pentru ape sau care au nevoie de protecție, sau care ar putea fi afectate de poluare din diferite surse, inclusiv agricole, consultă la identificarea zonelor vulnerabile;

c) elaborează măsuri care trebuie incluse în planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic și de realizare a obiectivelor de gestionare;

d) participă la cooperarea transfrontalieră pe bazine comune.

Modul de constituire și de funcționare a comitetului districtului bazinului hidrografic, structura și atribuțiile lui sînt prevăzute într-un regulament aprobat de Guvern.

Autoritățile administrației publice locale au următoarele atribuții:

a) întrețin și gestionează corpurile de apă de suprafață, zonele și fișiile de protecție a apelor aflate în gestiune, conform art. 50 alin. (4);

b) își deleagă reprezentanții în comitetul districtului bazinului hidrografic;

c) informează societatea civilă și părțile interesate despre anumite aspecte din domeniul apelor, inclusiv despre restricțiile și interdicțiile folosinței apelor;

d) creează, în colaborare cu asociații obștești, comitete subbazinale ale râurilor mici;

e) realizează alte sarcini prevăzute de lege.

Organul central de mediu sprijină participarea instituțiilor publice și a celor private, a organizațiilor neguvernamentale, a mass-mediei, a asociațiilor utilizatorilor de apă, a cetățenilor, a altor părți interesate la realizarea măsurilor privind folosința rațională și protecția apelor, prin încurajarea:

a) colaborării active la examinarea diferitelor probleme supuse dezbaterii publice;

b) inițierii campaniilor de educare a populației în spiritul formării unei atitudini grijulii față de apă;

c) organizării controlului public asupra realizării măsurilor de protecție a apelor;

d) comunicării cazurilor de încălcare a legislației în domeniu, precum și a cazurilor ale căror efecte sînt susceptibile de poluare, de irosirea sau de secarea apelor;

- e) prezentării propunerilor de optimizare a folosinței și a protecției apelor;
- f) implicării în lucrări de optimizare a folosinței și a protecției apelor, precum și în prevenirea și în lichidarea efectelor distructive ale apelor;
- g) întreprinderii unor alte acțiuni menite să asigure folosința rațională și protecția apelor.

Orice persoană fizică sau persoană juridică are dreptul de a consulta registre, planuri, liste, orice altă informație publică în conformitate cu legislația privind accesul la informație.

2.15. Legea cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații (Nr. 171 din 09.07.2010)

Publicat : 07.09.2010 în Monitorul Oficial Nr. 160-162 art Nr : 588

Legea stabilește modalitatea de transmitere a infrastructurii de irigație, procedurile de reglementare, monitorizare. Aceste asociații devin unul din beneficiarii procesului de utilizare a resurselor de apă, care pot avea un impact asupra stării râurilor și bazinelor de apă, și, ca urmare, a zonelor umede. Rolul acestor asociații trebuie luat în considerație la elaborarea planurilor de management pentru zonele umede.

Asociația se constituie în scopul administrării, exploatării și întreținerii, în interes public și în interesul membrilor săi, a sistemului de irigare, care s-a aflat la baza formării ei.

Printre sarcinile principale ale Asociației (art. 5) pot fi menționate:

- a) administrarea și exploatarea sistemului de irigare din cadrul ariei sale de deservire și distribuirea apei pentru irigare către membrii Asociației;
- b) întreținerea, reabilitarea și îmbunătățirea sistemului de irigare din cadrul ariei de deservire și executarea lucrărilor de construcție și reconstrucție, după necesitate;
- c) extragerea apei direct dintr-un râu sau bazin de acumulare, în conformitate cu legislația în domeniul apelor, pentru a o distribui în cadrul ariei de deservire;
- d) stabilirea limitelor privind consumul de apă pentru irigații și colectarea plăților pentru irigare;
- e) procurarea, substituirea, exploatarea și întreținerea echipamentului de irigații;

2.16. Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului Nr. 835 din 17.05.1996

Publicat : 02.01.1997 în Monitorul Oficial Nr. 1-2, art Nr 2; Data intrării în vigoare : 23.12.1998

Legea este importantă din punct de vedere al gestionării teritoriilor zonelor umede, inclusiv planificarea folosinței acestora și protejarea de viituri și uscări (precum și de poluare, construcții ilegale etc.), deoarece organizează autorizările și interzicerea construcțiilor. Totuși capitolul despre amenajarea teritoriului este descris foarte generalizat și nu conține indicații concrete.

2.16.1. Dispoziții generale

Urbanism este cea mai importantă componentă a amenajării teritoriului, al cărei obiect îl constituie teritoriul localităților și toate teritoriile necesare asigurării funcționării și dezvoltării acestora.

Documentația de urbanism și amenajare a teritoriului sunt planuri de amenajare a teritoriului, planuri urbanistice și regulamentele aferente, în care se definesc scopurile, mijloacele și se face etapizarea acțiunilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, se oferă soluții pentru o dezvoltare echilibrată a teritoriilor și localităților, pentru prevenirea și eliminarea disfuncționalităților.

Planuri urbanistice și planuri de amenajare a teritoriului - totalitatea documentelor scrise și desenate referitoare la un teritoriu definit, prin care se analizează situația existentă și se stabilesc obiectivele și măsurile în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului pe o perioadă determinată.

Funcție urbanistică- ansamblul activităților specifice domeniului urbanismului și amenajării teritoriului, care are la bază criteriul modului de folosire a terenurilor și construcțiilor în scopul satisfacerii unora dintre necesitățile populației dintr-un anumit teritoriu. Principalele funcții urbanistice sînt: circulația (terestră, aeriană, maritimă și fluvială); locuirea; exploatarea și prelucrarea resurselor; comerțul, cultura, învățămîntul și instruirea, recreerea; activitățile politice, civice, administrative, religioase; activitățile de apărare, de asigurare a ordinii de drept și a securității publice; salubritatea; echiparea tehnică; asistența medicală; turismul.

Certificat de urbanism - act cu caracter informativ și reglementativ, emis de autoritatea administrației publice locale abilitată prin lege, la cererea oricărei persoane fizice sau juridice interesate, prin care se aduc la cunoștința solicitantului date privind regimul juridic, economic, tehnic și arhitectural-urbanistic de exploatare a terenurilor și construcțiilor pentru care a fost solicitat.

2.16.2. Competența și perfectarea documentației

Potrivit articolului 3, autoritățile administrației publice centrale și locale, în funcție de sarcinile puse, poartă răspundere pentru efectuarea lucrărilor de amenajare a teritoriului.

Conform articolului 25 (1), avizele necesare aprobării documentației de urbanism și amenajare a teritoriului se emit, potrivit anexei care face parte integrantă din prezenta lege, de Guvern, de autoritatea administrației publice centrale pentru urbanism și amenajare a teritoriului sau de serviciul de arhitectură și urbanism al autorității administrației publice locale și de organismele centrale și teritoriale interesate, în termen de 30 de zile de la data depunerii documentației în volum deplin. Dacă în termenul prevăzut nu este emis avizul, se consideră că există un aviz favorabil.

În conformitate cu art. 27, consultarea populației se face anterior aprobării tuturor categoriilor de planuri urbanistice și de planuri de amenajare a teritoriului,

cu excepția planului de amenajare a teritoriului național și a planurilor urbanistice de detaliu care nu afectează domeniul public.

În articolul 28, se stipulează că afișarea înștiințării la sediul autorității administrației publice locale și punerea proiectului documentației la dispoziția populației pentru consultare și dezbatere publică sînt obligatorii.

Art.37.(1) prevede că operațiunile de urbanism se desfășoară numai în baza documentației de urbanism aprobate. Ordonarea și armonizarea tuturor operațiunilor de urbanism în cadrul unei localități se fac prin planul urbanistic general al localității și potrivit legislației.

(2) Operațiunile de urbanism și amenajare a teritoriului sînt organizate și finanțate de autoritățile administrației publice locale sau de persoanele juridice și fizice interesate, în cadrul politicilor locale de dezvoltare a localității.

(3) Autoritățile administrației publice locale sînt responsabile de respectarea interesului public în cadrul derulării operațiunilor de urbanism și amenajare a teritoriului.

Potrivit articolului 44, prin gestionarea teritoriului și a localităților, autoritățile administrației publice transpun în practică reglementările privind utilizarea terenurilor, stabilite prin documentația de urbanism și amenajare a teritoriului aprobată, conform art.13 alin.(4).

În articolul 45, se stipulează că în vederea realizării unor anumite operațiuni de urbanism, autoritățile administrației publice locale pot recurge la schimbul, concesiunea, cumpărarea de terenuri sau la exproprierea de terenuri pentru necesități publice, potrivit legislației.

Conform articolului 50, pentru realizarea (modificarea) sau desființarea construcțiilor, autoritățile administrației publice locale emit, potrivit legislației:

- a) autorizații de construire;
- b) autorizații de desființare.

2.16.3. Controlul și răspunderea

În conformitate cu articolul 68 (1), controlul de stat asupra activității de urbanism și de amenajare a teritoriului este exercitat de către personalul serviciului specializat al autorității administrației publice centrale pentru urbanism și amenajare a teritoriului sau al serviciilor specializate descentralizate ale acestei autorități din raioane și din municipii.

În perimetrul unităților administrativ-teritoriale, controlul asupra activității în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului este exercitat de autoritățile administrației publice locale.

Potrivit articolului 69, alin. (1) încălcarea prevederilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea administrativă sau penală.

Constituie contravenții la prezenta lege următoarele acțiuni (2):

a) avizarea și aprobarea documentației de urbanism și amenajare a teritoriului fără respectarea procedurii stabilite de legislație;

b) utilizarea construcțiilor noi sau a celor a căror destinație funcțională a fost schimbată fără autorizația de funcționare sau de schimbare a destinației;

c) sustragerea de la obligația de a furniza date din banca de date și din sistemele informaționale, necesare activității de urbanism și de amenajare a teritoriului, precum și furnizarea de informații eronate;

d) nerespectarea termenelor limită de executare, prevăzute de prezenta lege;

e) modificarea, desființarea totală sau parțială a construcțiilor cu încălcarea cerințelor privind obținerea autorizației respective și executarea acestor lucrări.

Conform articolului 70, contravențiile specificate la art.69 alin.(2) lit.a) se constată de către persoanele împuternicite de autoritatea administrației publice centrale pentru urbanism și amenajare a teritoriului, care exercită funcțiile controlului de stat asupra activității în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului, iar contravențiile specificate la lit.b), c), d) și e), de aceleași persoane, precum și de autoritățile administrației publice locale.

În articolul 71, se stipulează că autoritățile administrației publice locale și factorii lor de decizie poartă răspundere pentru încălcarea dispozițiilor prezentei legi, precum și pentru posibilele prejudicii cauzate prin actele emise sau faptele săvârșite de ele, contrare dispozițiilor documentației de urbanism și de amenajare a teritoriului.

2.17. Legea regnului vegetal Nr. 239 din 08.11.2007

Publicat : 26.02.2008 în Monitorul Oficial Nr. 40-41, art Nr : 114, Data intrării în vigoare : 26.02.2009

Legea regnului vegetal stabilește cadrul legal în domeniul conservării, protecției, restabilirii și folosinței obiectelor regnului vegetal, precum și competențele autorităților publice de toate nivelurile și ale instituțiilor științifice din domeniu.

Obiectele regnului vegetal pot fi în proprietate publică sau privată, acestea fiind folosite în interes public constituie obiectul exclusiv al proprietății publice.

Totodată, obiectele regnului vegetal situate pe terenurile proprietate privată și/sau cultivate în bază legală pe aceste terenuri constituie proprietatea privată a deținătorilor de terenuri.

Proprietatea privată asupra pădurilor și spațiilor verzi apare în cazul plantării acestora, în condițiile legii, pe terenurile proprietate privată.

Conform art. 8 de competența autorității centrale abilitate cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului sînt:

b) organizarea evidenței și ținerii cadastrului obiectelor regnului vegetal;

c) aprobarea procedurii de autorizare a activităților de colectare și comercializare pe piața internă și/sau de import, export, reexport sau tranzit al plantelor din flora sălbatică, inclusiv al celor reglementate de Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES) din 3 martie 1973;

d) autorizarea sau acordarea dreptului de folosință a obiectelor regnului vegetal;

e) instruirea personalului autorităților publice centrale și locale, al organelor de control vamal, precum și a beneficiarilor de folosință a obiectelor regnului vegetal, privind reglementarea operațiunilor de import, export, reexport și tranzit al obiectelor regnului vegetal;

f) colaborarea internațională în domeniul conservării, protecției și folosinței obiectelor regnului vegetal;

g) informarea publicului asupra activităților de gestiune a obiectelor regnului vegetal, inclusiv prin plasarea de informații pe pagina oficială de internet și publicarea rapoartelor anuale privind starea mediului în Republica Moldova;

De competența autorităților administrației publice locale sînt:

a) exercitarea controlului asupra stării, protecției și folosinței obiectelor regnului vegetal la nivel local;

b) organizarea evidenței și ținerii registrelor locale ale obiectelor regnului vegetal;

c) asigurarea aplicării normelor tehnice, economice și juridice în vederea respectării regimului de pază și de protecție a obiectelor regnului vegetal;

d) exercitarea altor atribuții în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 22. Tipurile de folosință a obiectelor regnului vegetal

(1) Se stabilesc următoarele tipuri de folosință a obiectelor regnului vegetal:

a) colectarea și comercializarea obiectelor regnului vegetal (inclusiv a ciupercilor, a plantelor medicinale, furajere, aromatice, alimentare, a stufului etc.) și a părților acestora (pomușoare, nuci, conuri și alte fructe, flori, frunze, coji, semințe, muguri, tulpini, ramuri, rădăcini, bulbi, rizomi etc.);

b) recoltarea ierbii, pășunatul;

c) recoltarea masei lemnoase în procesul de tăiere a vegetației forestiere;

d) folosința obiectelor regnului vegetal în scopuri științifice, culturale, educaționale, turistice, de ameliorare a sănătății, recreative, estetice și sportive.

(2) În funcție de condițiile de folosință se disting folosința generală și folosința specială a obiectelor regnului vegetal.

Anexa nr. 1 stabilește cuantumul plății pentru eliberarea acordului de mediu pentru export și a permisului/certificatului CITES

Anexa 2 stabilește cuantumul plății la eliberarea autorizației pentru colectarea obiectelor regnului vegetal pentru persoane fizice în sumă de 100 de lei, iar pentru persoane juridice – 500 de lei.

2.18. Legea regnului animal Nr. 439 din 27.04.1995

Publicat : 09.11.1995 în Monitorul Oficial Nr. 62-63 art Nr : 688

Lumea animală, ca un component de bază al biocenozelor naturale, joacă un rol important în menținerea echilibrului ecologic. Un șir de specii de animale servesc drept surse pentru obținerea unor materii prime industriale, medicinale, produselor alimentare și altor valori materiale, necesare pentru satisfacerea populației și ale economiei naționale, alte specii sînt utilizate în scopuri științifice, cultural-educative și estetice.

Prezenta lege constituie cadrul juridic pentru asigurarea protecției eficiente și folosirii raționale a resurselor regnului animal.

Potrivit art. 1, legea reglementează relațiile în domeniul protecției și folosirii animalelor sălbatice (mamifere, păsări, reptile, amfibii, pești, insecte, crustacee, moluște etc.), denumite în continuare animale, care viețuiesc în mod natural pe uscat, în apă, în atmosferă sau în sol, populează permanent sau temporar teritoriul republicii.

Cetățenii sînt datori să păstreze și să ocrotească regnul animal. Ei pot participa personal sau prin intermediul organizațiilor obștești la realizarea măsurilor de protecție, folosire rațională a resurselor regnului animal, pot prezenta propuneri corespunzătoare autorităților publice și organizațiilor obștești, pot comunica despre încălcările legislației cu privire la protecția și folosirea resurselor regnului animal.

Prevederile art. 48 sunt importante pentru toate categoriile de subiecți, întrucît sunt aprobate următoarele anexe la prezenta lege:

Regulamentul gospodăriei cinegetice - anexa nr. 1;

Lista speciilor faunistice incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova și taxele de încasare pentru pagubele cauzate de către persoanele fizice și juridice prin vîinare, pescuit, dobîndire, colectare comercializare, posesiune și export ilicite sau prin nimicire - anexa nr. 3;

Lista speciilor și grupelor sistematice faunistice relativ rare (monumente ale naturii) protejate de stat și taxele de încasare pentru pagubele cauzate de către persoanele fizice și juridice prin vîinare, pescuit, dobîndire, colectare, comercializare, posesiune și export ilicite sau prin nimicire - anexa nr. 4;

Taxa de încasare pentru pagubele cauzate de către persoanele fizice și juridice prin vîinare, dobîndire, comercializare, posesiune și export ilicite sau prin nimicire a animalelor de vîinat din republică - anexa nr. 6.

În calitate de exemplu al conținutului anexelor menționate prezentăm un mic extras din anexa nr.3:

2.19. Proiectul Legii privind protecția mediului (versiunea din octombrie 2013)

Proiectul legii a fost elaborat de Ministerul Mediului în scopul asigurării unui cadru unitar privind principiile care guvernează activitatea de protecție a mediului și care stabilesc direcțiile de reglementare a activităților economice și sociale, respectînd interesele publice și private, în scopul asigurării drepturilor și obligațiilor de mediu ale omului (art. 37 și 59) în temeiul art.72 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, și în scopul ajustării parțiale la prevederile legislative ale UE: Art. 191 al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, astfel cum a fost modificat prin Tratatul semnat la Lisabona, 13 decembrie 2007, în vigoare din 1 decembrie 2009; inclusiv:

1) Directiva 92/43/CEE Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, publicată în Jurnalul Oficial L 206 din 22 iulie 1992, p. 7;

2) Directiva 2009/147/CE Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice, publicată în Jurnalul Oficial L 20 din 26 ianuarie 2010, p.1.

Armonizarea proiectului legii cu directivele UE și tratatele internaționale în vigoare, constituie acea diferență în comparație cu legea precedentă. Suplimentar proiectul nou promovează un cadru instituțional în domeniu reformat.

Capitolul 3, secțiunile 3 și 5 includ aspectele protecției resurselor de apă și conservării diversității biologice.

2.20. Proiectul Strategiei Naționale de Mediu 2014-2023

Obiectivul general al strategiei constă în Promovarea Principiilor Dezvoltării Durabile prin Dezvoltarea Economică Verde a Republicii Moldova (integrarea rezultatelor de bază a conferinței Rio+20).

Obiective generale:

1. Asigurarea managementului de mediu adecvat la toate nivelele.
2. Asigurarea durabilității mediului prin promovarea principiilor dezvoltării durabile și dezvoltării economice verzi a Republicii Moldova.

Obiectivele specifice:

Asigurarea managementului de mediu adecvat la toate nivelele

- Reforma sectorului de mediu (asigurarea condițiilor de bună guvernare și eficientizare a potențialului instituțional și managerial în domeniul protecției mediului)
- Îmbunătățirea sistemului de management, utilizare rațională și protecție a resurselor naturale;
- Crearea și asigurarea funcționării unui sistem adecvat de gestionare a deșeurilor.
- Îmbunătățirea măsurilor de prevenire a poluării mediului (ESM, EIM, expertiză, autorizare, audit)
- Crearea unui sistem eficient de monitoring și control al calității mediului

Asigurarea durabilității mediului prin promovarea principiilor dezvoltării durabile și dezvoltării economice verzi a Republicii Moldova

- Promovarea Dezvoltării Economice Verzi la scara națională. (integrare în sectoare,)
- Reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului, resurselor naturale și sănătății populației
- Promovarea educației pentru dezvoltare durabilă
- Diminuarea impactului schimbărilor climatice
- Reducerea riscurilor și protecția împotriva dezastrelor

Domeniile prioritare al strategiei sunt următoarele 5:

1. Resursele de Apă

2. Managementul Deșeurilor și substanțelor chimice
3. Protecția aerului atmosferic
4. Biodiversitatea și peisajul natural
5. Adaptarea la schimbările climatice

Măsurile de bază în domeniul resurselor de apă prevăd promovarea managementului integrat al resurselor de apă, elaborarea planurilor de management pentru districtele și bazinele hidrografice a râurilor și sub-bazine. Îmbunătățirea capacităților instituționale în domeniul managementului resurselor de apă și axarea pe sisteme de prevenire și inundații este inclusă în obiective. Capitolul privind diversitatea biologică, managementul resurselor de apă și zone umede nu sunt elaborate suficient și trebuie completate.

2.21. Proiectul Strategiei Naționale privind Conservarea Diversității Biologice (concept, 2013)

Printre măsurile de bază, incluse în proiectul strategiei, planificate pentru elaborare și aprobare pînă la finele anului 2013, pot fi menționate:

- Crearea Agenției pentru managementul ariilor naturale protejate de stat (2016);
- Extinderea fondului ariilor naturale protejate de la 5.5% în 2014 pînă la 9% în 2020 (Parcul Național „Orhei”, „Nistrul Inferior”, „Prutul de Jos”);
- Crearea Rețelei de Smarald, ca parte a Rețelei Pan-Europene, pînă în 2018.

2.22. Strategia Reformei Instituționale a Sectorului Forestier din Republica Moldova

Un alt document, elaborarea și implementarea căruia va afecta activitățile în domeniu este proiectul *Strategiei Reformei Instituționale a Sectorului Forestier din Republica Moldova (concept, august 2012)*. Printre obiectivele de bază a proiectului strategiei pot fi menționate:

- separarea funcțiilor administrative de cele economice și de management în sector;
- separarea instituțională a funcțiilor de gospodărire și de producție silvică;
- întărirea capacităților autorităților silvice pentru reglementarea, monitorin-gul și implementarea politicilor în domeniul conservării și dezvoltării pădurilor și terenurilor împădurite, precum și a ariilor protejate de stat din fondul silvic.

Printre obiectivele specifice poate fi menționată crearea unui Departament pentru managementul ariilor protejate de stat din fondul forestier, managementul adecvat a sistemelor periclitare.

2.23. Programul de Dezvoltare Strategică a Ministerului Mediului pentru perioada 2012-2014

Acesta este documentul de bază pentru planificarea strategică pe termen mediu în domeniu, care descrie domeniile și direcțiile de activitate pentru imple-

mentarea priorităților politicii de mediu. Programul prevede stabilirea Rețelei Ecologice Naționale, protecția și conservarea diversității biologice. Este prevăzută elaborarea și aprobarea Planurilor de management și monitoring al ariilor naturale protejate de stat, elaborarea propunerilor pentru extinderea teritoriilor protejate, cu valorificarea potențialului lor de conservare, recreere și turism.

2.24. Planul de Acțiuni a Guvernului pe 2012-2015 (Hotărîrea Guvernului nr. 289 din 07.05.2012)

Noul Plan de Acțiuni al Guvernului pentru perioada anilor 2012-2015 prevede un șir de acțiuni în domeniu în domeniul mediului:

- asigurarea unui cadru adecvat pentru protecția mediului și utilizarea durabilă a resurselor naturale.
- reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului, resurselor naturale și sănătății populației.
- creșterea nivelului de informare, educație și cultură ecologică a cetățenilor.

• dezvoltarea infrastructurii de mediu

Indicatori de impact includ următoarele poziții:

- Majorarea ponderii ariilor naturale protejate de stat pînă la 5,5% din teritoriul țării.
- Reducerea emisiilor gazelor cu efect de seră cu cel puțin 25% (comparativ cu anul 1990).
- Majorarea ponderii populației cu acces la surse de apă potabilă calitativă și la canalizare.
- Ponderea localităților urbane asigurate cu sistem de management integrat al deșeurilor.

Acțiunile de bază în domeniul biodiversității includ:

Încurajarea conservării, perpetuării și protejării biodiversității	Elaborarea și publicarea ediției a 3-a a Cărții Roșii a Republicii Moldova, a Registrului spațiilor verzi pentru 2010, a Cadastrului Regnului animal și Cadastrului Regnului vegetal	Ministerul Mediului; Academia de Științe a Moldovei	Trimestrul I, 2014	Ediția a 3-a a Cărții Roșii, Registrul spațiilor verzi și 2 cadastre publicate
	Promovarea Campaniei de conservare a biodiversității pentru un deceniu (anii 2012-2020) în cadrul Convenției privind Diversitatea Biologică	Ministerul Mediului	Trimestrul IV, 2015	Campanie promovată
	Stabilirea hotarelor și cartografierea boiștilor, gropilor de iernat a peștilor în obiectivele acvatice naturale și pașaportizarea acestora	Ministerul Mediului	Trimestrul IV, 2013	12 pașapoarte întocmite

Extinderea și protecția ariilor naturale protejate de stat în baza experienței europene de gestionare eficientă a resurselor naturale	Extinderea sistemului de arii naturale protejate cu sectoare reprezentative de vegetație de stepă din zona Bugeac (rezervația naturală și aria cu management multifuncțional)	Ministerul Mediului; Agenția "Moldsilva"; Academia de Științe a Moldovei	Trimestrul II, 2014	Arii naturale protejate extinse în zona Bugeac: rezervația naturală – cu 54,6326 ha; aria cu management multifuncțional – cu 8,2252 ha
	Elaborarea Cadastrului ariilor naturale protejate de stat	Ministerul Mediului; Academia de Științe a Moldovei	Trimestrul I, 2014	Cadastru elaborat și publicat
Asigurarea transparenței și eficienței în administrarea Fondului ecologic național	Perfecționarea cadrului legislativ și normativ în domeniul gestionării Fondului Ecologic Național	Ministerul Mediului	Trimestrul IV, 2013	Proiect aprobat
Dezvoltarea rețelei de arii protejate prin crearea parcurilor naționale urmînd modelul european	Crearea parcurilor naționale "Orhei" și "Nistrul Inferior"	Ministerul Mediului; Agenția "Moldsilva"; Academia de Științe a Moldovei	Trimestrul II, 2014	2 parcuri naționale create
	Crearea rezervației biosferei "Prutul de Jos"	Ministerul Mediului; Agenția "Moldsilva"; Academia de Științe a Moldovei	Trimestrul III, 2014	Rezervație creată

2.25. Hotărîrea Guvernului nr. 27 din 19.01.2004 privind aprobarea Regulamentului privind autorizarea tăierilor în fondul forestier și vegetația forestieră din afara acestuia

Regulamentul cu privire la autorizarea tăierilor în fondul forestier și vegetația forestieră din afara acestuia stabilește modul de autorizare a tăierilor în fondul forestier și vegetația forestieră din afara fondului forestier (perdele forestiere de protecție, spații verzi etc.).

Regulamentul expune tipurile de lucrări care se autorizează, documentele necesare de perfectat, structurile Ministerului Mediului care au dreptul de autorizare etc. Astfel, autorizația este un document de strictă evidență și include: denumirea autorității care o eliberează;- data eliberării; deținătorul autorizației (denumirea, adresa juridică); caracteristica sectoarelor preconizate parcurgerii cu tăieri silvice;- prescripții obligatorii.

Termenul de valabilitate a autorizației pentru tăierile în fondul forestier și vegetația forestieră din afara fondului forestier este de un an. Cererea de autorizare a recoltării masei lemnoase în procesul de tăiere a vegetației forestiere se examinează în termen de 10-20 zile de la depunerea setului complet de documente.

Vegetația forestieră de pe terenurile din afara fondului forestier este constituită din:

- a. spații verzi ale localităților urbane și rurale;
- b. perdele de protecție amplasate pe terenurile cu destinație agricolă;
- c. perdele forestiere de protecție și plantații de arbori și arbuști amplasate de-a lungul căilor de comunicație (limitrofe drumurilor și căilor ferate), care nu sînt incluse în fondul forestier;
- d. perdele forestiere din zonele de protecție a apelor rîurilor și bazinelor de apă, care nu sînt incluse în fondul forestier.

Capitolul II expune modalitate de autorizare a tăierilor în fondul forestier. Conform prevederilor acestuia volumul anual de recoltare a masei lemnoase prin tăieri de produse principale se stabilește pe fiecare unitate de producție, în limita posibilității prevăzute de amenajamentele silvice.

Tăierile de produse principale și de reconstrucție ecologică în fondul forestier sînt autorizate de către Inspectoratul Ecologic de Stat. Pentru eliberarea autorizației beneficiarii trebuie să prezinte cererea de autorizare, actul inspectării întocmit de agențiile sau inspecțiile ecologice, documentele de amenajare a vegetației forestiere.

Tăierile de produse principale și de reconstrucție ecologică se efectuează în corespundere cu Regulamentul efectuării tăierilor silvice în păduri, aprobat de autoritatea silvică centrală.

Se autorizează următoarele tipuri de tăieri de produse principale și reconstrucție ecologică:

- a. tăieri de regenerare:
 - rase cu regenerare naturală, artificială sau mixtă; - succesive; - progresive; - combinate;
- b. tăieri de conservare:- cu o singură repriză (rase);- selective (în mai multe reprize), uniforme și neuniforme;
- c. tăieri de reconstrucție ecologică: - cu o singură repriză (rase);- selective (în mai multe reprize), uniforme și neuniforme;
- d. tăieri după stare - de igienă rase.

Recoltarea masei lemnoase prin tăieri de îngrijire și conducere se stabilește în baza amenajamentelor silvice și stării reale a arboreturilor care necesită îmbunătățirea compoziției, stării lor sanitare și condițiilor de creștere.

Tăierile de îngrijire și conducere în fondul forestier se autorizează de către Inspectoratul Ecologic de Stat. Pentru eliberarea autorizației beneficiarii trebuie să prezinte cererea de autorizare, actul inspectării întocmit de agențiile sau inspecțiile ecologice, documentele de amenajare a vegetației forestiere. Tăierile de

îngrijire și conducere în fondul forestier se efectuează în conformitate cu îndrumările tehnice privind îngrijirea și conducerea arboretelor din fondul forestier al Republicii Moldova, elaborate și aprobate de autoritatea silvică centrală. Se autorizează următoarele tăieri de îngrijire și conducere:

- a. degajări; b. curățiri; c. rărituri; d. tăieri de igienă; e. elagaj artificial; f. îngrijirea marginii de masiv;
- g. îngrijirea subarboretului; h. emondaj; i. deschiderea culoarelor de acces.

Recoltarea masei lemnoase prin tăieri diverse se stabilește în funcție de necesitățile de gospodărire ale fondului forestier; aceste tăieri nu țin de îngrijirea, conducerea, regenerarea, conservarea și reconstrucția ecologică a pădurilor. Tăierile diverse în fondul forestier sînt autorizate de către agențiile sau inspecțiile ecologice. Pentru eliberarea autorizației beneficiarii trebuie să prezinte cererea de autorizare și documentele de inventariere a vegetației forestiere. Se autorizează următoarele tăieri diverse:

- a. tăieri rase:- tăieri rase de excludere a terenurilor din categoria „păduri” sau „plantații de arbori și arbuști”, în cazuri excepționale, conform prevederilor art. 78 alineatul (2) al Codului silvic;- tăieri de igienă rase;
- b. lucrări de igienizare (curățarea de rupturi și doborâturi);
- c. tăieri de reconstrucție a arboreturilor tinere de valoare scăzută;
- d. tăieri de îngrijire a arboreturilor - sursă de semințe;
- e. tăieri de întreținere și reconstrucție a plantajelor;
- f. tăieri sub liniile de comunicații și liniile de transport al energiei electrice.

Tăierile pe terenurile din fondul forestier, care nu sînt gestionate de organele silvice de stat, se efectuează în limita posibilităților de recoltare prevăzute de amenajamentele silvice, iar în lipsa acestora - în baza delimitării și inventarierii suprafețelor de către specialiștii silvicultori ai deținătorilor funciari sau de către structurile teritoriale ale autorității silvice centrale. Autorizarea tăierilor pe terenurile din fondul forestier, care nu sînt gestionate de organele silvice de stat, se efectuează de către Inspectoratul Ecologic de Stat.

Pentru eliberarea autorizației beneficiarii trebuie să prezinte cererea de autorizare, decizia deținătorului de teren, avizul unității silvice teritoriale sau al autorității silvice centrale, actul de cercetare fitosanitară a arboretelor (pentru tăierile de igienă) și actul de coordonare cu serviciul cadastral.

Capitolul III expune procesul de autorizare a tăierilor pe terenurile din afara fondului forestier.

Astfel, tăierea arborilor și arbuștilor în spațiile verzi ale localităților urbane și rurale se autorizează de către agențiile sau inspecțiile ecologice, cu marcarea prealabilă pe teren a arborilor preconizați pentru tăieri. Conform prevederilor Legii cu privire la spațiile verzi ale localităților urbane și rurale, Regulilor sanitare în pădurile Republicii Moldova și altor acte legislative și normative în vigoare, tăierile arborilor și arbuștilor din spațiile verzi ale localităților urbane și rurale se autorizează:

a. în pădurile parc, parcuri și grădini – în baza cererii de autorizare și actului de cercetare fitosanitară a arboretelor

b. în alte categorii de spații verzi – în baza cererii de autorizare și actului de cercetare fitosanitară a arboretelor

În perdelele forestiere din zonele de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă tăierile se autorizează de către Inspectoratul Ecologic de Stat. Pentru eliberarea autorizației beneficiarii trebuie să prezinte cererea de autorizare, decizia deținătorului de teren, avizul unității silvice teritoriale sau al autorității silvice centrale, actul de cercetare fitosanitară a arboretelor și actul inspecției întocmit de agențiile sau inspecțiile ecologice.

În perdelele de protecție amplasate pe terenuri cu destinație agricolă, perdele forestiere de protecție și plantații de arbori și arbuști situate de-a lungul căilor de comunicație (limitrofe drumurilor și căilor ferate) tăierile se autorizează de către agențiile sau inspecțiile ecologice. Pentru eliberarea autorizației beneficiarii trebuie să prezinte cererea de autorizare și actul de cercetare fitosanitară a arboretelor.

Nu este necesară autorizația pentru efectuarea tăierilor vegetației forestiere provenite din lăstari și semințe aflate în afara plantațiilor forestiere proiectate: în zonele de protecție a liniilor de transport al energiei electrice, liniilor de comunicații, terasamentelor de cale ferată, debleuri, canalelor de evacuare a apei și altor edificii, unde vegetația forestieră împiedică exploatarea normală a acestora.

Capitolul IV expune modul de autorizare a tăierilor în cazuri excepționale. Conform prevederilor acestuia tăierea arborilor vătămăți în urma calamităților naturale, avariilor sau în cazurile lichidării focarelor active de boli și vătămători în pădurile incluse în fondul ariilor naturale protejate de stat se autorizează de către Inspectoratul Ecologic de Stat, în baza recomandărilor comisiei constituite din reprezentanții Inspectoratului Ecologic de Stat, agențiilor sau inspecțiilor ecologice, Academiei de Științe a Moldovei, autorității silvice centrale sau unităților silvice teritoriale.

Tăierea arborilor în cazurile de lichidare a avariilor, de reparație urgentă a rețelelor ingineresti, precum și în alte cazuri care ar putea avea efecte negative asupra sănătății oamenilor și asupra mediului, se realizează imediat, fără coordonare cu agențiile ecologice, dar, după finalizarea lichidării situațiilor de avarie, agenții economici sînt obligați să înștiințeze agențiile sau inspecțiile ecologice despre lucrările efectuate și să compenseze prejudiciul cauzat de avarie. În cazul căderii arborilor pe edificii civile, linii de transport al energiei electrice, linii de semnalizare, comunicații, calea ferată, precum și în alte cazuri care pun în pericol securitatea circulației trenurilor sau condiționează reținerea lor, măsurile ce se impun pentru lichidare se iau imediat, fără coordonare cu agențiile sau inspecțiile ecologice, dar, după finalizarea lichidării situațiilor de avarie, agenții economici sînt obligați să comunice agențiilor ecologice despre lucrările efectuate pentru controlul oportunității acestora.

2.26. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1451 din 24.12.2007 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de atribuire, modificare a destinației și schimbul de terenuri

Regulamentul respectiv este elaborat în conformitate cu prevederile Codului Funciar și reglementează procedura generală de atribuire a terenurilor în folosință, inclusiv a terenurilor degradate sub împădurire.

Regulamentul stabilește:

- modul de atribuire a terenurilor proprietate publică a statului, respectiv, a unităților administrativ-teritoriale în folosința instituțiilor, organizațiilor și întreprinderilor de stat și municipale, pentru desfășurarea activității acestora;
- modul de modificare a destinației terenurilor, indiferent de tipul de proprietate, în legătură cu:
 - trecerea terenurilor dintr-o categorie în alta;
 - utilizarea terenurilor din categoriile celor cu destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și a terenurilor agricole (silvice) din componența altor categorii de terenuri pentru alte necesități decât cele agricole (silvice);
- procedura de schimb a terenurilor proprietate a statului cu terenurile proprietate privată.

Atribuirea terenurilor se realizează în baza proiectelor, schemelor de organizare a teritoriului și documentației urbanistice.

Instituțiile, organizațiile și întreprinderile de stat interesate în atribuirea terenurilor proprietate publică a statului pentru necesități agricole (silvice), prezintă (în bază de contract) Institutului de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului următoarele materiale în vederea perfectării dosarelor cadastrale:

- a) argumentarea propunerii de transmitere a terenurilor și a mărimii suprafeței solicitate;
- b) avizul ministerului, altei autorități administrative centrale din subordonaarea căreia face parte persoana juridică interesată în atribuirea terenurilor;
- c) avizul deținătorului de terenuri privind condițiile transmiterii terenului și, după caz, posibilele prejudicii de pe terenul care se retrage;
- d) planul cadastral, cu indicarea hotarelor terenurilor ce se atribuie, coordonate cu părțile interesate;
- e) extrasul din documentația cadastrală a folosințelor funciare a deținătorului funciar;
- f) acordul ministerelor, altor autorități administrative centrale interesate în transmiterea terenurilor.

Consiliul local examinează materialele prezentate, adoptă decizia respectivă și încredințează primarului instituirea comisiei de evaluare, pentru perfectarea materialelor necesare.

Instituțiile, întreprinderile, organizațiile de stat și municipale, precum și alte persoane juridice și fizice care dispun de terenuri agricole și silvice și sînt in-

teresate în modificarea destinației lor, inclusiv pentru extragerea zăcămintelor, prezintă un demers, după caz, autorității administrative centrale (gestionarului terenurilor), autorității administrației publice locale, iar copia Institutului de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului, în care se indică:

- a) motivul modificării destinației terenului;
 - b) suprafața terenului destinația căruia urmează a fi modificată, tipul terenurilor agricole (silvice), conform cadastrului funciar, gradul de fertilitate naturală (bonitatea) a solurilor;
 - c) acordul privind compensarea pierderilor de producție agricolă (silvică).
- La demers se anexează următoarele materiale:
- a) copia documentului de constituire a întreprinderii (pentru persoanele juridice);
 - b) copia actului de autentificare a dreptului deținătorului de teren;
 - c) planul general pentru construcția obiectivului sau planul general al proiectului-model (proiectului analogic), întocmit de o organizație de proiectări licențiată;
 - d) încheierea pedologică de la Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului.

2.27. Hotărîrea Guvernului nr.1141 din 10.10.2008 privind aprobarea

Regulamentului privind condițiile de evacuare a apelor uzate urbane în receptori naturali

Publicat: 21.10.2008 în Monitorul Oficial Nr. 189, art. Nr. 1163

Scopul prezentului Regulament este protecția mediului împotriva poluării cauzate de evacuările de ape uzate, stabilirea condițiilor generale de epurare și evacuare a apelor uzate deversate în receptori naturali, precum și a valorilor-limită admisibile ale principalilor indicatori de calitate ai acestor ape.

Apele uzate urbane, înainte de a fi evacuate în receptori naturali, trebuie monitorizate în conformitate cu procedurile de control stabilite în proiectul de execuție a stației de epurare și în prezentul Regulament.

Monitorizarea rețelelor de canalizare și/sau a stațiilor de epurare a apelor uzate municipale și a oricăror evacuări directe în receptori naturali constituie obligația tuturor prestatorilor/operatorilor de servicii publice, a organelor de supraveghere și control de stat în acest domeniu.

Stațiile de epurare vor fi proiectate sau modificate astfel încât din punctele de control stabilite să se poată preleva probe reprezentative din influentul, efluentul stației și din efluentul epurat sau din efluentul final, înainte de evacuare în receptori.

2.28. Hotărîrea Nr. 667 din 23.07.2010 privind aprobarea Regulamentului cu privire la pășunat și cosit

Publicat: 30.07.2010 în Monitorul Oficial Nr. 131-134, art. No. 748, Data intrării în vigoare: 01.01.2011

Regulamentul cu privire la pășunat și cosit stabilește regulile ce țin de crearea, protecția și utilizarea durabilă a pășunilor și fînețelor pe terenurile din fondul funciar proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, cu excepția ariilor naturale protejate de stat și terenurilor fondului forestier.

Prezentul Regulament se aplică gospodăriilor individuale, agenților economici și autorităților publice locale. Obiectivele Regulamentului sînt:

- reglementarea activităților de creare, restabilire, protecție și utilizare durabilă a pășunilor și fînețelor;
- crearea condițiilor de sporire a productivității pășunilor și fînețelor;
- conservarea compoziției asociațiilor de plante pe parcursul unei perioade îndelungate.

2.28.1. Dispoziții generale

presiune asupra pășunii– numărul de animale raportat la o unitate de suprafață de pășune;

rotația sectoarelor de pășunat– utilizarea pășunilor, în urma căreia se modifică, într-o anumită succesiune, perioadele de utilizare a sectoarelor de pășunat.

5. Organele administrației publice locale stabilesc sectoarele și termenul de pășunat pe terenurile fondului funciar proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, pe care trebuie să le anunțe cu 10 zile înainte de termenul fixat, respectarea lor fiind obligatorie pentru toți deținătorii de animale.

6. Pășunatul nu se admite înainte de ultima decadă a lunii aprilie sau prima decadă a lunii mai, cînd solul s-a zvîntat și temperatura aerului nu cade noaptea sub +5°C, iar plantele au înălțimea minimă de aproximativ 10 cm – în cazul pășunilor formate din plante de talie joasă, și de aproximativ 15 cm – pe pășunile formate din plante de talie înaltă.

7. Pe pășunile situate în pante, cu gradul slab de acoperire a solului cu vegetație și pe care persistă pericolul de eroziune, pășunatul trebuie să înceapă în ultima decadă a lunii mai sau în prima decadă a lunii iunie.

8. Perioada de pășunat trebuie să varieze în funcție de condițiile climatice și starea asociațiilor de plante din zona respectivă. În lunci trebuie să se organizeze pînă la 4 cicluri de pășunare, iar pe pășunile de pe versanți – pînă la 3 cicluri.

9. Perioada de pășunat trebuie să se încheie în prima decadă a lunii noiembrie sau cu o lună înainte de coborîrea temperaturii medii în decurs de 24 de ore sub 0 °C.

10. La atribuirea terenurilor pentru pășunat, organele administrației publice locale trebuie să țină cont de speciile de animale și compoziția floristică a pășunilor.

11. Pentru pășunatul bovinelor, organele administrației publice locale trebuie să repartizeze terenurile cu dominarea gramineelor și leguminoaselor, situate în luncile rîurilor și în partea inferioară a versanților. Pentru tineretul de pînă la vîrsta de cinci luni trebuie să se repartizeze terenuri cu plante mustoase.

12. Pentru ovine și caprine, organele administrației publice locale trebuie să repartizeze terenuri cu graminee și leguminoase xerofite sau cu varietăți de talie joasă, amplasate în partea superioară a versanților.

2.28.2. Utilizarea pășunilor.

13. Autoritățile administrației publice locale trebuie să întocmească amenajamente pastorale și planuri privind lucrările de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor publice, în conformitate cu Legea zootehniei nr. 412-XIV din 27 mai 1999.

14. În scopul utilizării durabile a pășunilor, utilizatorii de pășuni trebuie să asigure rotația sectoarelor de pășunat, conform recomandărilor din anexa nr.1 la prezentul Regulament.

15. La elaborarea schemei de rotație, utilizatorii de pășuni trebuie să țină cont de următoarele cerințe:

a) modificarea anuală a ordinii de pășunat a parcelelor (dacă în anul curent pășunatul se începe cu prima parcelă, apoi în anul următor perioada de pășunat se va începe cu parcela a doua, apoi cu a treia etc.);

b) utilizarea periodică a cositului în parcele, începînd cu parcelele în care s-a început pășunatul în primăvara anului precedent;

c) colectarea periodică a semințelor de specii de plante valoroase pentru hrana animalelor, iar pentru unele pășuni se va asigura o întrerupere temporară a pășunatului, cu aplicarea măsurilor agrotehnice.

16. Organele administrației publice locale este necesar să elaboreze Planul lucrărilor de întreținere, ameliorare și exploatare rațională a pășunilor publice, conform legislației în vigoare cu privire la pășunat și cosit și luînd în considerare următoarele:

a) cantitatea de masă furajeră necesară pentru animale și posibilitatea pășunii de a asigura această cantitate;

b) atribuirea terenurilor pentru diferite specii de animale;

c) consecutivitatea pășunatului pe sectoare.

2.28.3. Presiunea admisibilă asupra pășunii

17. Utilizatorii de pășuni trebuie să asigure respectarea presiunii admisibile asupra pășunii (PAP), care se exprimă în cap de animal convențional la hectar (CAC/ha) și se calculează de autoritatea publică locală conform formulei:

$$PAP = \frac{P}{R \times D}$$

unde: PAP – presiunea admisibilă asupra pășunii, CAC/ha; P – productivitatea unui hectar de pășune / masă verde, kg/ha; R – rația de furaj pentru 24 de ore a unei bovine, kg (conform anexei nr. 2 la prezentul Regulament); D – durata perioadei de pășunat, zile.

18. La determinarea presiunii admisibile asupra pășunii în cazul altor specii de animale este necesar să se aplice datele privind rația zilnică de furaj pentru diferite specii de animale, conform anexei nr.2 la prezentul Regulament, și coeficienții de transformare pentru alte specii de animale, conform anexei nr.3 la prezentul Regulament.

19. Suprafața necesară pentru pășunatul unei cirezi de bovine se calculează reieșind din presiunea admisibilă asupra pășunii.

20. În raioanele din nordul republicii încărcătura la 10 ha de pășune trebuie să constituie pînă la 10 bovine, în raioanele de centru – pînă la 8 bovine, iar în cele de sud – pînă la 6 bovine.

21. În cazul tipurilor și subtipurilor de sol cu productivitate redusă (sol salinizat, alcalinizat, calcaros, nisipos etc.), presiunea admisibilă asupra pășunii se reduce cu 15% în raport cu productivitatea pășunii.

2.28.4. Tehnologia pășunatului

22. În scopul pregătirii pășunilor către perioada de pășunat, utilizatorii de pășuni trebuie să îngrădească parcelele pentru pășunat, să amenajeze pe acestea ocoale și terenuri pentru adăpatul vitelor.

23. Amenajarea ocoalelor pentru vite se efectuează la o distanță mai mare de 300-500 m de la bazinele de apă, cu excepția râului Prut, a fluviilor Nistru și Dunăre, unde această distanță va fi mai mare de 1000 m.

24. Ocoalele de vară se îngrădesc cu instalații portabile.

25. În scopul asigurării productivității pășunilor și creării condițiilor favorabile pentru dezvoltarea plantelor, organele administrației publice locale trebuie să asigure pășunatul în sistem de parcele.

26. Utilizatorii de pășuni, conform sistemului de parcele prescris de organele administrației publice locale, separă parcelele pentru pășunat, fiecare avînd ieșire la terenul pentru adăpat și la ocol, limitînd trecerea animalelor în alte parcele.

27. Utilizatorii de pășuni efectuează delimitarea parcelelor, luînd în considerare formele naturale de relief (rîuri, văi), vegetația lemnoasă existentă (lizieră, pîlcuri de arbori), drumurile, indicatoarele convenționale, gardurile vii sau gardurile propriu-zise.

28. La elaborarea sistemului de pășunat, organele administrației publice locale trebuie să aplice următoarele criterii:

a) parcelarea pășunii;

b) stabilirea numărului de parcele în funcție de durata medie a ciclului de pășunat și durata de pășunat pe o parcelă;

c) stabilirea configurației parcelelor, de regulă, sub formă de dreptunghi cu laturile de 1:2 sau 1:3;

d) admiterea accesului animalelor în parcelă pentru pășunatul următor peste circa 25 de zile – în zona de nord a republicii, și peste circa 30 de zile – în zona de sud, pentru ca plantele să reușească să se dezvolte normal;

e) stabilirea suprafeței optime a unei parcele pentru pășunat de 4-5 ha.

29. Timpul favorabil pentru pășunatul animalelor este dimineața și seara. În zilele de vară cu temperaturi ridicate (mai mult de 35°C), se admite și noaptea.

30. După pășunat, iarba nepăscută este necesar să rămână la înălțimea de aproximativ 5 cm de la suprafața solului.

31. Aprovizionarea cu apă se realizează cu adăpători mobile sau staționare. Adăpătoarele staționare se construiesc la aproximativ 800 m de la pășune. Suprafața de trafic intens din jurul adăpătorilor se consolidează prin pietruire sau betonare și se asigură o pantă de scurgere a apei.

32. Timpul pentru adăparea unui grup de animale nu trebuie să depășească o oră. Jgheburile de adăpare se curăță cel puțin o dată pe săptămână.

33. Se admite adăparea direct din râuri sau izvoare, când parcelele pentru pășunat sînt amenajate în zona adiacentă a râurilor, creînd treceri speciale pentru animale spre sursa de apă și amenajînd locuri de adăpare pietruite, pentru a menține apa curată.

2.28.5. Cositul fînețelor

34. Perioada optimă pentru cosit este de la înspicare pînă la înflorirea graminelor dominante valoroase sau perioada îmbobocirii-înfloririi leguminoaselor.

35. Cositul fînețelor trebuie să se efectueze la o înălțime nu mai mică de 5 cm de la suprafața solului.

36. Durata cositului nu trebuie să depășească 10 zile.

37. O dată la 2-3 ani se cosește într-o perioadă mai tîrzie, pentru a da posibilitate plantelor să formeze semințe.

38. Ultimul cosit se efectuează în ultima decadă a lunii septembrie – prima decadă a lunii octombrie sau cu cel puțin trei săptămîni înainte de perioada înghețurilor permanente, conform prognozelor meteorologice.

39. Dacă ultimul cosit se execută mai tîrziu de prima decadă a lunii octombrie, acesta trebuie să se efectueze la înălțime mai mare (aproximativ 7 cm). La o înălțime mai mare se cosesc fînețele semănate în anul înființării, pentru a favoriza înrădăcinarea și înfrățirea plantelor.

2.28.6. Restricții și responsabilități

40. Nu se admite:

1) pășunatul:

- a) timpuriu, imediat după topirea zăpezilor;
- b) pe terenuri umede, imediat după ploaie;
- c) pe pășunile de pe solurile hidromorfe de luncă, pînă la uscarea solului;
- d) plantelor de talie înaltă la o înălțime mai mică de 5 cm;
- e) plantelor de talie joasă la o înălțime mai mică de 3 cm;
- f) în perioada de repaus vegetativ al plantelor;
- g) în primul an de înființare a pășunilor;

2) pășunatul ovinelor și caprinelor pe pășunile destinate bovinelor;

3) pășunatul comun al diferitor specii de animale, pășunatul animalelor bolnave;

4) deștelenirea pășunilor naturale, indiferent de starea lor productivă:

- a) situate pe terenurile în pantă mai mare de 17°, deoarece există pericol de declanșare a fenomenelor de eroziune;
- b) situate în apropierea ravenelor, indiferent de panta terenului;
- c) pe soluri superficiale cu fragmente din roca parentală aproape de suprafața solului sau care au pînza freatică la adîncimea mai mică de 50 cm.

41. Încălcarea prevederilor prezentului Regulament atrage răspunderea în conformitate cu legislația în vigoare.

Anexa nr. 1: Principalele definiții și noțiuni

În sensul prezentei publicații sunt aplicate următoarele noțiuni și definiții:

Acte de reglementare de mediu – în sensul prezentei legi sunt: aviz de mediu, acord de mediu, acord de import/export plante și/sau animale sălbatice neincluse în listele Convenției privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES), permisul/certificatul CITES, autorizația de mediu, autorizația privind activitățile cu organisme modificate genetic, notificări/acorduri import/export, tranzit a deșeurilor/substanțelor care distrug stratul de ozon, aviz de acordare a terenului pentru amplasarea, proiectarea obiectelor în rezultatul participării în comisii pentru alegerea loturilor; aviz de confirmare a corespunderii obiectului construit prevederilor documentației de proiect acceptate prin avizul expertizei ecologice de stat, notificările import/export a substanțelor care distrug stratul de ozon;

Acord de mediu – act tehnico-juridic emis de Autoritatea subordonată Autorității centrale de mediu în urma efectuării evaluării impactului asupra mediului de la activitatea planificată, ce permite inițiatorului să realizeze următoarea etapă a proiectului luând în considerare rezultatele, prin care sunt stabilite condițiile și, după caz, măsurile pentru protecția mediului, care trebuie respectate în cazul realizării unui proiect;

Albie minoră – suprafață de teren ocupată permanent sau temporar de apă, care asigură curgerea nestingherită, între maluri, a apelor la niveluri obișnuite, inclusiv insulele create prin curgerea naturală a apelor;

Albie majoră (luncă) – porțiuni de teren din valea naturală a unui curs de apă, peste care se revarsă apele mari la ieșirea lor din albia minoră;

Arie/sit - zonă definită geografic exact delimitată;

Arie naturală protejată - zonă terestră, acvatică și/sau subterană, cu perimetru legal stabilit și având un regim special de protecție și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice, arheologice, istorice sau de altă natură, cu valoare ecologică, științifică sau culturală deosebită;

Audit de mediu - instrument de management de mediu care presupune o evaluare sistematică, periodică și obiectivă a performanțelor de mediu ale unei organizații, (a sistemului de management) sub aspectul corespunderii sistemului existente al managementului de mediu, inclusiv cel instituțional și a proceselor destinate protecției mediului;

Autoritate administrativă publică centrală de mediu (în continuare Autoritate centrală de mediu) (MM) – organ central specializat al administrației publice în domeniul mediului și gestionării resurselor naturale, conform Legii nr. 64-XII din 31.05.1990 cu privire la Guvern, care elaborează și promovează politica statului și cadrul legislativ în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, managementului deșeurilor, conservării biodiversității, cer-

cetărilor geologice, folosirii și protecției solului și subsolului, hidroameliorației, gospodăririi resurselor de apă, protecția aerului, aprovizionării cu apă și canalizare, reglementării activităților nucleare și radiologice, controlului ecologic de stat, hidrometeorologiei și monitoringului calității mediului;

Autoritate competentă de mediu (în continuare - autoritate competentă) – autoritate publică centrală pentru protecție mediului și folosirea rațională a resurselor naturale, structurile subordonate organului central specializat al administrației publice în domeniul de mediului și resurselor naturale;

Autorizație de mediu – act tehnico-juridic emis de autoritățile competente, prin care sunt stabilite condițiile și/sau parametrii de funcționare a unei activități existente sau a unei activități noi pentru care anterior a fost emis acord de mediu sau a unei instalații, în totalitate sau parțial, dacă se întrunesc anumite condiții care garantează faptul că instalația se conformează cerințelor legale. Autorizația poate viza una sau mai multe instalații sau părți ale instalațiilor situate pe același amplasament, exploatate de către același operator;

Autorizație integrată de mediu - o autorizație eliberată în urma coordonării complete a procedurii și condițiilor de acordare a autorizației, în cazul în care sunt implicate mai multe autorități competente, pentru a se asigura o abordare integrată efectivă de către toate autoritățile competente implicate în această procedură;

Aviz de mediu - act tehnico-juridic emis de autoritatea competentă în baza evaluării strategice de mediu, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția mediului în planul sau programul supus adoptării;

Acvifer – strat sau straturi subterane de rocă sau alte tipuri de straturi geologice cu o porozitate și o permeabilitate suficiente pentru a permite fie o curgere semnificativă a apelor subterane, fie captarea unor cantități importante de ape subterane;

Ape de suprafață – ape stătătoare și ape curgătoare de la suprafața solului;

Ape subterane – ape care se află sub suprafața solului în zona de saturație și în contact direct cu solul sau cu subsolul;

Ape transfrontiere - înseamnă orice ape de suprafață sau subterane care marchează frontierele dintre două sau mai multe state, le traversează sau sunt localizate pe acestea; oriunde apele transfrontiere se varsă direct în mare fără să formeze estuare, limita acestor ape transfrontiere este o linie dreaptă trasată peste respectivele lor guri de vărsare, între limitele inferioare de reflux de pe malurile lor;

Ape uzate – ape ce provin din activități casnice, sociale și economice, conținând poluanți sau reziduuri care îi alterează caracteristicile fizice, chimice și bacteriologice inițiale;

Autorizație de mediu pentru folosința specială a apei – document eliberat de instituția subordonată organului central al administrației publice în domeniul mediului, al cărei titular are dreptul la folosința specială a apei în anumite condiții, conform dispozițiilor prezentei legi;

Arie de protecție specială avifaunistică – spațiu natural destinat conservării, menținerii și, după caz, readucerii într-o stare de conservare favorabilă a speciilor de păsări și a habitatelor specifice, în vederea protecției speciilor de păsări migratoare sălbatice (LEGE Nr. 61 din 01.04.2011)];

Bazin hidrografic – porțiune de teren de pe care toate scurgerile de suprafață curg printr-o succesiune de râuri, fluvii și lacuri spre mare într-o singură gură de vărsare, estuar sau deltă, delimitată prin cumpăna apelor;

Brîul meandrelor - teritoriul dintre liniile ce unesc extremele exterioare ale cotiturilor râului în locurile de meandrare intensă;

Braț părăsit - albia veche a râului cu apă stătătoare sau care curge lent, deseori unită cu albia principală;

Cadastru de stat al apelor – sistem informațional de stat ce conține evidența datelor referitoare la rețeaua hidrografică, la resursele de apă, la prelevările și la restituțiile de apă, la patrimoniul hidrotehnic;

Cele mai bune tehnici disponibile – stadiul de dezvoltare cel mai avansat și eficient înregistrat în dezvoltarea unei activități și a modurilor de exploatare, care demonstrează posibilitatea practică de a constitui referința pentru stabilirea valorilor-limită de emisie în scopul prevenirii poluării, iar în cazul în care acest fapt nu este posibil, pentru a reduce în ansamblu emisiile și impactul asupra mediului în întregul său:

- a) tehnicile se referă deopotrivă la tehnologia utilizată și modul în care instalația este proiectată, construită, întreținută, exploatată, precum și la scoaterea din funcțiune a acesteia și remedierea amplasamentului, potrivit legislației în vigoare;
- b) disponibile se referă la acele cerințe care au înregistrat un stadiu de dezvoltare ce permite aplicarea lor în sectorul industrial respectiv, în condiții economice și tehnice viabile, luându-se în considerare costurile și beneficiile, indiferent dacă aceste tehnici sunt sau nu utilizate ori realizate la nivel național, cu condiția că aceste tehnici să fie accesibile operatorului;
- c) cele mai bune - se referă la cele mai eficiente tehnici pentru atingerea în ansamblu a unui nivel ridicat de protecție a mediului în întregul său; Considerațiile ce trebuie luate în calcul, în general sau în situații specifice la determinarea celor mai bune tehnici disponibile sunt incluse în Anexa 1 la prezenta lege.

Cerință de calitate a mediului pentru ape – concentrație a unui poluant sau a unui grup de poluanți în apă, în sedimente sau în biotă care nu trebuie depășită pentru asigurarea protecției sănătății umane și a mediului;

Comitet al districtului bazinului hidrografic – organ coordonator și consultativ al districtului bazinului hidrografic;

Controlul deversării - măsuri de control, care contribuie la restricționarea concretă a deversării, cum ar fi stabilirea volumului-limită de deversare, sau care, în alt mod, determină restricțiile ori condițiile privind acțiunile, caracte-

rul sau alte caracteristici ale deversării sau condițiile activității care influențează evacuarea;

Corp de apă artificial – corp de apă de suprafață creat prin activitate umană;

Corp de apă de suprafață – parte distinctă și semnificativă a unei ape de suprafață, cum ar fi: lac, lac de acumulare, iaz, curs de apă – râu sau canal, segment al unui curs de apă – râu sau canal, ape tranzitorii;

Corp de apă subterană – volum distinct de apă subterană în limitele unui acvifer sau ale mai multor;

Caracterul ecologic - combinația componentelor, proceselor și beneficiilor și serviciilor ecosistemelor la momentul dat;

Cumpăna apelor - linia de separare a scurgerilor precipitațiilor atmosferice pe două pante orientate în direcții opuse;

Debit salubru – debit minim într-o secțiune pe un curs de apă necesar pentru asigurarea condițiilor de viață a ecosistemelor acvatice existente;

District al bazinului hidrografic – suprafață de teren din Republica Moldova, constituită din unul sau din mai multe bazine hidrografice învecinate, precum și din apele subterane asociate, identificat ca principală unitate de gestionare a bazinelor hidrografice;

Deteriorarea mediului - alterarea caracteristicilor fizico-chimice și structurale ale componentelor naturale și antropice ale mediului, reducerea diversității sau productivității biologice a ecosistemelor naturale și antropice, afectarea mediului natural cu efecte asupra calității vieții, cauzate, în principal, de poluarea apei, atmosferei și solului, supraexploatarea resurselor, gospodărirea și valorificarea lor deficitară, ca și prin amenajarea necorespunzătoare a teritoriului;

Dezvoltare durabilă – capacitatea societății de a satisface cerințele generației prezente, fără a compromite șansele generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități; dezvoltare umană (social-economică) în concordanță cu respectarea principiilor ecologice și protecției mediului; dezvoltarea, care poate conduce la o prosperare, dacă: 1) se regenerează resursele naturale; 2) se protejează mediul; 3) se respectă normele moral;

Dezastre naturale – manifestări extreme ale unor fenomene naturale, precum cutremurele, furtunile, inundațiile, secetele, care au o influență directă asupra vieții fiecărei persoane, asupra economiei, societății și a mediului, în ansamblu;

Economie verde – economie care conduce la ameliorarea bunăstării cetățenilor și la o mai bună echitate socială, prin reducerea semnificativă a riscurilor de mediu și a deficitului ecologic;

Educație pentru dezvoltare durabilă – ansamblu de activități orientate spre formarea și dezvoltarea trăsăturilor intelectuale și morale (etice) ale oamenilor în vederea respectării conștiinței a unor norme și principii de conduită pentru asigurarea dezvoltării durabile; activitățile date educaționale cuprind toate domeniile de dezvoltare social-economică și toată populația pe durata vieții;

Emisie - evacuarea directă ori indirectă, din surse punctiformă sau difuze, fie deliberată, fie accidentală, periodică sau nu, inclusiv împrăștiere, descărcare, injectare, evacuare sau deversare de substanțe, preparate, organisme, microorganisme, vibrații, radiații electromagnetice și ionizante, căldură, de zgomot ori de poluanți în aer, apă sau sol;

Evaluarea zonei umede – identificarea stării acesteia și pericolelor la care este supusă, ca bază pentru colectarea unei informații mai specifice prin intermediul monitoringului;

Evacuări/deversări - înseamnă orice evacuare sau aruncare, scurgere și descărcare de substanțe poluante în apă, aer sau sol;

Faună și floră asociată cu ecosistemele acvatice - specii și grupuri de specii ce au un statut clar din punct de vedere al protecției lor sau a importanței în calitate de resurse (taxoane de resurse);

Fauna păsărilor asociată cu ecosistemele acvatice – speciile de păsări, dependente din punct de vedere ecologic de zonele umede sau ce preferă folosirea zonelor umede pentru cuibărire, căutarea hranei și (sau) iernare;

Folosința rațională a zonelor umede - menținerea caracterului ecologic al acestora, prin intermediul aplicării abordărilor ecosistemice în contextul dezvoltării durabile;

Fond al ariilor protejate - totalitate a ariilor naturale, a obiectelor și a complexelor naturale protejate de stat;

Fîșie riverană de protecție a apelor - teritoriul cu dimensiuni stabilite din componența zonei de protecție a apelor menit pentru crearea perdelelor forestiere sau înierbare;

Habitat – se folosește în două sensuri. 1.Orice zonă stabilită geografic de viațuire a animalelor și (sau) plantelor. 2. Tip (uneori dificil de a fi separat de alte tipuri similare) de habitat cu o serie stabilită de factori biotici și abiotici, ce permit viațuirea unor specii sau a unui șir de specii deosebite din oricare din etapele ciclului lor biologic.

Impact semnificativ asupra mediului - efecte asupra mediului determinate ca fiind importante prin aplicarea criteriilor referitoare la dimensiunea, amplasarea și caracteristicile proiectului, sau referitoare la caracteristicile anumitor planuri și programe avîndu-se în vedere calitatea preconizată a factorilor de mediu;

Instalație - orice unitate tehnică staționară sau mobilă precum și orice altă activitate direct legată, sub aspect tehnic, cu activitățile unităților staționare/mobile aflate pe același amplasament, care poate produce emisii și efecte asupra mediului;

Inventarierea zonei umede – colectarea și /sau compararea detaliată a informației de bază pentru gestionarea zonei umede, inclusiv asigurarea unei baze informaționale pentru o evaluare specială și realizarea monitoringului, desemnarea și restabilirea zonei umede;

Iaz (heleșteu) – corp de apă artificial format prin stăvilirea apei cu baraj sau prin abaterea unui curs de apă, destinat pisciculturii, irigației etc., cu volum de apă la nivelul normal de retenție de pînă la un milion m³;

Impact transfrontier - înseamnă orice efect negativ semnificativ asupra mediului, rezultat dintr-o schimbare în condițiile apelor transfrontiere, cauzată de o activitate umană a cărei origine fizică este situată în întregime sau parțial într-o zonă aflată sub jurisdicția unei părți, produsă asupra mediului dintr-o zonă aflată sub jurisdicția altei părți. Astfel de efecte asupra mediului includ: atentate la sănătatea și securitatea omului, flora, fauna, solul, aerul, apa, clima, peisajul și monumentele istorice sau alte construcții sau interacțiunea între acești factori; ele includ, de asemenea, efecte asupra moștenirii culturale sau asupra condițiilor socio-economice care rezultă din alterarea acestor factori;

Inundații – acoperire temporară cu apă, provenită din revărsarea exagerată a apelor mari de viitură sau din precipitații abundente, a unei porțiuni de teren care, în mod obișnuit, nu este acoperit de apă;

Înnămolire - acumularea în albia râului sau în matca bazinului de apă a particulelor organice și neorganice ce duce la formarea stratului de nămol și micșorarea volumului de apă;

Lac – corp de apă stătătoare de suprafață care nu are legătură cu oceanul planetar;

Lac de acumulare – corp de apă artificial care constituie o rezervă de apă, cu o posibilă utilizare în diferite scopuri, cu un volum de apă, la nivel normal de retenție, de peste un milion m³;

Management de mediu - o abordare complexă privind elaborarea, formularea și realizarea politicii ecologice prin intermediul unui sistem integru care include structura organizatorică respectivă, drepturile și responsabilitățile colaboratorilor acestei structuri, metodele, procedurile, procesele și resursele necesare pentru implementarea ei. Se efectuează în baza unora standarde bine definite (cum ar fi Standardul Organizației Internaționale de Standardizare, 14001);

Măsuri de prevenire - orice măsuri luate pentru a răspunde la un eveniment, o acțiune sau lipsă de acțiune care a creat o amenințare iminentă de producere a unei daune asupra mediului, pentru a preveni sau a limita respectiva daună;

Măsuri de reparare - orice acțiune sau combinație de acțiuni, inclusiv măsurile de atenuare sau măsurile intermediare menite să refacă, să reabiliteze sau să înlocuiască resursele naturale prejudiciate și/sau serviciile deteriorate sau să furnizeze o alternativă echivalentă pentru aceste resurse sau servicii, în conformitate legea specială;

Monitoringul zonei umede – colectarea informației speciale în scopul gestionării ca răspuns la ipotezele înaintate în baza evaluării efectuate, precum și folosirea acestor rezultate a monitoringului pentru aplicarea managementului (conform Rezoluției VI.1, colectarea informației în serie temporară, nedeterminată de ipoteza înaintată în rezultatul evaluării urmează a fi numită observație);

Muchia taluzului riveran al albiei - linia de cotitură bruscă a malului, care separă partea superioară cu pantă lină de sectorul abrupt subiacent;

Poluare a apei – introducere directă sau indirectă, ca rezultat al activității umane, a unor substanțe sau a căldurii în aer, în apă ori sol care poate prezenta riscuri pentru sănătatea umană sau pentru calitatea ecosistemelor acvatice ori a ecosistemelor terestre, ce depind în mod direct de ecosistemele acvatice, care duce la deteriorarea bunurilor materiale sau care dăunează ori afectează negativ serviciile și alte folosințe legale ale mediului;

Poluant – orice substanță care ar putea constitui un factor de poluare;

Porțiunea superioară a zonei umede – zona cu ape de adâncime mică, sectoare de mlaștină și / sau ecosisteme umede tipice (vegetație semi-scurfundată, desișuri de trestie, lunci, desișuri de arbuști, păduri), amplasate pe cursul de apă ce formează un heleșteu, alt rezervor de apă sau zonă umedă în avale sau ce constau din sectoare ce asigură alimentarea cu apă a heleșteielor, și care au un rol important în curățarea apei, cu o fișie limitrofă de terenuri de o lățime nu mai mică de 25 m;

Politica de mediu – înseamnă intențiile globale și orientarea unei organizații în ceea ce privește performanța sa de mediu, astfel cum sunt exprimate oficial de către conducerea la cel mai înalt nivel a organizației, inclusiv respectarea tuturor cerințelor legale aplicabile în materie de mediu, precum și angajamentul în sensul îmbunătățirii continue a performanței de mediu. Această politică oferă un cadru de acțiune și de stabilire a obiectivelor și țințelor de mediu;

Perdea forestieră de protecție a malului - perdeaua forestieră de-a lungul malului obiectivului acvatic menită pentru protecția lui împotriva eroziunii și alunecărilor de teren;

Performanță de mediu - rezultatele cuantificabile ale gestionării aspectelor de mediu de către o organizație;

Plan de acțiune pentru conformare - plan de măsuri cuprinzând etapele care trebuie parcurse în intervale de timp precizate prin prevederile autorizației integrate de mediu de către titularul activității, sub controlul autorității competente pentru protecția mediului, în scopul respectării prevederilor legii privind protecția mediului; programul pentru conformare face parte integrantă din autorizația integrată de mediu;

Poluanți organici persistenti – clasa de substanțe chimice clororganice, cu proprietăți toxice, de bioacumulare și rezistente la degradare, periculoase pentru mediu și sănătatea populației, reglementate Convenția privind poluanții organici persistenti, semnată la Stockholm în 22 mai, 2001;

Poluare - introducerea directă sau indirectă, ca rezultat al unei activități desfășurate de om, de substanțe, de vibrații, de căldură și/sau de zgomot în aer, în apă ori în sol, care pot aduce prejudicii sănătății umane sau calității mediului, care pot dauna bunurilor materiale ori pot cauza o deteriorare sau o împiedicare a utilizării mediului în scop recreativ sau în alte scopuri legitime;

Prejudiciu – o schimbare negativă măsurabilă a unei resurse naturale sau o deteriorare măsurabilă a unui serviciu legat de resursele naturale, care poate surveni direct sau indirect;

Prejudiciul asupra mediului, inclusiv cel determinat de elementele aeropurtate, înseamnă:

a) **prejudiciul asupra speciilor și habitatelor naturale protejate** – orice prejudiciu care are efecte semnificative negative asupra atingerii sau menținerii unei stări favorabile de conservare a unor astfel de habitate sau specii; caracterul semnificativ al acestor efecte se evaluează în raport cu starea inițială, ținând cont de criteriile prevăzute în legislație, prejudiciile aduse speciilor și habitatelor naturale protejate nu includ efectele negative identificate anterior, care rezultă din acțiunile unui operator care a fost autorizat în mod expres de autoritățile competente în concordanță cu prevederile legale în vigoare;

b) **prejudiciul asupra apelor** – orice prejudiciu care are efecte adverse semnificative asupra stării ecologice chimice și/sau cantitative și/sau potențialului ecologic al apelor în cauză, astfel cum au fost definite în Legea cu privire la apă;

c) **prejudiciul asupra solului** – orice contaminare a solului, care reprezintă un risc semnificativ pentru sănătatea umană, care este afectată negativ ca rezultat al introducerii directe sau indirecte a unor substanțe, preparate, organisme sau microorganisme în sol sau în subsol;

Public - una sau mai multe persoane fizice sau juridice și, asociațiile, organizațiile sau grupurile acestora;

Public interesat - una sau mai multe persoane fizice sau juridice, asociațiile, organizațiile sau grupurile acestora ce este considerat public afectat sau care poate fi afectat ori care are un interes în deciziile de mediu; în scopul acestei definiții asociațiile obștești care promovează protecția mediului și sunt înregistrate în conformitate cu procedura națională sunt considerate ca având un interes;

Raport de amplasament - documentație elaborată în scopul obținerii autorizației integrate de mediu și care evidențiază starea amplasamentului, situația poluării existente înainte de punerea în funcțiune a instalației și oferă un punct de referință și comparație la încetarea activității;

Reconstrucție ecologică – lucrări complexe care au drept scop restabilirea unor păduri valoroase, însă deteriorate structural ca rezultat al unui impact nefavorabil antropogen sau natural și readucerea acestora la stările similare sau apropiate cu cele de pînă la impact;

Rezistența ecosistemică a zonelor umede - capacitatea de a menține biodiversitatea, inclusiv speciile și ecosistemele țintă, în pofida regimurilor schimbătoare ale scurgerilor, inundațiilor și precipitațiilor, grație diversității ecosistemelor și caracteristicilor fizice;

Rezistența zonelor umede față de regimurile de scurgere și viituri - rezistența și capacitatea de a menține principalele trăsături ale ecosistemelor, în pofida ca-

racteristicilor distorsionate de alimentare cu apă și a reliefului, inclusiv ca urmare a impactului uman și schimbărilor climatice;

Resurse de apă – ape de suprafață, ape subterane și precipitații atmosferice căzute pe teritoriul Republicii Moldova;

Risc de inundații – combinație între probabilitatea producerii unor inundații și efectele potențial adverse pentru sănătatea umană, pentru mediu, pentru patrimoniul cultural și pentru activitatea economică, asociate inundațiilor;

Secetă – deficiență temporară a apelor de suprafață și a celor subterane ca urmare a modificărilor climatice;

Sistem-depozit – sistem prin care cumpărătorul, la achiziționarea unui produs ambalat, plătește vânzătorului o sumă de bani care îi este rambursată atunci când ambalajul este returnat;

Specie vulnerabilă – în sens general este o specie, modificarea habitatului căreia sau impactul direct asupra populației căreia, poate duce la o reducere periculoasă a numărului sau chiar la dispariție la scară regională sau globală; din punct de vedere terminologic este o categorie de specii aflate în pericol de dispariție.

Standardul calității mediului înconjurător - nivelul de concentrație a unei anumite substanțe sau a unui grup de substanțe în componenții mediului înconjurător, cum ar fi: apa, sedimentele sau biota, care, întru protecția sănătății populației și mediului înconjurător, nu trebuie depășit;

Situație excepțională - înseamnă situația creată în rezultatul accidentului, cataclismului sau altei calamități naturale, care au cauzat sau pot cauza victime umane, vătămarea sănătății sau încălcarea condițiilor de activitate vitală a populației, de asemenea pierderi materiale semnificative sau daune esențiale mediului înconjurător

Subbazin – suprafață de teren în cadrul unui district hidrografic din care toate scurgerile de apă se varsă, printr-o rețea de râuri, fluvii și lacuri, către un anumit punct al unui curs de apă în cadrul acestui district hidrografic;

Substanțe periculoase – substanțe sau grupuri de substanțe toxice, persistente și bioacumulabile, precum și alte substanțe sau grupuri de substanțe care prezintă pericol; **Spațiu liber pentru riu** – coridor de pe ambele maluri ale râului în care permanent au loc procesele de eroziune și transportarea sedimentelor;

Taxon de resurse – grup sistematic de organisme ce posedă un loc distinctiv în stabilizarea proceselor ecosistemice sau formarea bioresurselor;

Tăieri de igienă – lucrări de extragere a arborilor bolnavi, infectați, rupti, uscați, afectați sau doborâți, având ca scop realizarea și menținerea stării fitosanitare cât mai bune în pădure, neadmiterea formării și extinderii focarelor de boli și dăunători. Tăierile de igienă sînt parte a complexului tăierilor de îngrijire și de conservare;

Tăieri de îngrijire – lucrări silvotehnice care se aplică în păduri de la constituirea stării de masiv (în tinerețe) și pînă la apropierea vârstei de exploatare (regenerare), avînd ca scop îmbunătățirea structurii, calității, rezistenței biologice și funcționalității acestora;

Tăieri de conservare – lucrări ce se aplică în arboretul de vîrstă înaintată, care are funcții speciale de protecție, în scopul menținerii sau îmbunătățirii stării fitosanitare a acestuia și asigurării îmbunătățirii continue a funcțiilor de protecție atribuite. Aceste tăieri se aplică în arboretul inclus, conform amenajamentului silvic, într-o subunitate de gospodărire, exclusiv provizoriu sau definitiv de la tăierile de regenerare și supus regimului de conservare;

Teren al fondului apelor – teren aflat sub ape, albiile cursurilor de apă, cuvetele lacurilor, iazurilor, rezervoarelor de apă, mlaștini, terenuri pe care sînt amplasate construcții hidrotehnice și alte structuri ale serviciului apelor, terenuri repartizate pentru fișile de deviere (de pe maluri) a râurilor, a bazinelelor de apă, a canalelor magistrale și a colectoarelor, precum și terenuri folosite pentru construcția și exploatarea instalațiilor ce asigură satisfacerea necesităților de apă potabilă, de apă tehnică, de apă curativă, altor necesități de interes public;

Valori-limită de emisie – masă exprimată în funcție de anumiți parametri specifici, concentrație și/sau nivel al unei emisii care nu pot fi depășite pe durata unei anumite perioade sau a mai multor perioade anumite;

Valorile-limită de deversare - masa, concentrația sau nivelul de deversare, exprimate în anumiți parametri concreți, a căror depășire nu se admite pe parcursul unui sau cîtorva intervale de timp. Determinarea valorilor-limită de deversare a substanțelor se efectuează, de regulă, în punctul de deversare, fără a se lua în considerație diluarea;

Zona de catastrofă ecologică - teritoriu anumit, localitate, regiune unde s-au produs schimbări negative ireversibile ale mediului înconjurător, s-a înrăutățit grav starea sănătății populației, a degradat considerabil biodiversitatea, a fost pierdut fondul genetic, s-a dereglat echilibrul ecologic;

Zone vulnerabile – suprafețe de teren din care se alimentează apele de suprafață și/sau apele subterane și care provoacă poluarea lor cu nitrați proveniți din surse agricole;

Zone umede – zone cu exces de umiditate sau acvatică, naturale sau artificiale, permanente sau temporare, cu apă stătătoare sau curgătoare, cu ape dulci sau sărate (inclusiv cursuri acvatică, lunci, heleșteie și rezervoare acvatică, bălți, mlaștini, limanuri, delte etc.); zonele de importanță internațională și națională pot include între hotarele sale determinate în baza abordării ecosistemice și ținînd cont de caracteristicile ecologice ale acestor zone și terenurile limitrofe din limitele bazinului de colectare asociat;

Zone de protecție (biologică) – formate din ecosisteme ce realizează curățarea apei, aerului și (sau) care reduc poluarea fonică și luminoasă și (sau) desemnate în scopul protecției solurilor, florei, faunei, ecosistemelor, monumentelor geologice, hidrologice, paleontologice și arheologice și a rezervelor de apă, precum și teritoriile desemnate pentru protecția împotriva surselor de poluare fizică, chimică și biologică puternică sau altor riscuri mari.

Zonă de protecție (biologică) a zonei umede - spațiu ce include fișiile riverane de protecție a apelor, zona superioară strict protejată dacă aceasta corespunde tipului zonei umede, precum și atunci când sunt desemnate, ariile de protecție specială avifaunistică și sectoarele de protecție strictă pe cursurile acvatice, ce au importanță pentru protecția împotriva poluării sau protecția biotei acvatice;

Zonă de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă - teritoriul aferent obiectivului acvatic cu dimensiuni stabilite, destinat pentru protecția apelor de suprafață împotriva poluării, epuizării și înămolirii;

Zonă umedă geografică - o zonă umedă extinsă sau un lanț de zone umede unite din punct de vedere ecologic cu un hotar geografic relativ clar;

Zonă umedă de importanță națională - zonă umedă ce menține o biodiversitate mare și / sau ce susține în mod semnificativ principalele căi de migrație a păsărilor, ce cuprinde importante resurse de apă sau care încorporează monumente geologice sau geografice remarcabile ale naturii, după cum indică criteriile Strategiei Naționale privind zonele umede;

Zonă umedă de importanță internațională - zonă umedă ce corespunde criteriilor Convenției Ramsar, este recunoscută și inclusă în Lista zonelor umede de importanță internațională; zonele umede de importanță internațională pot incorpora zonele riverane și de coastă limitrofe zonelor umede (art. 2.1. al Convenției) în limitele bazinelor hidrografice asociate acestora (Rezoluția IX.6); frontierele zonelor umede de importanță internațională sunt determinate luând în considerare caracterul ecologic și abordările ecosistemice.

Anexa nr.2: Convențiile și acordurile internaționale (extrase)

1. Convenția Ramsar asupra Zonelor Umede de Importanță Internațională, tratat internațional, 1971

Convenția este constituită din 12 articole, inclusiv și cele amendate de Protocolul de la Paris din 3 decembrie 1982 și mai târziu. Denumirea oficială a Convenției pune un accent special pe cele două noțiuni principale definite în Articolul 1:

1. În sensul prezentei convenții, **zonele umede** sînt întinderi de bălți, mlaștini, turbării, de ape naturale sau artificiale, permanente sau temporare, unde apa este stătătoare sau curgătoare, dulce, salmastră sau sărată, inclusiv întinderile de apă marină a căror adîncime la reflux nu depășește 6 m.

2. În sensul prezentei convenții, păsările de apă sînt păsări a căror existență depinde ecologic de zonele umede.

Cu timpul însă cîmpul de acțiune a Convenției s-a lărgit, acoperind toate aspectele conservării și utilizării raționale a zonelor umede, reieșind din următoarele obligațiuni ale Părților:

- Desemnarea cel puțin a unei zone umede care poate fi inclusă pe Lista Zonelor Umede de Importanță Internațională (Lista Ramsar);
- Promovarea “utilizării durabile” a tuturor zonelor umede de pe teritoriul lor;
- Promovarea cooperării internaționale în domeniul zonelor umede;
- Informarea Secretariatului Convenției asupra oricăror schimbări survenite în caracterul ecologic al oricărui zone listate.

Alegerea acestor zone, conform Convenției, se bazează pe rolul internațional din punct de vedere ecologic, botanic, zoologic, limnologic, hidrologic, ținând seama de importanța lor internațională pentru păsările acvatice în toate anotimpurile.

O zonă umedă poate fi inclusă pe Lista Ramsar dacă îndeplinește un șir de criterii generale și specifice, inclusive:

- reprezintă un exemplu bun pentru un anumit tip de zonă umedă caracteristic regiunii respective;
- suportă populații apreciabile de specii sau subspecii de plante și animale rare, vulnerabile sau periclitate sau un număr apreciabil de indivizi ai categoriilor de specii mai sus menționate;
- este de o valoare specială pentru menținerea diversității genetice și a sistemelor ecologice a unei regiuni;
- este de o valoare specială ca habitat al plantelor și animalelor aflate într-un stadiu critic al ciclurilor lor biologice;
- este de o valoare specială pentru speciile sau comunitățile sale de plante și animale endemice;
- suportă în mod regulat mai mult de 20.000 pasări de apă;

- suportă în mod regulat un număr substanțial de indivizi aparținând unor grupuri particulare de păsări de apă, indicatori ai productivității sau diversității ș.a.

ART. 2

1. Fiecare Parte va trebui să desemneze zonele umede aparținând teritoriului său care să fie incluse în lista zonelor umede de importanță internațională, numită în continuare lista, pe care o deține biroul instituit în virtutea art. 8.

Limitele fiecărei zone umede vor trebui descrise cu precizie și prezentate în mod corespunzător pe o hartă și ele pot include, de asemenea, zonele de ecofan sau costiere, adiacente zonelor umede, precum și insule sau întinderi de apă marină cu adâncimea mai mare de 6 m la reflux, mai ales dacă aceste zone de ecofan, insule sau întinderi de apă au importanță ca habitat pentru păsările acvatice.

2. Alegerea zonelor umede pentru a fi înscrise pe listă va trebui să se bazeze pe importanța lor internațională din punct de vedere ecologic, botanic, zoologic, limnologic sau hidrologic. Vor trebui înscrise, în primul rând, zonele umede având o importanță internațională pentru păsările acvatice în toate anotimpurile.

3. Înscrierea unei zone umede pe listă se face fără a prejudicia drepturile exclusive de suveranitate ale părții contractante pe teritoriul căreia se află situată zona.

4. Fiecare parte contractantă desemnează cel puțin o zonă umedă pentru a fi înscrisă pe listă în momentul semnării convenției sau depunerii instrumentului său de ratificare sau aderării conform prevederilor art. 9.

5. Oricare parte contractantă are dreptul de a adăuga pe listă alte zone umede situate pe teritoriul său, de a extinde pe cele care sînt deja înscrise sau, pentru motive urgente de interes național, de a retrage de pe listă sau de a reduce întinderea zonelor umede deja înscrise și, în cel mai scurt timp, ea informează despre aceste modificări organizația sau guvernul care răspunde de funcțiile biroului permanent specificate la art. 8.

6. Fiecare parte contractantă ține cont de angajamentele sale, pe plan internațional, pentru conservarea, gestionarea și utilizarea rațională a populațiilor migratoare de păsări acvatice, pe de o parte, atunci cînd desemnează zonele umede din teritoriul său, pentru a fi înscrise pe listă, iar pe de altă parte, atunci cînd își exercită dreptul de a modifica cele înscrise.

ART. 3

1. Părțile contractante elaborează și aplică planurile lor de amenajare, astfel încît să favorizeze conservarea zonelor umede înscrise pe listă și, pe cît posibil, utilizarea rațională a zonelor umede din teritoriul lor.

2. Fiecare parte contractantă ia măsurile necesare pentru a fi informată de îndată ce este posibil despre modificările caracteristicilor ecologice ale zonelor umede situate pe teritoriul său și înscrise pe listă, care s-au produs, sînt în curs sau susceptibile de a se produce ca urmare a evoluțiilor tehnologice, a poluării

sau a unei alte intervenții umane. Informațiile privind asemenea modificări vor fi transmise fără întârziere organizației sau guvernului care răspunde de funcțiile biroului permanent specificate la art. 8.

ART. 4

1. Fiecare parte contractantă favorizează conservarea zonelor umede și păsărilor acvatice, creînd rezervații naturale în zonele umede, acestea fiind sau nu înscrise pe listă, și asigură în mod adecvat supravegherea lor.

2. În cazul în care o parte contractantă, pentru motive urgente de interes național, retrage o zonă umedă înscrisă pe listă sau îi reduce întinderea, ea va trebui să compenseze, pe cît posibil, orice pierdere de resurse în zone umede și, în mod special, ea va trebui să creeze noi rezervații naturale pentru păsările acvatice și pentru protecția, în aceeași regiune sau în alt loc, a unei părți convenabile din habitatul lor anterior.

3. Părțile contractante încurajează cercetarea și schimbul de date și publicații referitoare la zonele umede, la flora și fauna lor.

4. Părțile contractante se străduiesc, prin măsuri administrative, să asigure creșterea efectivelor la populațiile de păsări acvatice în zonele umede care le aparțin.

5. Părțile contractante favorizează formarea de personal competent pentru studierea, administrarea și supravegherea zonelor umede.

ART. 5

Părțile contractante se consultă asupra îndeplinirii obligațiilor decurgînd din convenție, în mod special în cazul unei zone umede care depășește teritoriile unei părți contractante sau în cazul cînd un bazin hidrografic este împărțit între mai multe părți contractante. Ele se vor strădui în același timp să coordoneze și să susțină politica lor și reglementările prezente și viitoare referitoare la conservarea zonelor umede, a florei și faunei lor.

ART. 6

1. Părțile contractante organizează, cînd este necesar, conferințe asupra conservării zonelor

umede și păsărilor de apă.

2. Conferințele au un caracter consultativ și ele au mai ales competența:

- a) de a discuta probleme privind aplicarea convenției;
- b) de a discuta suplimentările și modificările aduse listei;
- c) de a examina informațiile privind modificările caracteristicilor ecologice ale zonelor umede înscrise în listă, furnizate conform paragrafului 2 al art. 3;
- d) de a face recomandări, cu caracter general sau particular, părților contractante, privind conservarea, administrarea și utilizarea rațională a zonelor umede, a florei și faunei lor;

e) de a solicita organismelor internaționale competente întocmirea de rapoarte și statistici asupra problemelor cu caracter internațional privind zonele umede.

3. Părțile contractante asigură comunicarea către cei responsabili de gestionarea zonelor umede de la toate nivelurile, precum și luarea în considerare de către aceștia a recomandărilor conferințelor referitoare la conservarea, administrarea și utilizarea rațională a zonelor umede, a florei și faunei lor.

2. Convenția Helsinki privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale, 1992

Prevederile Convenției sînt clasificate în două grupe: prima conține prevederi și obligațiuni referitoare la toate părțile, iar a doua prevederile speciale pentru cele riverane.

PARTEA I : Prevederi referitoare la toate părțile

Art. 2: Prevederi generale

1. Părțile vor lua toate măsurile adecvate pentru prevenirea, controlul și reducerea oricărui impact transfrontier.

2. Părțile vor lua, în special, toate măsurile adecvate pentru:

a) a preveni, a controla și a reduce poluările apelor care pot cauza impact transfrontier;

b) a asigura că apele transfrontiere sunt utilizate în scopul gospodăririi raționale și sigure din punct de vedere ecologic, conservării resurselor de apă și protecției mediului;

c) a asigura utilizarea apelor transfrontiere într-un mod rezonabil și echitabil, luând în considerare, în mod special, caracterul lor transfrontier în cazul activităților care cauzează sau pot cauza impact transfrontier;

d) a asigura conservarea și, unde este necesar, restaurarea ecosistemelor.

3. Măsurile pentru prevenirea, controlul și reducerea poluării apelor vor fi luate, pe cât este posibil, la sursă.

4. Aceste măsuri nu vor provoca, direct sau indirect, un transfer al poluării în alte medii.

5. În luarea măsurilor menționate în paragrafele 1 și 2 ale acestui articol, părțile se vor conduce după următoarele principii:

a) principiul precauției în virtutea căruia acțiunea de evitare a impactului transfrontier potențial, prin degajarea de substanțe periculoase, nu va fi amânată pe baza faptului că cercetarea științifică nu a demonstrat din plin legătura causală între aceste substanțe, pe de o parte, și impactul transfrontier potențial, pe de altă parte;

b) principiul „poluatorul plătește”, în virtutea căruia costurile măsurilor de prevenire, control și reducere a poluării vor fi suportate de către cel care poluează;

c) resursele de apă vor fi gospodărite astfel încât să răspundă necesităților generațiilor prezente, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități.

6. Părțile riverane vor coopera pe bază de egalitate și reciprocitate, în special prin acorduri bilaterale sau multilaterale, în vederea dezvoltării de politici armonioase, programe și strategii care să acopere zonele bazinelor relevante sau părți ale acestora, având ca scop prevenirea, controlul și reducerea impactului transfrontier și protecția mediului înconjurător al apelor transfrontiere sau a mediului înconjurător influențat de astfel de ape, inclusiv mediul marin.

7. Aplicarea acestei convenții nu va duce la deteriorarea condițiilor de mediu, nici la intensificarea impactului transfrontier.

8. Prevederile acestei convenții nu vor afecta dreptul părților de a adopta și a implementa, individual sau în comun, măsuri mai stringente decât cele stabilite în această convenție.

Art. 3: Prevenire, control și reducere

1. Pentru a preveni, controla și reduce impactul transfrontier, părțile vor elabora, adopta, implementa și, pe cât posibil, vor face compatibile măsuri relevante legale, administrative, economice, financiare și tehnice în scopul asigurării, printre altele, ca:

a) emisiile de poluanți să fie prevenite, controlate și reduse la sursă prin aplicarea, printre altele, a tehnologiilor mai puțin poluante sau fără reziduuri;

b) apele transfrontiere să fie protejate împotriva poluării din surse punctuale prin aprobarea anterioară a descărcărilor de ape uzate de către autoritățile naționale competente și ca descărcările autorizate să fie supravegheate și controlate;

c) limitele stabilite în autorizația pentru descărcările de ape uzate să se bazeze pe tehnologiile cele mai bune disponibile, aplicabile la descărcarea de substanțe periculoase;

d) cerințe mai stricte, chiar ducând la interdicție în cazuri individuale, să se impună atunci când calitatea apei receptoare sau ecosistemul le cere;

e) cel puțin tratamentul biologic sau tratamente echivalente să fie aplicate apei uzate menajere, acolo unde este necesar, printr-o abordare treptată;

f) să se ia măsuri specifice, cum este aplicarea celei mai bune tehnologii disponibile, în scopul reducerii aportului de nutrienți din surse industriale și urbane;

g) să se dezvolte și să se implementeze măsuri specifice și cele mai bune practici pentru mediul înconjurător, în scopul reducerii aportului de nutrienți și substanțe periculoase provenind din surse difuze, în special acolo unde sursa principală este agricultura (liniile directe pentru dezvoltarea celor mai bune practici legate de mediu sunt menționate în anexa nr. II la această convenție;)

h) să fie aplicată evaluarea impactului asupra mediului înconjurător și alte mijloace de evaluare;

- i) să fie promovată gospodărirea durabilă a resurselor de apă, inclusiv aplicarea abordării ecosistemelor;
- j) să fie puse la punct dispozitive de intervenție;
- k) să se ia măsuri suplimentare specifice pentru prevenirea poluării apelor subterane;
- l) riscul poluării accidentale să fie redus la minimum.

2. În acest scop, fiecare parte va stabili limite de emisie pentru descărcările în apele de suprafață din surse punctuale, bazate pe cele mai bune tehnologii disponibile care sunt aplicabile în mod specific sectoarelor industriale individuale sau industriilor din care provin substanțele periculoase. Măsurile specifice, menționate în paragraful 1 al acestui articol, de prevenire, control și reducere a evacuării în ape a substanțelor periculoase din surse punctuale sau difuze, ar trebui să includă, printre altele, total sau parțial, interdicția producerii sau utilizării unor astfel de substanțe. Vor fi luate în considerare listele existente cu astfel de sectoare industriale sau ramuri ale industriei și listele cu astfel de substanțe periculoase ce sunt stabilite deja în convențiile sau reglementările internaționale aplicabile în zona de sub influența acestei convenții.

3. În plus, fiecare parte va defini, unde este cazul, obiectivele de calitate a apelor și va adopta criteriile de calitate a apelor în scopul prevenirii, controlului și reducerii impactului transfrontier. Îndrumări generale pentru definirea acestor obiective și criterii sunt cuprinse în anexa nr. III la această convenție. Dacă este necesar, părțile vor face eforturi să actualizeze această anexă.

Art. 4: Supraveghere

Părțile vor stabili programe pentru supravegherea condițiilor calității apelor transfrontiere.

Art. 6: Schimbul de informații

Părțile vor asigura, pe cât posibil, un schimb de informații cât mai larg privind problemele acoperite de prevederile acestei convenții.

Art. 7: Responsabilitate

Părțile vor depune eforturi internaționale corespunzătoare pentru a elabora reguli, criterii și proceduri în domeniul responsabilității.

PARTEA II: Dispoziții aplicabile părților riverane

Art. 9: Cooperarea bilaterală și multilaterală

1. Părțile riverane, pe baza principiilor de egalitate și reciprocitate, vor participa la acorduri bilaterale și multilaterale sau la alte acorduri, dacă acestea nu există, sau le vor adapta pe cele existente, acolo unde este necesar, înlocuind contradicțiile cu principiile de bază ale aceste convenții, în scopul definirii relațiilor

lor reciproce și comportamentului privind prevenirea, controlul și reducerea impactului transfrontier. Părțile riverane vor specifica ariile bazinului hidrografic sau parte (părți) a (ale) lui supuse cooperării. Aceste acorduri sau aranjamente vor trata problemele relevante ale acestei convenții, cât și orice alte probleme asupra cărora părțile riverane pot decide că este necesar să coopereze.

2. Acordurile sau aranjamentele menționate în paragraful 1 al acestui articol vor asigura crearea de organisme comune. Sarcinile acestor organisme comune vor fi, printre altele și fără a aduce prejudicii acordurilor sau aranjamentelor relevante existente, următoarele:

- a) colectarea, prelucrarea și evaluarea datelor în scopul identificării surselor de poluare susceptibile a cauza impact transfrontier;
- b) elaborarea de programe comune de supraveghere a calității și cantității resurselor de apă;
- c) efectuarea de inventare și schimb de informații privind sursele de poluare menționate în paragraful 2 a) al acestui articol;
- d) stabilirea de limite de emisie pentru apele uzate și evaluarea eficacității programelor de luptă contra poluării;
- e) definirea obiectivelor și a criteriilor comune de calitate a apelor, ținând seama de prevederile art. 3 paragraful 3 al acestei convenții, și propunerea de măsuri relevante pentru menținerea și, unde este necesar, îmbunătățirea calității apei;
- f) dezvoltarea programelor de acțiune pentru reducerea încărcărilor poluante din ambele surse punctuale (urbane și industriale) și din sursele difuze (în special din agricultură);
- g) stabilirea procedurilor de avertizare și alarmă;
- h) să servească drept cadru în domeniul schimbului de informații privind utilizarea apei și instalațiilor aferente existente și a celor planificate care sunt susceptibile să cauzeze impact transfrontier;
- i) promovarea cooperării și a schimbului de informații despre cele mai bune tehnologii disponibile în conformitate cu prevederile art. 13 al acestei convenții, cât și încurajarea cooperării în programele de cercetare științifică;
- j) participarea la realizarea studiilor de impact asupra mediului, relativ la apele transfrontiere, în conformitate cu reglementările internaționale specifice.

5. Dacă două sau mai multe organisme comune există în același bazin hidrografic, ele se vor strădui să-și coordoneze activitățile în scopul întăririi, prevenirii, controlului și reducerii impactului transfrontier în cadrul aceluiași bazin.

Art. 13: Schimbul de informații între părțile riverane

1. În cadrul acordurilor importante sau al altor aranjamente conform art. 9 al acestei convenții, părțile riverane vor face schimb de date rezonabil disponibile asupra:

- a) condițiilor de mediu ale apelor transfrontiere;

- b) experienței câștigate în aplicarea și operarea celor mai bune tehnologii disponibile și a rezultatelor cercetării și dezvoltării;
- c) datelor privind emisiile și supravegherea;
- d) măsurilor luate sau planificate a fi luate pentru prevenirea, controlul și reducerea impactului transfrontier;
- e) autorizărilor sau reglementărilor pentru deversările de apă uzată, elaborate de autoritatea competentă sau organismul specific.

2. În scopul punerii de acord a limitelor de evacuări, părțile riverane vor efectua schimbul de informații conform reglementărilor lor naționale.

3. Dacă o parte riverană este solicitată de o altă parte riverană să asigure date sau informații care nu sunt disponibile, cea dintâi se va strădui să răspundă la solicitare, dar poate condiționa solicitarea cu plată, de către partea solicitantă, a unor costuri rezonabile pentru colectarea și, unde este cazul, preluarea de astfel de date și informații.

4. În scopurile implementării acestei convenții, părțile riverane vor facilita schimburile celor mai bune tehnologii disponibile, în special prin promovarea de: schimb comercial de tehnologie disponibilă; contacte și cooperare industrială directă, inclusiv companii mixte; schimbul de informații și experiență și asigurarea de asistență tehnică. Părțile riverane vor efectua, de asemenea, programe de instruire și vor organiza seminarii și întâlniri necesare.

Art. 14: Sisteme de avertizare și alarmă

Părțile riverane se vor informa una pe cealaltă, fără întârziere, asupra oricărei situații critice ce poate avea impact transfrontier. Părțile riverane vor fixa, unde este cazul, și vor exploata sisteme coordonate sau comune de comunicare, avertizare și alarmă, în scopul obținerii și transmiterii de informații. Aceste sisteme vor opera pe bază de proceduri și facilități compatibile de transmitere și validare de date ce urmează a fi agreeate de părțile riverane. Părțile riverane se vor informa reciproc asupra autorităților competente stabilite sau asupra punctelor de contact desemnate în acest scop.

Art. 16: Informarea publicului

1. Părțile riverane vor avea grijă ca informațiile despre situația cantității și calității apelor transfrontiere, măsurile luate sau planificate a fi luate pentru prevenirea, controlul și reducerea impactului transfrontier și eficacitatea acestor măsuri să fie făcute disponibile pentru public. În acest scop, părțile riverane vor avea grijă ca următoarele informații să fie făcute disponibile pentru public:

- a) obiectivele privind calitatea apei;
- b) autorizații emise și condițiile necesare respectării acestora;
- c) rezultatele prelevărilor de probe de apă și efluenți realizate în scopul supravegherii și evaluării, cât și rezultatele verificării practice pentru determina-

rea măsurii în care sunt respectate obiectivele de calitate a apei și condițiile de aprobare.

2. Părțile riverane vor avea grijă ca aceste informații să fie făcute disponibile pentru public în orice moment rezonabil pentru controlul gratuit al încărcărilor și vor asigura membrilor din public facilități rezonabile pentru a obține de la părțile riverane, cu plata unor taxe rezonabile, copii după astfel de informații.

3. Protocolul privind Apa și Sănătatea la Convenția CEE ONU privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontiere și a lacurilor internaționale

Protocolul a fost adoptat la 17 iunie 1999 la Cea de a treia Conferință (Londra, 1999). A intrat în vigoare la 4 august 2005, fiind primul acord internațional cu caracter obligatoriu, care leagă gestionarea durabilă a resurselor de apă cu reducerea numărului de boli legate de apă, bazându-se pe respectarea drepturilor omului în dezvoltare, în special în ceea ce privește accesul la apă și sanitație. În prezent sunt 26 de țări, inclusiv și Republica Moldova sunt Părți ai Protocolului, iar 26 - semnatare.

Specificul acestui protol

- Protocolul este primul acord internațional cu caracter obligatoriu, care leagă gestionarea durabilă a resurselor de apă cu reducerea numărului de boli legate de apă, bazându-se pe respectarea drepturilor omului în dezvoltare, în special în ceea ce privește accesul la apă și sanitație
- Combină protecția mediului cu îmbunătățirea sănătății și bunăstării umane, unind astfel ecologiștii, conservationiștii și managerii ecosistemelor cu profesioniști din domeniul apei, sanitației și sănătății.
- Oferă o prevedere legală și un cadru internațional de dezvoltare a cooperării (elaborarea potențialelor proiecte) pentru abordarea întregului lanț de cauza-efect de la degradarea mediului la problemele sănătății legate de apă. Acesta este îndeosebi important în caz de riscuri pentru resursele de apă comune, focarele de boli legate de apă, inclusiv și situații excepționale care provin din fenomenele meteorologice periculoase, dar nu numai.
- Promovează participarea publicului în exercitarea dreptului fundamental al omului la apă și canalizare.
- Depășește limitările abordărilor exclusiv cantitative privind problemele legate de apă, în special în cazul proiectelor transfrontaliere. În punctul j) din art. 5 Protocolul stabilește unica abordare corectă, care deseori nu este luată în considerație - "resursele de apă trebuie gospodărite, pe cât posibil, într-o manieră integrată la nivel de bazin hidrografic, ținând seama de legătura dezvoltării sociale și economice cu protecția ecosistemelor naturale, precum și de legătura dintre gospodărirea resurselor de apă și măsurile de reglementare privind alte medii de mediu. O astfel de abordare integrată trebuie să se aplice asupra bazinului hidrografic în ansamblu, indiferent dacă este sau

nu transfrontieră și inclusiv asupra apelor litorale...” sau întregului acvifer ori asupra unei părți relevante din bazinul hidrografic sau acvifer;

Părțile Protocolului recunosc că apa are „valoare socială, economică și de mediu, care ar trebui să fie gestionată astfel încât să se obțină cea mai acceptabilă și durabilă combinație a acestor valori”.

Misiunea Protocolului se compune din următoarele scopuri:

- Prevenirea, control și reducerea numărului de boli legate cu apă
- Asigurarea aprovizionării suficiente cu apă potabilă
- Asigurarea canalizării adecvate la standardul care protejează sănătatea umană și mediu
- Protejarea resurselor de apă atât ca sursele de apă potabilă, cât și ecosistemele legate de ele, de poluare
- Oferirea garanțiilor adecvate pentru sănătatea umană împotriva bolilor legate cu apă
- Stabilirea sistemelor eficiente de monitorizare și răspundere la epidemii sau incidente ale bolilor legate de apă

Protocolul solicită stabilirea, de către fiecare Parte, a țințelor care trebuie să cuprindă tot ciclul de apă și termenele de atingerea lor. Țintele trebuie să refere la calitatea apei (potabile, de baie și apelor uzate), problemele de aprovizionare cu apă și canalizare, reducerea numărului de boli legate de apă, managementul apei, controlul poluării și tratarea apelor uzate, precum și accesul la informații de interes public. Țintele se stabilesc în conformitate cu prioritățile naționale și resursele potențiale, iar progresul înregistrat în realizarea lor se evaluează periodic. În fiecare trei ani rapoartele asupra implementării sunt submise Reuniunii Părților, dar nu pentru a face comparații între Părți, dar pentru a evalua și a încuraja progresul individual al fiecărei țări.

În conformitate cu Legea de ratificare a Protocolului, responsabili pentru atingerea acestor obiective sînt Ministerul Mediului și Ministerul Sănătății, în coordonare cu celelalte instituții relevante. Astfel, autoritățile moldovenești responsabile de apă, mediu și sănătate – Ministerul Mediului al RM, Ministerul Sănătății al RM, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al RM, - precum și ONG-ul Eco-TIRAS, sprijinite de Agenția Elveției pentru Dezvoltare și Cooperare și CEE-ONU, s-au mobilizat toți împreună în cadrul proiectului “Implementarea țințelor din cadrul Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova”. Proiectul a elaborat indicatorii țință în cadrul Protocolului și planul de acțiuni,, aprobate în 2010.

Indicatorii privind apa și sănătatea:

№	Indicatorul țință	Termeni de control		Rsponsabili
		Intermediari	Finali	
Art. 6,2 (a) – Calitatea apei potabile distribuite				
1.	Reducerea % probelor de apă potabilă, neconforme normelor sanitare la parametri microbiologici (E.coli, enterococi)	pînă în 2015 în orașe: pînă la 5% din probele anuale pînă în 2015 în sate: pînă la 10% din probele anuale	pînă 2020 în orașe: pînă la 3% din probele anuale pînă în 2020 în sate: pînă la 7% din probele anuale, pînă în 2025: pînă la 5% din probele anuale	Operatorii «Apă-Canal», operatorii sistemelor de aprovizionare cu apă în sate, APL
2.	Reducerea probelor de apă potabilă neconforme normelor sanitare la 5 parametri chimici de bază (F, NO3, NO2, As, Fe, Pb)	pînă în 2015: pînă la 25% din probele anuale	pînă în 2020: pînă la 20% din probele anuale	Operatorii «Apă-Canal», operatorii sistemelor de aprovizionare cu apă în sate, APL
3.	Realizarea conformității calității apei potabile în școli la toți parametrii microbiologici și chimici	pînă în 2015: pînă la 95% din școli	pînă în 2020: pînă la 100% din școli	APL, operatorii sistemelor de aprovizionare cu apă, MM.
4.	Planuri privind siguranța apei potabile	pînă în 2015: în toate orașele	pînă în 2020: în celelalte localități cu o populație de peste 5.000 de locuitori	Operatorii sistemelor de aprovizionare cu apă, APL
Art. 6,2 (b) – Reducerea numărului de epidemii hidrice și a îmbolnăvirilor				
1.	Prezența unui sistem informațional integrat de supraveghere de stat a bolilor netransmisibile		pînă în 2020: cu 20%	MS
2.	Menținerea la nivel zero a indicatorilor de îmbolnăvire a populației de holeră și febră tifoidă		pînă în 2020	MS
3.	Reducerea nivelului incidenței hepatitei A și dizenteriei		pînă în 2020: cu 20%	MS
Art. 6,2 (c) – Accesul la apă potabilă				
1.	Asigurarea accesului la surse îmbunătățite de apă	pînă în 2015: pînă la 68% din toată populația, pînă în 2015: pînă la 35% din populația rurală	pînă în 2020: pînă la 80% din toată populația pînă în 2020: pînă la 45% din populația rurală	APL, operatorii sistemelor de aprovizionare cu apă

№	Indicatorul țintă	Termeni de control		Rsponsabili
		Intermediari	Finali	
2.	Asigurarea accesului copiilor la surse îmbunătățite de apă în grădinițe și școli	pînă în 2015: pînă la 95% din instituții	pînă în 2020: pînă la 100% din instituții	APL, operatorii sistemelor de aprovizionare cu apă
Art. 6,2 (d) – Suprafața teritoriului sau numărul populației				
1.	Asigurarea populației cu sisteme de sanitație îmbunătățite	pînă în 2015: pînă la 85% din populația urbană pînă în 2015: pînă la 45% din populația rurală	pînă în 2020: pînă la 90% din populația urbană pînă în 2020: pînă la 70% din populația rurală	APL, Agenția "Apele Moldovei", operatorii "Apă-Canal"
2.	Asigurarea accesului copiilor la sisteme de sanitație îmbunătățite în grădinițe și școli	pînă în 2015: pînă la 90% de instituții	pînă în 2020: pînă la 100% din instituții	APL, ME, operatorii "Apă-Canal"
3.	Creșterea numărului de localități și a populației lor deservite cu sisteme mici de sanitație îmbunătățite (individuale și/sau colective) (toaile uscate ECO-SAN, zone umede, construite fose septice și alte tehnologii)	pînă în 2015: pînă la 50% de localități	pînă în 2020: pînă la 100% de localități	APL
Art. 6, 2 (e), partea I – Nivelurile de performanță a sistemelor colective de alimentare cu apă și a altor sisteme				
1.	Prezența sistemelor colective eficiente de alimentare cu apă	pînă în 2015: în 5 orașe, pînă în 2015: în 5 sate	pînă în 2020: + 10 orașe pînă în 2020: + 15 sate	APL, operatorii "Apă-Canal", Agenția "Apele Moldovei", MM
2.	Prezența operatorilor sistemelor colective de alimentare cu apă și de canalizare cu potențial de a reacționa la nivel regional pentru atenuarea efectelor condițiilor meteorologice extreme și situațiilor de avariere de amploare	pînă în 2015: 2 operatori	pînă în 2020: + 3 operatori	APL, operatorii "Apă-Canal", Agenția "Apele Moldovei", MM
Art. 6, 2 (e) Partea II – Nivelurile de performanță a exploatării sistemelor colective de sanitație și a altor sisteme				
1.	Prezența sistemelor colective eficiente de canalizare	pînă în 2015: în 2 orașe	pînă în 2020: + 2 orașe	APL, operatorii "Apă-Canal", Agenția "Apele Moldovei"

№	Indicatorul țintă	Termeni de control		Rsponsabili
		Intermediari	Finali	
Art. 6,2 (f), Partea I – Aplicarea bunelor practici recunoscute în domeniul managementului aprovizionării cu apă				
Art. 6,2 (f), Partea II – Aplicarea bunelor practici recunoscute în domeniul managementului sanitației				
1.	Existența asociațiilor regionale de întreprinderi pentru gestionarea sistemelor colective și a altor de alimentare cu apă și sanitație	pînă în 2015: 2 asociații	pînă în 2020: + 3 asociații	Agenția "Apele Moldovei", APL; operatorii "Apă-Canal", MM
Art. 6,2 (g), (i) – Deversarea apelor uzate neepurate				
1.	Stoparea deversării apelor uzate nefiltrate în bazinele naturale de apă	pînă în 2015: în 2 orașe	pînă în 2017: + 2 orașe	APL; operatorii "Apă-Canal", Agenția "Apele Moldovei"
Art. 6,2 (g), (ii) – Deversarea scurgerilor pluviale neepurate din sistemele de colectare				
1.	Existența stațiilor pentru epurarea scurgerilor pluviale poluate deversate în receptorii de apă naturali în zonele urbane		pînă în 2020: 2 orașe	APL, Agenția "Apele Moldovei"
Art. 6,2 (h) – Calitatea deversărilor apelor uzate provenite din instalațiile de epurare				
1.	Epurarea apelor uzate pînă la standardele de deversare în bazinele de apă naturale din stațiile de epurare	pînă în 2015: 4 orașe 8 sate (zone umede)	pînă în 2020: + 4 orașe + 10 sate	APL, Agenția "Apele Moldovei", MM
Art. 6,2 (i), Partea I – Eliminarea sau reutilizarea nămolului din apele sistemelor centralizate de canalizare sau din alte sisteme de canalizare				
1.	Existența mecanismului de utilizare repetată a nămolului de la stațiile de epurare a apelor uzate și a celor din toailele ECOSAN pentru folosirea lor ulterioară în gospodărirea agricolă și în amenajarea teritoriilor	pînă în 2015		MM, Academia de Științe, Agenția "Apele Moldovei"
Art. 6,2 (i), Partea II – Calitatea apei folosite în scopuri de irigare				
1.	Existența normelor de utilizare a apelor uzate din stațiile de epurare în scopuri de irigare	pînă în 2015		MM, Agenția "Apele Moldovei"
Art. 6,2 (j), Partea I – Calitatea apelor folosite ca surse de apă potabilă				
1.	Realizarea indicatorilor de calitate a apelor de suprafață utilizate pentru alimentarea cu apă potabilă cu privire la conținutul de enterococi și E.coli la nivelul de calitate satisfăcătoare	pînă în 2015: clasa a 3-a de calitate	pînă în 2020: clasa a 2-a de calitate	APL, Agenția "Apele Moldovei"

№	Indicatorul țintă	Termeni de control		Rsponsabili
		Intermediari	Finali	
2.	Existența unor hărți GIS cu indicarea calității surselor de apă potabilă de suprafață și subterane	2015	permanent	MS, MM
Art. 6,2 (j), Partea II – Calitatea apei utilizate pentru îmbăiere				
1.	Atingerea indicatorilor de calitate a apelor pentru îmbăiere privind conținutul de enterococi și E.coli la nivelul de calitate satisfăcătoare	pînă în 2015: toate obiectele de importanță națională	pînă în 2020: toate obiectele de importanță locală	APL
2.	Existența Registrului Național a obiectelor cu permisiune pentru îmbăiere	2015		MS
Art. 6,2 (j) Partea III – Calitatea apelor utilizate pentru acvacultură sau creșterea ori colectarea moluștelor și crustaceelor				
1.	Scăderea ponderii necorespunderii % a probelor de apă în resursele de apă folosite pentru acvacultură la parametrii fizici, chimici și biologici	pînă în 2015: pînă la 40% din probele anuale	pînă în 2020: pînă la 25% din probe anuale	MAIA, gospodăriile de fermeri și piscicole
Art. 6,2 (k) – Aplicarea bunelor practici recunoscute pentru general pentru îmbăiere				
1.	Atingerea indicatorilor normativi de calitate a apelor închise disponibile în general pentru îmbăiere		pînă în 2015: pentru toate obiectele	APL, proprietarii și operatorii bazinelor acvatice închise
Art. 6,2 (punctul l) – Identificarea și remedierea terenurilor deosebit de contaminate				
1.	Existența identificării și cartografierii zonelor deosebit de contaminate	pînă în 2015: identificarea a 15% din toate terenurile. pînă în 2015: cartografierea zonelor contaminate cu pesticide	pînă în 2020: identificarea a 100% din terenuri pînă în 2020: cartografierea zonelor contaminate cu produse petroliere și alte substanțe chimice	APL
Art. 6,2 (m) – Eficacitatea sistemelor de management, dezvoltare, protecție și utilizare a resurselor de apă				
1.	Existența Planurilor de gestionare a resurselor bazinelor râurilor Nistru, Prut	pînă în 2015: pentru r. Prut	pînă în 2017: pentru r. Nistru	APL, Agenția "Apele Moldovei"
Art. 6,2 (n) – Frecvența publicării informațiilor privind calitatea apei potabile furnizate și a altor ape relevante Protocolului				
1.	Publicarea Raportului Național privind calitatea apei potabile	2011	Fiecare 3 ani	MS

№	Indicatorul țintă	Termeni de control		Rsponsabili
		Intermediari	Finali	
2.	Publicarea rapoartelor regionale (municipale) privind calitatea apei potabile	2011	Fiecare 3 ani	MS
3.	Publicarea Raportului anual privind calitatea apelor utilizate pentru încălzire	2011	Fiecare 3 ani	MS
4.	Publicarea Raportului Național privind respectarea cerințelor prevăzute de Protocol	2011	Fiecare 3 ani	MS, MM
5.	Crearea Centrului „Clearing house” privind calitatea apelor referitoare la protocol		2012	

4. Convenția CEE-ONU privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție (Convenția de la Aarhus)

Convenția constă din 22 articole și două anexe. Conform articolului 3, Convenția dispune de următoarele prevederi principale, precum și obligațiuni ale Părților:

1. Părțile vor lua măsurile necesare legislative și de reglementare, alte măsuri, inclusiv în vederea obținerii compatibilității principiilor, ce reglementează modul de executare a prevederilor prezentei Convenții ce fac obiectul informării, participării publicului și a dreptului de acțiune în justiție, precum și a măsurilor convenite pentru asigurarea aplicării acestora, în vederea creării și menținerii unei structuri bine organizate, deschise și coordonate pentru implementarea prevederilor prezentei Convenții.

2. Părțile tind să asigure, ca persoanele în funcție de răspundere și autoritățile de stat să acorde publicului ajutor, asigurându-i orientarea convenită în vederea obținerii accesului la informație, facilitându-i participarea la procesul de luare a deciziilor și realizarea dreptului de a apela la justiție în problemele referitoare la mediu.

3. Părțile contribuie la instruirea ecologică și ridicarea nivelului de informare a publicului în problemele mediului, în special în vederea obținerii accesului la informație, participarea la adoptarea deciziilor și realizarea dreptului de acțiune în judecată în problemele privind mediul ambiant.

4. Părțile vor asigura recunoașterea asociațiilor, organizațiilor sau grupurilor ce contribuie la protecția mediului, le vor susține și vor asigura corespunderea sistemului juridic național acestei obligațiuni.

5. Prevederile prezentei Convenții nu aduce atingerea dreptului nici uneia dintre Părți de a continua realizarea sau luarea unor măsuri, care prevăd un acces mai larg la informație, participarea mai activă a publicului la procesul de adoptare a deciziilor și de acțiune în judecată în problemele, referitoare la mediu, comparativ cu cele prevăzute în prezenta Convenție.

6. Prezenta Convenție nu implică limitarea drepturilor de acces la informație, de participare a societății la adoptarea deciziilor și de apelare în justiție în probleme de mediu.

7. Fiecare parte contribuie la aplicarea principiilor prezentei Convenții în procesele internaționale de adoptare a deciziilor și, în cadrul organizațiilor internaționale în problemele referitoare la mediu.

8. Părțile vor asigura exercitarea de către persoane a drepturilor ce decurg din prevederile prezentei Convenții, să nu fie supuse unor sancțiuni, urmăriri sau constrângeri de orice formă pentru activitatea desfășurată. Prezentul regulament nu aduce atingere atribuțiilor judecătorești naționale de a lua decizii privind acoperirea unor cheltuieli rezonabile de judecată.

9. În cadrul unor prevederi ale prezentei Convenții, publicul beneficiază de accesul la informație, de posibilitatea de a participa la aprobarea de decizii și de dreptul de a apela în justiție în problemele de mediu, fără discriminare bazată pe criteriu de cetățenie, naționalitate sau loc de trai și, în cazul persoanei juridice, fără discriminare bazată pe criteriul locului de înregistrare sau centrului de desfășurare a activității. Aceeași obligațiuni, precum și cele trei principii, sînt dezvoltate în următoarele articole (4-9):

Articolul 4. Accesul la informația ecologică

1. Părțile vor asigura, ca, în condițiile respectării următoarelor alineate ale prezentului articol, autoritățile de stat, ca răspuns la cererea de a prezenta informația ecologică, să prezinte publicului, în cadrul legislației naționale, această informație, în cazul existenței cererii și în conformitate cu subalineatul (b) de mai jos, copiile actelor efective, ce conțin sau includ această informație:

- a) fără necesitatea de a formula cointeresarea sa;
- b) în forma solicitată, numai dacă:
 - (i) autoritatea de stat nu are motiv de a o prezenta în altă formă, în acest caz trebuie să fie indicat motivul, ce ar justifica prezentarea informației astfel; sau
 - (ii) informația nu a fost deja prezentată publicului în altă formă.

2. Informația ecologică, despre care se menționează în alineatul 1 de mai sus, se prezintă în termeni maxim restrînși, cel tîrziu peste o lună de la depunerea cererii, numai dacă volumul și complexitatea informației corespunzătoare nu justifică prelungirea acestei perioade pînă la două luni de la depunerea cererii. Autorul cererii este informat despre orice prelungire și motive ce ar justifica adoptarea acestei decizii.

3. Cererea de prezentare a informației ecologice poate fi respinsă dacă:

- a) autoritatea de stat, căreia i se înaintează rugămintea, nu dispune de informația ecologică solicitată;
- b) cererea este neîntemeiată sau formulată într-un mod prea general; sau

c) cererea face obiectul materialelor, aflate la etapa de definitivare sau în cadrul corespondenței interne a autorităților de stat, în cazurile cînd o astfel de excepție este prevăzută de legislația națională ori de practica acumulată, dar în cazul acesta se va ține cont și de interesul publicului de a beneficia de această informație.

4. Cererea privind prezentarea informației ecologice poate fi refuzată dacă denunțarea acestei informații va influența în mod negativ:

- a) confidențialitatea activității autorităților de stat în acele cazuri, cînd această confidențialitate e prevăzută de legislația națională;
- b) relațiile internaționale, apărarea națională sau securitatea statului;
- c) exercitarea justiției, posibilitatea persoanelor de a fi supuse unui proces judiciar echitabil sau capacitatea autorităților de stat de a efectua cercetări cu caracter penal sau disciplinar;
- d) confidențialitatea informației comerciale și industriale în acele cazuri, cînd o asemenea confidențialitate este protejată de lege în scopul ocrotirii intereselor economice legitime. În acest cadru informația privind evacuarea reziduurilor și care implică protecția mediului, urmează a fi dezvăluită;
- e) dreptul proprietății individuale;
- f) confidențialitatea datelor despre persoane și/sau a arhivelor referitoare la persoana fizică, atunci cînd persoana respectivă nu a dat acordul de a prezenta publicului această informație, bazîndu-se pe reglementările legislației naționale;
- g) interesele terței părți, ce prezintă informația solicitată, dacă această parte nu este legată de obligațiuni legitime de a proceda în așa mod sau dacă această parte nu poate fi obligată să procedeze astfel și în cazul, cînd această parte nu dă acordul la divulgarea materialului corespunzător; sau
- h) mediul ambiant, la care se referă această informație, de exemplu, locurile de înmulțire a speciilor rare. Motivele menționate pentru refuz vor fi interpretate limitat ținînd seamă de interesul publicului în descoperirea acestei informații și de faptul dacă informația solicitată se referă la evacuarea reziduurilor în mediul înconjurător.

5. În cazurile, cînd autoritatea de stat nu dispune de informația ecologică solicitată, această autoritate de stat în termene maxim restrînse informează autorul cererii despre autoritatea de stat, căreia, după opinia sa, poate fi adresată rugămintea de a prezenta informația, sau transmite această rugămintea acestei autorități, informînd în mod corespunzător despre aceasta și autorul cererii.

6. Părțile vor asigura, că în acele cazuri, cînd informația nu poate fi divulgată în conformitate cu alineatele 3(c) și 4 de mai sus, dar poate fi separată de cealaltă informație fără a prejudicia confidențialitatea informației ce nu poate fi divulgată, autoritățile de stat să prezinte cealaltă parte a informației ecologice solicitate.

7. Dacă cererea privind prezentarea informației a fost expediată scris sau dacă autorul cererii solicită aceasta, atunci refuzul va fi redactat în scris. Refuzul va

indica motivele și va prezenta informația respectivă privind accesul la procedura de examinare a deciziei luate în conformitate cu articolul 9. Refuzul de a prezenta informația solicitată se prezintă în termene restrânse, dar cel târziu peste o lună, dacă complexitatea informației nu justifică prelungirea acestui termen pînă la două luni din momentul înaintării cererii. Autorul cererii este informat despre orice prelungire a acestui termen și motivul.

8. Părțile pot permite autorităților sale de stat să încaseze plată pentru prezentarea informației cu condiția, că această plată nu va depăși un nivel rezonabil. Autoritățile de stat, ce intenționează să încaseze plată pentru prezentarea informației, comunică autorilor de cereri tarifele care pot fi încasate pentru informații și indică circumstanțele, ce prevăd încasarea ori scutirea de plată, precum și cazurile, cînd informația se prezintă cu condiția achitării în avans a taxei stabilite.

5. Acordul privind utilizarea rațională și protecția fluviului Nistru dintre Republica Moldova și Ucraina, 2012

Conform stipulărilor, Părțile Contractante colaborează în baza principiilor de drept internațional unanim acceptate și se obligă (Art. 4, p. 2 și 3)

a) să folosească resursele de apă din bazin în mod echitabil și rațional în scopul atingerii utilizării lor optime și durabile și obținerii unor avantaje aferente, în urma protecției adecvate a apelor din bazin;

b) să tindă spre asigurarea dreptului populației la un mediu înconjurător favorabil și acces la apă potabilă pură;

c) să aplice principiul precauției, conform căruia, în cazul existenței pericolului de provocare a unei daune grave și ireversibile mediului ambiant și sănătății populației, referirea la lipsa unei argumentări științifice complete nu servește drept motiv pentru amînarea măsurilor efective din punct de vedere economic de preîntîmpinare a unei astfel de daune;

d) să utilizeze în cadrul legislativ național principiul „poluatorul plătește”, conform căruia cheltuielile legate de realizarea măsurilor de prevenire, control și diminuare a poluării sunt suportate de poluator;

e) să efectueze paza, utilizarea și administrarea resurselor de apă și a altor resurse aferente acestora în baza unei abordări complexe și într-un așa mod ca necesitățile generației actuale să fie realizate fără periclitarea posibilității generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități.

Părțile Contractante pornesc de la faptul că nici unui mod de utilizare a resurselor de apă din bazin nu i se acordă prioritate inalienabilă față de alte moduri de utilizare. În caz de apariție a contradicției între diferite moduri de utilizare a apei, aceasta urmează să fie soluționată ținîndu-se cont de totalitatea factorilor geografici, hidrografici, hidrologici, climaterici, ecologici și demografici, precum și de necesitățile social-economice ale Părților Contractante, cu acordarea unei atenții deosebite cerințelor de satisfacere a necesităților vitale ale omului și a necesităților ecosistemelor într-o cantitate suficientă de apă.

Pentru realizarea obiectivelor Acordului, conform articolului 5, Părțile Contractante:

a) elaborează și realizează planuri comune de administrare a bazinului, proiecte și măsuri de utilizare, protecție și restabilire a resurselor de apă din bazin;

b) colaborează la efectuarea cercetărilor științifice, la elaborarea principiilor de administrare, a standardelor și normativelor, a metodelor de evaluare și clasificare a calității apelor și a surselor de poluare, la elaborarea și realizarea programelor de monitorizare, la crearea sistemelor informaționale compatibile, la intercalibrarea metodelor analizei de laborator;

c) realizează, în caz de necesitate, acțiuni comune de gospodărire și de protecție a apelor;

d) colaborează la elaborarea și aplicarea tehnologiilor optime disponibile și a practicilor de prevenire a poluării și de utilizare rațională a resurselor de apă, a construcțiilor eficiente de epurare și tehnologiilor de producere cu consum redus de apă;

e) colaborează în domeniul protecției și reproducției resurselor biologice ale bazinului, conservării și restabilirii biodiversității, ecosistemelor, landșafturilor și habitatelor florei și faunei sălbatice;

f) sistematic, fac schimb de date și informații hidrologice, meteorologice și ecologice, precum și de date referitoare la calitatea apelor, sursele de poluare și prognozele respective;

g) interacționează în domeniul avertizării timpurii și acordării de ajutor în cazurile excepționale;

h) informează publicul despre starea resurselor de apă și a altor resurse aferente acestora din bazin și despre măsurile ce se întreprind sau se planifică în scopul prevenirii, limitării și reducerii influenței transfrontaliere și implică publicul în soluționarea problemelor abordate de prezentul Acord;

i) stimulează colaborarea între autoritățile de stat și autoritățile publice locale, întreprinderi, instituții și organizații obștești în domeniul utilizării și protecției resurselor de apă și a altor resurse aferente acestora;

j) coordonează eforturile de atragere a organizațiilor internaționale și a țărilor terțe pentru acordarea unui sprijin tehnic și economic orientat spre realizarea obiectivelor prezentului Acord.

Articolul 6. Măsuri de realizare

1. Întru realizarea prezentului Acord, Părțile Contractante adoptă planuri naționale și interstatale de administrare a bazinului, planuri de acțiune, scheme și/sau programe orientate spre obținerea utilizării stabile a apei, limitarea poluării apei, prevenirea influenței dăunătoare asupra apei, preîntîmpinarea și lichidarea consecințelor situațiilor excepționale, protecția biodiversității, precum și conservarea și utilizarea rațională a resurselor biologice.

2. Fiecare Parte Contractantă, în conformitate cu legislația națională și obligațiile internaționale, acordă sprijin unităților administrativ-teritoriale și societăților

teritoriale, în limitele părții sale a bazinului, la realizarea de către aceștia a acțiunilor stipulate în planurile de administrare a bazinului, precum și în planurile de acțiune, schemele și/sau programele respective, menționate în pct. 1 al prezentului articol.

3. Dispozițiile prezentului Acord nu influențează dreptul fiecărei Părți Contractante de a aplica pe teritoriul său măsuri mai aspre decât cele prevăzute de Acord.

4. Pentru atingerea obiectivelor prezentului Acord, Părțile Contractante creează Comisia privind utilizarea stabilă și protecția bazinului râului Nistru, numită în continuare „Comisia”.

5. Fiecare Parte Contractantă stabilește organismul național împuternicit să coordoneze executarea prevederilor prezentului Acord pe teritoriul său sau sub jurisdicția sa și să o reprezinte în relațiile cu cealaltă Parte Contractantă.

Articolul 12. Conservarea și utilizarea resurselor biologice

1. Părțile Contractante elaborează, coordonează și realizează măsuri pentru evidența, utilizarea rațională, conservarea și reproducerea resurselor piscicole și a altor resurse biologice ale bazinului, neadmițând acțiuni care pot să restricționeze semnificativ migrația lor naturală.

2. Părțile Contractante stabilesc și asigură executarea interdicțiilor de capturare în perioada de înmulțire sau în altă perioadă sensibilă de activitate vitală a speciilor biologice, precum și introduc cote de captură, argumentate din punct de vedere științific, care să asigure reproducerea stocurilor de pește. Referitor la speciile ale căror populații se află în pericol, Părțile Contractante introduc restricții sau interdicții de capturare în conformitate cu legislația sa națională, acordurile bilaterale sau obligațiile internaționale.

3. Părțile Contractante întreprind toate măsurile necesare pentru evitarea introducerii în bazin a unor specii străine de organisme, care pot să influențeze negativ ecosistemul bazinului.

4. Părțile Contractante întreprind măsuri de înlăturare a obstacolelor artificiale în migrația naturală a peștilor și altor resurse biologice, de diminuare a influenței negative a activității hidrotehnice asupra ecosistemelor acvatic și palustru.

5. Părțile Contractante întreprind toate măsurile necesare pentru protecția speciilor de păsări migratoare și a mamiferelor în limitele bazinului și realizează măsuri pentru elaborarea și crearea în bazin a elementelor rețelei ecologice paneuropene.

Articolul 13. Teritoriile protejate

1. Părțile Contractante creează de sine stătător sau, în caz de necesitate, de comun acord rețeaua de teritorii naturale protejate în limitele bazinului, precum și țin registrul acestor teritorii.

2. Părțile Contractante stabilesc teritoriile care corespund criteriilor aplicabile la zonele umede de importanță internațională, țin registrul acestora și asigură protecția lor și utilizarea durabilă, inclusiv sub aspect transfrontalier.

3. Fiecare dintre Părțile Contractante realizează în partea sa a bazinului, inclusiv în cadrul programelor comune, măsuri concrete pentru ameliorarea suprafeței hidrografice, inclusiv:

- a) mărirea suprafeței și calității plantațiilor forestiere și a teritoriilor protejate;
- b) realizarea măsurilor antierozionale;
- c) crearea și asigurarea respectării regimului de utilizare a zonelor de protecție a apelor;
- d) conservarea lanșafturilor naturale.

6. Directiva Cadru UE privind Apa, (2000/60/UE), 2000

Această directivă în mare parte este dedicată coordonării măsurilor administrative în limitele raioanelor bazinelor riverane. Totodată Directiva leagă protecția apelor cu protecția habitatelor legate de apă, în special din cadrul programului NATURA 2000.

1. Statele Membre trebuie să identifice bazinele hidrografice individuale aflate pe teritoriul lor național și, pentru scopurile acestei Directive, trebuie să le atribuie Districte ale bazinelor hidrografice individuale. Bazinele hidrografice mici pot fi combinate cu bazinele hidrografice mai mari sau se pot uni cu bazinele hidrografice mici, învecinate pentru a forma un District individual al bazinelor hidrografice. Acolo unde apele subterane nu urmăresc în totalitate un anumit bazin hidrografic, acestea trebuie identificate și atribuite celui mai apropiat sau celui mai adecvat District al bazinelor hidrografice. Apele costiere trebuie identificate și atribuite celui mai apropiat sau celui mai adecvat District sau Districte ale bazinelor hidrografice.

2. Statele Membre trebuie să asigure cele mai adecvate organizări administrative, inclusiv identificarea autorității competente adecvate, pentru aplicarea regulamentului acestei Directive în cadrul fiecărui District bazinal aflate pe teritoriul sau.

3. Statele Membre trebuie să asigure ca un bazin hidrografic care acoperă mai mult decât teritoriul unui Stat Membru este atribuit unui District internațional al bazinului hidrografic. La solicitarea Statelor Membre implicate, Comisia trebuie să înlesnească atribuirea acestora la astfel de Districte internaționale ale bazinelor hidrografice.

Fiecare Stat Membru trebuie să asigure organizarea administrativă adecvată, inclusiv identificarea autorităților competente adecvate pentru aplicarea regulamentului acestei Directive în cadrul fiecărui District bazinal internațional aflat pe teritoriul sau.

4. Statele Membre trebuie să asigure că cerințele Directivei pentru îndeplinirea obiectivelor de mediu din art. 4 și în particular toate programele de măsuri sunt coordonate împreună pentru întregul District al bazinului hidrografic. Pentru bazinele hidrografice internaționale, Statele Membre implicate trebuie să asigure această coordonare și poate pentru acest scop, să folosească structurile existente care provin din acordurile internaționale. La solicitarea

Statelor Membre implicate, Comisia trebuie să acționeze pentru stabilirea programelor de masuri.

5. Atunci când un District al bazinului hidrografic se extinde peste teritoriul Comunității, Statul sau Statele Membre implicate trebuie să încerce stabilirea coordonării adecvate cu Statele ne-Membre relevante, pentru atingerea obiectivelor Directivei în privința Districtului bazinului hidrografic. Statele Membre trebuie să asigure aplicarea regulamentului acestei Directive pe teritoriul sau.

6. Statele Membre pot identifica un organism național sau internațional existent, ca autoritate competentă pentru scopul acestei Directive.

7. Statele Membre trebuie să identifice autoritatea competentă pînă la data menționată în art 24.

8. Statele Membre trebuie să furnizeze Comisiei o listă a autorităților lor competente și a autorităților competente ale tuturor organismelor internaționale în care acestea participă în cel mult 6 luni după data menționată în art. 24. Pentru fiecare autoritate competentă trebuie furnizate informațiile stabilite în Anexa 1.

9. Statele Membre trebuie să informeze Comisia despre orice schimbare a informațiilor oferite conform paragrafului 8 în intervalul de 3 luni după ce schimbările devin efective.

7. Proiectul Acordului de Asociere UE-Republica Moldova (Capitolul de mediu)

Extras din proiectul Acordului de asociere, Capitolul de mediu:

Directiva 2000/60/EC privind stabilirea unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, cu amendamentele Deciziei Nr. 2455/2001/CE

Se aplică următoarele dispoziții:

- adoptarea legislației naționale și desemnarea autorității/iilor competente
Termen: această dispoziție a Directivei trebuie să fie pusă în aplicare în termen de trei ani de la intrarea în vigoare a prezentului Acord
- identificarea districtelor hidrografice și stabilirea măsurilor administrative pentru râuri, lacuri și ape de coastă internaționale (art. 3)
Termen: această dispoziție a Directivei trebuie să fie pusă în aplicare în termen de șase ani de la intrarea în vigoare a prezentului Acord
- analiza caracteristicilor districtelor hidrografice (art. 5)
Termeni: această dispoziție a Directivei trebuie să fie pusă în aplicare în termen de șase ani de la intrarea în vigoare a prezentului Acord
- stabilirea programelor de monitorizare a calității apei (art. 8)
Termeni: această dispoziție a Directivei trebuie să fie pusă în aplicare în termen de șase ani de la intrarea în vigoare a prezentului Acord
- elaborarea planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice, consultări cu publicul și publicarea acestor planuri (art. 13 și 14)
Termeni: această dispoziție a Directivei trebuie să fie pusă în aplicare în termen de opt ani de la intrarea în vigoare a prezentului Acord.

Anexa nr. 3: Extrase din Legislație

1. Extras din Codul Contravențional

Capitolul IX CONTRAVENȚII ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Articolul 109. Încălcarea regimului de protecție a apelor

(1) Încălcarea regimului de protecție a apelor avînd drept urmare poluarea acestora, eroziunea solurilor și alte fenomene dăunătoare se sancționează cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 10 la 40 de ore, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Darea în exploatare a întreprinderilor, a imobilelor comunale și de altă natură fără construcțiile și instalațiile care să prevină impurificarea și infectarea apelor sau influența lor dăunătoare se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Spălarea vehiculelor, utilajelor și ambalajelor în apele naturale, în preajma lor și în alte locuri neautorizate se sancționează cu amendă de la 20 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(4) Nerespectarea dimensiunilor și regimului de protecție a zonelor de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă și a fișilor riverane de protecție a apelor se sancționează cu amendă de la 10 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(5) Nerespectarea limitelor și regimului de protecție a perdelelor forestiere de protecție a apelor se sancționează cu amendă de la 10 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(6) Neîndeplinirea de către căpitan sau de către alți membri ai personalului de comandă al unei nave a obligațiilor prevăzute de legislație privind înregistrarea în actele de bord a operațiunilor cu substanțe nocive pentru oameni și pentru resursele vii ale mării ori cu amestecuri ce conțin astfel de substanțe peste normele stabilite, introducerea în actele de bord a unor mențiuni false referitor la astfel de operațiuni sau refuzul nelegitim de a prezenta actele persoanelor cu funcție de răspundere se sancționează cu amendă de la 50 la 70 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore.

Articolul 110. Încălcarea regulilor de folosire a apei

(1) Captarea și folosirea apei cu încălcarea limitelor stabilite, folosirea apei potabile în scopuri tehnice se sancționează cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Folosirea obiectivelor acvatice fără autorizația de folosință specială, fără titlul de stat de folosință separată se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Articolul 111. Nerespectarea regulilor și instrucțiunilor privind exploatarea construcțiilor, instalațiilor și aparatelor de măsurat hidrotehnice, de gospodărire și de protecție a apelor

Nerespectarea regulilor și instrucțiunilor privind exploatarea construcțiilor, instalațiilor și aparatelor de măsurat hidrotehnice, de gospodărire și de protecție a apelor se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 112. Deteriorarea construcțiilor și instalațiilor hidrotehnice, de gospodărire și de protecție a apelor

Deteriorarea construcțiilor și instalațiilor hidrotehnice, de gospodărire și de protecție a apelor, inclusiv a rețelelor și instalațiilor sistemelor de alimentare cu apă potabilă, se sancționează cu amendă de la 20 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 113. Încălcarea regulilor de desfășurare a activității economice în zonele de protecție a apelor

(1) Aplicarea neautorizată a pesticidelor și îngrășămintelor pe fișii cu o lățime de 300 de metri de la muchia taluzului riveran al albiei se sancționează cu amendă de la 30 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Construcția și amplasarea, în zona de protecție a apelor, a depozitelor de îngrășămintă și pesticide, a obiectivelor pentru prepararea soluțiilor chimice, a

depozitelor de produse petroliere, a stațiilor de alimentare cu combustibil, a colectoarelor de ape reziduale de la fermele și complexe zootehnice, a punctelor de deservire tehnică și de spălare a tehnicii și vehiculelor, repartizarea de terenuri, într-o astfel de zonă, pentru depozitarea deșeurilor de orice proveniență, construcția neautorizată de instalații de canalizare, de colectoare și de instalații de epurare a apelor reziduale se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(3) Desfășurarea neautorizată a lucrărilor de astupare a luncilor și brațelor uscate ale râurilor, a lucrărilor de regularizare a cursurilor râurilor, de extragere a substanțelor utile, a materialelor de construcție și de instalare a comunicațiilor în zona de protecție a apelor se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(4) Prelucrarea terenurilor, organizarea taberelor pentru animale și păsări, amenajarea campingurilor și a taberelor de corturi în limitele fișii riverane de protecție a apelor se sancționează cu amendă de la 30 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(5) Deversarea, în apele de suprafață, în canalele de irigare și de desecare, a apelor uzate neepurate, a celor poluate termic și cu substanțe radioactive, a apelor contaminate cu germeni patogeni și cu paraziți, a produselor sau reziduurilor petroliere și a altor poluanți se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(6) Desfășurarea activității economice de către întreprinderi cu impact asupra mediului fără dispozitive de ținere a evidenței cantitative și calitative a consumului și a evacuărilor de ape, precum și de prevenire a poluării apelor sau a efectelor lor distructive, se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 114. Încălcarea regulilor de protecție a resurselor piscicole și a regulilor de pescuit

(1) Încălcarea regulilor de protecție a resurselor piscicole se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Încălcarea regulilor de pescuit, cu excepția pescuitului în obiectivele acvatice aflate în gestiune privată, dacă fapta nu constituie infracțiune, se sancționează cu amendă de la 5 la 10 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Transportarea, comercializarea produselor pescuitului și altor organisme acvatice fără documentele necesare stabilite de legislație se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(4) Acțiunile specificate la alin.(1) însoțite de pescuitul ori de distrugerea unor specii valoroase de pește și de plante acvatice sau a altor reprezentanți ai faunei și florei acvatice se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(5) Pescuitul cu utilizarea curentului electric, a explozivilor, a substanțelor otrăvitoare, narcotice sau reactive de orice fel se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 115. Degradarea terenurilor, falsificarea informației despre starea și folosirea lor

(1) Degradarea stratului fertil al solului, decopertarea neselectivă și folosirea stratului fertil contrar destinației se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Amplasarea, construcția și darea în exploatare a obiectivelor care generează efecte de poluare a solului se sancționează cu amendă de la 30 la 70 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Arderea în câmp deschis a resturilor vegetale de orice proveniență se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice și cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(4) Falsificarea informației despre starea și folosirea terenurilor se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei juridice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Articolul 116. Abaterea neautorizată de la proiectele de organizare a teritoriului sau de folosință a terenului

(1) Abaterea neautorizată de la proiectele de organizare a teritoriului, de ameliorare, precum și folosirea terenurilor contrar destinației pentru care au fost repartizate se sancționează cu amendă de la 10 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Ocuparea nelegitimă a terenurilor, îngrădirea lor se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu demolarea, în ambele cazuri, a gardurilor și a construcțiilor din contul contravenientului.

Articolul 117. Neîndeplinirea obligației de a aduce terenurile într-o stare care să asigure folosirea lor conform destinației

(1) Neîndeplinirea obligației de a aduce terenurile într-o stare care să asigure folosirea lor conform destinației se sancționează cu amendă de la 20 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Neîndeplinirea obligației de a aduce terenurile afectate de folosirea subsolului într-o stare care să nu prezinte pericol și să asigure folosirea lor ulterioară se sancționează cu amendă de la 20 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 118. Necultivarea terenurilor, neefectuarea măsurilor obligatorii de ameliorare a acestora, de protecție a solului contra eroziunii provocate de vânt și de apă, de prevenire a altor procese care deteriorează starea solului

Necultivarea terenurilor, neefectuarea măsurilor obligatorii de ameliorare a acestora, de protecție a solului contra eroziunii provocate de vânt și de apă, de prevenire a altor procese care deteriorează starea solului se sancționează cu amendă de la 20 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 119. Încălcarea modului de protecție și de folosire a subsolului

(1) Folosirea neautorizată a subsolului se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Studiarea și cercetarea subsolului fără proiecte speciale, precum și studiarea și cercetarea incompletă și nerațională a subsolului se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(3) Prezentarea de informații neveridice privind cantitatea și calitatea substanței minerale utile extrase se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 50 la 100 de unități

convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(4) Nerespectarea cerințelor de proiectare, construire și dare în exploatare a întreprinderilor și altor obiective legate de folosirea subsolului se sancționează cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 la 6 luni.

(5) Încălcarea regulilor și normelor de desfășurare în condiții de securitate a lucrărilor de exploatare a subsolului, a cerințelor privind protecția subsolului și a mediului, fapt ce provoacă impurificarea substanțelor minerale utile sau aducerea terenurilor și subsolului într-o stare inutilizabilă, se sancționează cu amendă de la 15 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 la 6 luni.

(6) Neasigurarea intenționată, în procesul studierii și folosirii subsolului, a integrității teritoriilor, a construcțiilor și a altor obiective, inclusiv a teritoriilor și obiectivelor ocrotite de stat în mod deosebit, se sancționează cu amendă de la 20 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 la 6 luni.

(7) Încălcarea modului de ținere a evidenței și a balanței mișcării rezervelor de substanțe minerale utile și deșeurilor producției extractive, încălcarea cerințelor privind ținerea cadastrului de stat și a balanțelor rezervelor de substanțe utile se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(8) Încălcarea cerințelor și regulilor de înhumare (depozitare) în subsol a substanțelor și a deșeurilor nocive sau a apelor uzate se sancționează cu amendă de la 20 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(9) Neîndeplinirea cerințelor și măsurilor privind recultivarea terenurilor deteriorate în urma excavațiilor miniere, privind aducerea întreprinderilor miniere, a sondelor de foraj, a galeriilor subterane într-o stare care să asigure folosirea lor ulterioară și securitatea populației se sancționează cu amendă de la 150 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(10) Încălcarea cerințelor și regulilor de ridicare a construcțiilor pe terenurile în al căror subsol există zăcăminte de substanțe minerale utile, pe terenurile întreprinderilor miniere (inclusiv deasupra celor subterane), precum și pe terenurile de înhumare (depozitare) în subsol a substanțelor și a deșeurilor nocive, se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(11) Comercializarea și circulația substanțelor minerale utile solide fără acte legale de proveniență se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 250 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

Articolul 120. Decopertarea și distrugerea neautorizată a litierei, a păturii vii și a stratului superior de sol fertile

Decopertarea și distrugerea neautorizată a litierei, a păturii vii și a stratului superior de sol fertil spre a le folosi în alte scopuri decât cele silvice se sancționează cu amendă de la 30 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore, cu amendă de la 150 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 121. Efectuarea unor exploatări forestiere contrar scopurilor sau cerințelor prevăzute de legislație

Efectuarea unor exploatări forestiere contrar scopurilor sau cerințelor prevăzute în autorizația (dispoziția) de tăiere a arborilor ori în biletul silvic se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 122. Tăierea ilegală sau vătămarea arborilor și arbuștilor

(1) Tăierea ilegală sau vătămarea arborilor și arbuștilor pînă la gradul de înțetare a creșterii lor ori vătămarea arborilor și arbuștilor care nu întrerupe creșterea lor se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Tăierea ilegală a arborilor și arbuștilor din spațiile verzi, vătămarea lor sau a unor părți ale lor, inclusiv în urma incendiilor, defrișarea și/sau strămutarea, fără permisiunea autorității administrației publice locale coordonată cu autoritățile administrației publice pentru mediu, a plantelor din spațiile verzi în alte locuri în timpul efectuării de construcții se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Acțiunile specificate la alin.(1) săvârșite de persoane responsabile de protecția și paza vegetației forestiere se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale.

(4) Autorizarea de către persoane responsabile de protecția și paza vegetației forestiere a recoltării de masă lemnoasă cu încălcarea legii și a altor acte normative se sancționează cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale.

Articolul 123. Distrugerea și vătămarea culturilor silvice, a arboretului tânăr provenit prin regenerare naturală, a seminișului natural și preexistent

Distrugerea și vătămarea culturilor silvice, a arboretului tânăr provenit prin regenerare naturală, a seminișului natural și preexistent se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 124. Distrugerea și vătămarea puietilor și butașilor din pepiniere și plantații silvice

Distrugerea și vătămarea puietilor și butașilor din pepiniere și plantații silvice se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de 60 de ore, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 125. Încălcarea modului și a termenelor de împădurire a parchetelor exploatare și a terenurilor neîmpădurite

Încălcarea modului și a termenelor de împădurire a parchetelor exploatare și a terenurilor neîmpădurite din fondul forestier, precum și a parchetelor exploatare de pe terenurile cu vegetație forestieră din afara acestui fond, se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 126. Distrugerea sau deteriorarea intenționată a finețelor, pășunilor, șanțurilor de desecare din păduri, a sistemelor de drenaj, a drumurilor și a instalațiilor ingineresti de pe terenurile fondului forestier

Distrugerea sau deteriorarea intenționată a finețelor, pășunilor, șanțurilor de desecare din păduri, a sistemelor de drenaj, a drumurilor și a instalațiilor ingineresti de pe terenurile fondului forestier se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 127. Încălcarea regulilor de folosire a obiectelor fondului forestier

(1) Cositul neautorizat al ierbii pentru fin și pășunatul neautorizat pe terenurile fondului forestier, în perdelele forestiere de protecție și în spațiile verzi se

sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 5 la 10 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore.

(2) Recoltarea neautorizată a fructelor și pomușoarelor sălbatice, a nucilor, a ciupercilor, a plantelor medicinale și a altor plante, a melcilor de viță-de-vie pe sectoarele unde aceasta este interzisă sau este admisă numai în baza biletului silvic, precum și încălcarea termenelor, a volumului și a modului de recoltare stabilite se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 5 la 10 unități convenționale aplicată persoanei fizice ori cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 128. Încălcarea prevederilor actelor normative privind folosirea și protecția fondului cinegetic

(1) Încălcarea prevederilor actelor normative privind folosirea și protecția fondului cinegetic, privind vînatul și alte feluri de folosire a resurselor cinegetice se sancționează cu amendă de la 20 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(2) Vînătoarea fără autorizație (licență), fără carnet de vînător sau fără autorizație de deținere, portarmă și de folosire a armei de vînătoare, depășirea normelor stabilite de recoltare a vînatului, precum și vînătoarea în locurile interzise și în perioadele de prohibiție, folosirea armelor, uneltelor și metodelor interzise se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Articolul 129. Distrugerea sau deteriorarea intenționată a locurilor de viețuire a faunei

Distrugerea sau deteriorarea intenționată a vîzuinilor, mușuroaielor de furnici, cuiburilor de păsări și altor locuri de viețuire a faunei de pe terenurile fondului forestier se sancționează cu amendă de la 20 la 50 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de pînă la 60 de ore.

Articolul 130. Amplasarea neautorizată a stupilor și a prisăcilor pe terenurile fondului forestier sau nerespectarea prescripțiilor din biletul silvic privind amplasarea lor

Amplasarea neautorizată a stupilor și a prisăcilor pe terenurile fondului forestier sau nerespectarea prescripțiilor din biletul silvic privind amplasarea lor se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 3 la 5 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 131. Încălcarea normelor și regulilor de desfășurare a activității în apicultură

(1) Nedecararea și neînregistrarea la primărie a adresei stupinei staționare și a numărului familiilor de albine, lipsa pașaportului prisăcii, amplasarea stupinei fără acordul deținătorilor de teren, cu încălcarea legislației de mediu și sanitar-veterinare se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Tăinuirea cazurilor de morbiditate sau de mortalitate spontană a albinelor, a cazurilor de apariție a semnelor de boală, defrișarea nejustificată a bazelor (sursele) melifere și intervenția de reconstrucție a mediului ambiant necoordonată cu organele de protecție a mediului se sancționează cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 40 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Comercializarea și utilizarea în tehnologia de creștere a albinelor și de tratare a maladiilor a preparatelor chimice și medicamentoase care nu sînt certificate și reglementate de actele normative naționale se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 60 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(4) Refuzul nejustificat al persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul autorităților administrației publice locale de a atribui terenuri pentru amplasarea stupinelor, reținerea, de către persoanele abilitate, a mijloacelor de transport, ce efectuează transportarea familiilor de albine, pe un timp ce depășește normele în vigoare (15 minute), falsificarea produselor apicole de către producător și/sau comercianți, producerea pentru comercializare a materialului biologic de prăsilă [regină (matcă) și roi] la stupinele neautorizate (fără licență) se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(5) Importul materialului biologic de prăsilă [regină (matcă), roi] ce aparține raselor neomologate și amplasarea familiilor, roiurilor și reginelor (mătcilor) de albine de origine necunoscută în zonele de interdicție înființate în scopul ameliorării calității genetice a familiilor de albine se sancționează cu amendă de la 75 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 132. Distrugerea sau deteriorarea intenționată a semnelor de restricție, a indicatoarelor de amenajament silvic, a barierelor și parapetelor, a obiectelor de agitație și informație vizuală

Distrugerea sau deteriorarea intenționată în terenurile fondului forestier a semnelor de restricție, a panourilor, a barierelor, a indicatoarelor de amenaja-

ment silvic și a bornelor silvice, a îngrădirilor de restricție și a construcțiilor din locurile de agrement, altor obiecte de agitație și informație vizuală și de amenajare a fondului forestier se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de 60 de ore.

Articolul 133. Darea în exploatare a obiectivelor de producție fără instalațiile de prevenire a impactului negativ asupra pădurilor

Darea în exploatare a întreprinderilor, secțiilor, agregatelor, căilor de transport, obiectivelor comunale, a altor obiective noi, precum și a celor reconstruite, fără instalațiile de prevenire a impactului negativ asupra stării și regenerării pădurilor se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Articolul 134. Folosirea neautorizată a terenurilor din fondul forestier și spațiile verzi pentru defrișare, construcție de clădiri administrative, depozite și alte obiective

Folosirea neautorizată a terenurilor din fondul forestier și spațiile verzi pentru defrișare, construcție de clădiri administrative, depozite și alte obiective se sancționează cu amendă de la 30 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 60 de ore, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an, cu sistarea construcției și restabilirea fondului forestier.

Articolul 135. Circulația și parcarele vehiculelor pe terenurile fondului forestier, în spațiile verzi din afara drumurilor publice și în locuri interzise

Circulația și parcarele vehiculelor pe terenurile fondului forestier și în spațiile verzi din afara drumurilor publice și în locuri interzise se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 5 la 10 unități convenționale.

Articolul 136. Încălcarea regulilor sanitare în păduri, spații verzi, grădini publice, rezervații și ocoale silvice

Încălcarea regulilor sanitare în păduri, spații verzi, grădini publice, rezervații și ocoale silvice se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale.

Articolul 137. Încălcarea regulilor de apărare împotriva incendiilor în păduri, spații verzi, grădini publice, rezervații și ocoale silvice

(1) Încălcarea regulilor de apărare împotriva incendiilor în păduri, spații verzi, grădini publice, rezervații și ocoale silvice se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale.

(2) Distrugerea sau vătămarea pădurii, spațiului verde, grădinii publice, rezervației și ocolului silvic ca urmare a incendierii sau a atitudinii neglijente față de foc se sancționează cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 60 de ore.

Articolul 138. Încălcarea modului stabilit de creare și de folosire a colecțiilor zoologice

Încălcarea modului prevăzut de legislație de creare, completare, păstrare, folosire, evidență, comercializare, achiziție sau expediere a colecțiilor zoologice se sancționează cu amendă de la 20 la 30 de unități convenționale.

Articolul 139. Încălcarea modului de folosire a regnului animal în rezervațiile naturale și în alte arii naturale protejate de stat

Încălcarea modului stabilit de folosire a regnului animal în rezervațiile naturale și în alte arii naturale protejate de stat se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale.

Articolul 140. Colectarea sau nimicirea plantelor, capturarea sau nimicirea animalelor incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova și în anexele la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES)

(1) Colectarea sau nimicirea plantelor, capturarea sau nimicirea animalelor incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova și în anexele la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES), precum și comiterea altor acțiuni sau inacțiuni ce pot cauza reducerea numărului acestor plante și animale sau dispariția lor se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale.

(2) Încălcarea regulilor de export sau import al speciilor de plante și animale incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova și în anexele la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES) se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 141. Încălcarea regimului de protecție a obiectelor și complexelor din fondul ariilor naturale protejate de stat

(1) Încălcarea regimului de protecție a obiectelor și complexelor din fondul ariilor naturale protejate de stat, inclusiv din rezervațiile științifice, rezervațiile naturale, rezervațiile peisagistice, rezervațiile de resurse, rezervațiile biosferei, din parcurile naționale, din monumentele naturii, din ariile cu management multifuncțional, din grădinile botanice, grădinile dendrologice, grădinile zoologice, din monumentele de arhitectură peisagistică, care a condus sau poate con-

duce la nimicirea sau la schimbarea stării lor inițiale, se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Încălcarea regulilor de protecție a solului, zăcămintelor, resurselor acvatice, a faunei și florei din obiectele și complexele fondului ariilor naturale protejate de stat, precum și folosirea lor neautorizată se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Încălcarea regulilor de interdicție a amplasării, prelucrării și deversării deșeurilor industriale și celor menajere în obiectele și complexele din fondul ariilor naturale protejate de stat și în zonele de protecție a acestora se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 142. Încălcarea modului de folosire a fondului de exploatare, de recoltare, de transportare și de export al lemnului

(1) Încălcarea modului de folosire a fondului de exploatare, de recoltare, de transportare și de export al lemnului și al produselor lemnoase se sancționează cu amendă de la 10 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(2) Circulația produselor lemnoase fără acte legale de proveniență (acte de livrare conform documentației de evidență contabilă) se sancționează cu amendă de la 10 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(3) Întocmirea incorectă a materialelor primare pentru efectuarea tăierilor și recepționarea masei lemnoase se sancționează cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Articolul 143. Neefectuarea plății pentru poluarea mediului

Neefectuarea plății pentru poluarea mediului, nevărsarea ei în volum deplin și în termen în conturile fondurilor ecologice se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Articolul 144. Încălcarea cerințelor ecologice la construcția, la punerea în funcțiune, la exploatarea întreprinderilor, instalațiilor, altor obiective

Încălcarea cerințelor ecologice la construcția, la punerea în funcțiune, la exploatarea întreprinderilor, instalațiilor, altor obiective se sancționează cu amendă de la 30 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Articolul 145. Neadmiterea inspectării obiectivelor sau neprezentarea informației despre starea mediului

Împiedicarea accesului inspectorilor de stat pentru ecologie la inspectarea obiectivelor și refuzul de a acorda informații, precum și prezentarea unei informații eronate despre starea mediului se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Articolul 146. Nefolosirea instalațiilor pentru purificarea de poluanți și controlul emisiilor în atmosferă, pentru epurarea apelor uzate

Nefolosirea instalațiilor, utilajului, aparatajului prevăzute pentru purificarea de poluanți și controlul emisiilor în atmosferă, pentru epurarea apelor uzate ce se evacuează în obiectivele acvatice și pentru controlul calității lor, precum și încălcarea regulilor și instrucțiunilor de exploatare a instalațiilor indicate se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Articolul 147. Depășirea normativelor gradului admisibil de acțiune dăunătoare asupra mediului și emisia de poluanți fără autorizație

Depășirea normativelor gradului admisibil de degajare a substanțelor poluante, de acțiune radiologică, fizică și biologică asupra mediului, emisia de poluanți în atmosferă fără autorizația autorității publice abilitate, când obținerea unei astfel de autorizații este necesară conform legislației, se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Articolul 148. Încălcarea regimului și modului de utilizare a hidrocarburilor halogenate care distrug stratul de ozon

(1) Fabricarea sau punerea în circulație comercială a aerosolilor sau a extincătoarelor portabile ce conțin substanțe chimice care distrug stratul de ozon se sancționează cu amendă de la 20 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Utilizarea substanțelor chimice care distrug stratul de ozon la fabricarea de aerosoli, de noi sisteme industriale de răcire, de unități mobile de climatizare,

precum și de produse de sterilizare, utilizarea lor în orice alte domenii noi în care, anterior, nu au fost utilizate se sancționează cu amendă de la 20 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Utilizarea substanțelor chimice care distrug stratul de ozon la fabricarea de panouri izolante și de ambalaje confecționate din expandate organice, flexibile ori semirigide se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(4) Utilizarea și punerea în circulație comercială a agenților de curățire și a solvenților ce conțin una sau mai multe substanțe chimice care distrug stratul de ozon, cu excepția tetraclorurii de carbon în cazul când este utilizată ca solvent în procesele de clorurare în sistem închis ori ca solvent în procesele în care, din considerente de ordin tehnic, nu poate fi substituită cu o altă substanță, inofensivă pentru stratul de ozon, se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(5) Încălcarea regulilor de utilizare a bromurii de metil în agricultură se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(6) Utilizarea, stocarea și transportul containerelor cu substanțe chimice care distrug stratul de ozon neetichetate cu inscripția „Conține substanțe care distrug stratul de ozon se sancționează cu amendă de la 25 la 35 de unități convenționale.

(7) Refuzul importatorilor, exportatorilor și al persoanelor care pun în circulație comercială substanțe, produse și echipamente ce conțin substanțe care distrug stratul de ozon de a prezenta la control autorităților abilitate cu acest drept documentele prevăzute de legislația privind folosirea acestor substanțe se sancționează cu amendă de la 15 la 25 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 la 6 luni.

Articolul 149. Poluarea mediului cu cauzarea de prejudicii

Poluarea mediului (aerului atmosferic, a bazinelor acvatice de suprafață și subterane, a terenurilor) cu deșeuri industriale, de construcție sau menajere, cu ape menajere, cu emisii de poluanți ce au cauzat prejudicii se sancționează cu amendă de la 40 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 350 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

Articolul 153. Exploatarea vehiculelor terestre, a navelor și aeronavelor care depășesc normativile admise de emisie a poluanților și de emisie a zgomotului

Exploatarea vehiculelor terestre, a navelor și aeronavelor care depășesc normativile admise de emisie a poluanților și de emisie a zgomotului în timpul funcționării se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale.

Articolul 154. Încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor

(1) Nerespectarea modului stabilit de colectare, păstrare, transport, depozitare, ardere, neutralizare și evacuare, inclusiv în obiectivele acvatică, în subsol etc., a deșeurilor industriale, de construcție, menajere și de altă natură se sancționează cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 60 de ore, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Faptele specificate la alin.(1) care au creat pericolul poluării mediului se sancționează cu amendă de la 40 la 80 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(3) Depozitarea arbitrară sau în locuri interzise ori utilizarea unor alte procedee de evacuare a deșeurilor fără autorizația autorităților abilitate se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 60 de ore, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(4) Tăinuirea informației sau prezentarea intenționată de informații false sau incomplete privind gestionarea deșeurilor, privind evacuarea lor în caz de avarie se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 60 de ore, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

(5) Încălcarea regulilor de evidență și de control primar în domeniul gestionării deșeurilor, nerespectarea termenelor de prezentare a dărilor de seamă în domeniul nominalizat se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 60 de ore, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(6) Transmiterea deșeurilor periculoase unor persoane fizice sau juridice care nu dețin licențe (autorizații) pentru transportul, păstrarea și prelucrarea lor se sancționează cu amendă de la 30 la 50 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(7) Nerespectarea regimului și a regulilor de exploatare a instalațiilor de prelucrare și neutralizare a deșeurilor, a locurilor de depozitare ori de înhumare a deșeurilor industriale, menajere și de altă natură se sancționează cu amendă de la 50 la 70 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

(8) Proiectarea și construcția de întreprinderi și de alte obiective, precum și implementarea de materiale și tehnologii care nu corespund condițiilor de securitate a utilizării, prelucrării și evacuării deșeurilor se sancționează cu amendă de la 50 la 70 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(9) Nerespectarea regulilor privind importul, exportul sau tranzitul de deșeuri se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

(10) Neasigurarea colectării și evacuării deșeurilor, admiterea stocării deșeurilor de orice proveniență se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(11) Neîntreprinderea măsurilor de lichidare a gunoștilor neautorizate și necontrolate se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Articolul 155. Încălcarea regulilor de evidență, transport, păstrare, utilizare și înhumare a preparatelor biologice, chimice și a altor substanțe toxice

(1) Încălcarea regulilor de evidență, transport, păstrare, utilizare și înhumare a substanțelor radioactive, a preparatelor biologice și chimice, a îngrășămintelor minerale, a substanțelor meliorative, a pesticidelor, a stimulatorilor de creștere a plantelor, a amestecurilor de preparate sau a altor substanțe toxice, dacă această faptă nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.

(2) Încălcarea normativelor, regulilor și standardelor care stabilesc modul și limitele aplicării substanțelor menționate la alin.(1) se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 200 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Aplicarea de preparate chimice și de alte substanțe de protecție a plantelor cu ajutorul aviației, introducerea lor în sol adăpostit, în zonele sanitare de protecție a surselor de apă și în zonele de protecție a apelor în perioada de toamnă–iarnă, cu excepția cazurilor de aplicare în lupta contra rozătoarelor, se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 156. Neîndeplinirea prevederilor legislației privind expertiza ecologică de stat și evaluarea impactului asupra mediului

Neîndeplinirea prevederilor legislației privind expertiza ecologică de stat și evaluarea impactului asupra mediului sau a cerințelor incluse în concluziile expertizei ecologice de stat și evaluarea impactului asupra mediului, finanțarea sau executarea proiectelor și programelor care nu au trecut expertiza ecologică de stat și evaluarea impactului asupra mediului se sancționează cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

Articolul 158. Încălcarea regulilor de întreținere a câinilor, pisicilor și altor animale

(1) Încălcarea interdicțiilor sau a regulilor de întreținere a câinilor, pisicilor și altor animale, aprobate prin decizie a autorității administrației publice locale, se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 5 la 10 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(2) Plimbarea câinilor sau altor animale în locuri publice contrar regulilor aprobate prin decizie a autorității administrației publice locale se sancționează cu amendă de la 10 la 20 de unități convenționale.

2. Extras din prevederile Codului fiscal titlul VII cu privire la taxele locale

Articolul 290. Subiecții impunerii

Subiecți ai impunerii sînt pentru:

a) taxa pentru amenajarea teritoriului – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care dispun de bază impozabilă;

b) taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale – persoanele juridice sau fizice înregistrate în calitate de întreprinzător-organizator al licitațiilor și loteriilor;

c) taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei) – persoanele juridice sau persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător care plasează și/sau difuzează informații publicitare (cu excepția publicității exterioare) prin intermediul mijloacelor cinematografice, rețelelor telefonice, telegrafice, telex, mijloacelor de transport, altor mijloace (cu excepția TV, internetului, radioului, presei periodice, tipăriturilor);

c¹) în cazul transmiterii în posesie și/sau folosință a afișelor, a pancartelor, a panourilor și a altor mijloace tehnice pentru amplasarea publicității exterioare, ai căror proprietari sînt autoritățile publice, instituțiile finanțate de la bugetele de toate nivelurile și organizațiile necomerciale – deținătorii drepturilor patrimoniale, dacă aceștia sînt persoane juridice sau persoane fizice înregistrate în calitate de întreprinzător;

d) taxa de aplicare a simbolicii locale – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care aplică simbolică locală pe produsele fabricate;

e) taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care dispun de unități comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială;

f) taxa de piață – persoanele juridice sau fizice înregistrate în calitate de întreprinzător-administrator al pieței;

g) taxa pentru cazare – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de cazare;

h) taxa balneară – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de odihnă și tratament;

i) taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor) – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor);

j) taxa pentru parcare – persoanele juridice sau fizice, înregistrate în calitate de întreprinzător, care prestează servicii de parcare;

k) taxa de la posesorii de câini – persoanele fizice care locuiesc în blocuri locative – locuințe de stat, cooperatiste și obștești, precum și în apartamente privatizate;

n) taxa pentru parcaj – persoanele juridice sau fizice posesoare de autovehicule, care utilizează parcajul;

o) taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor – persoanele juridice sau fizice care dispun de unități stradale pentru comercializarea produselor și/sau prestarea serviciilor;

p) taxa pentru evacuarea deșeurilor – persoanele fizice înscrise la adresa declarată ca domiciliu;

q) taxa pentru dispozitivele publicitare – persoanele juridice sau persoanele fizice înregistrate în calitate de întreprinzător care sînt proprietari de afișe, pancarte, panouri și alte mijloace tehnice pentru amplasarea publicității exterioare.

Articolul 291. Obiectele impunerii și baza impozabilă

(1) Obiectul impunerii îl constituie:

a) la taxa pentru amenajarea teritoriului – salariații și/sau fondatorii întreprinderilor care nu sînt incluși în efectivul trimestrial de salariați;

b) la taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale – bunurile declarate la licitație sau biletele de loterie emise;

c) la taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei), cu excepția celei amplasate integral în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților – serviciile de plasare și/sau difuzare a anunțurilor publicitare prin intermediul serviciilor cinematografice, video, prin rețelele telefonice, telegrafice, telex, prin mijloacele de transport, prin alte mijloace (cu excepția TV, internetului, radioului, presei periodice, tipăriturilor), precum și afișele, pancartele, panourile și alte mijloace tehnice prin intermediul cărora se amplasează publicitatea exterioară;

d) la taxa de aplicare a simbolicii locale – produsele fabricate cărora li se aplică simbolică locală;

e) la taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială, cu excepția celor care se află total în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților – unitățile de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială;

f) la taxa de piață – suprafața totală a terenului și a imobilelor amplasate pe teritoriul pieței;

g) la taxa pentru cazare – serviciile prestate de structurile cu funcții de cazare;

h) la taxa balneară – biletele de odihnă și tratament;

i) la taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor) – unitatea de transport, în funcție de numărul de locuri;

j) la taxa pentru parcare – parcare;

k) la taxa de la posesorii de câini – câinii aflați în posesiune pe parcursul unui an;

n) la taxa pentru parcaj – locul de parcaj special amenajat, utilizat pentru staționarea unității de transport pe un anumit termen;

o) la taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor – unitățile de comerț și/sau de prestare a serviciilor, cum ar fi chioșcurile, gherețele, frigiderele, tonetele, tarabele, unitățile de transport specializate și altele, amplasate în afara piețelor autorizate;

p) la taxa pentru evacuarea deșeurilor – numărul de persoane fizice înscrise la adresa declarată ca domiciliu;

q) la taxa pentru dispozitivele publicitare – suprafața feței (fețelor) dispozitivului publicitar.

(2) Baza impozabilă a obiectelor impunerii este cea stabilită în anexa la prezentul titlu.

Articolul 292. Cotele și termenele de plată a taxelor locale

(1) Termenele de plată a taxelor locale, de prezentare a dărilor de seamă fiscale privind taxele locale pentru subiecții impunerii sînt cele stabilite în anexa la prezentul titlu. Întreprinzătorul individual, gospodăria țărănească (de fermier) al căror număr mediu anual de salariați, pe parcursul perioadei fiscale, nu depășește 3 unități și care nu sînt înregistrați ca plătitori de T.V.A. prezintă, în termen de pînă la 31 martie al anului următor anului fiscal de gestiune, o dare de seamă fiscală unificată privind taxele locale, cu excepția celei stipulate la art.291 lit.a) din Codul fiscal, în partea ce ține de gospodăriile țărănești (de fermier), cu achitarea taxelor în același termen.

(2) Cota taxelor locale se stabilește de către autoritatea administrației publice locale în funcție de caracteristicile obiectelor impunerii.

(3) Dările de seamă aferente taxelor locale se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, în condițiile stipulate la art.187 alin.(2¹).

Articolul 293. Modul de calculare

(1) Calculul taxelor enumerate la art.291, cu excepția celor stipulate la lit.a) – în partea ce ține de gospodăriile țărănești (de fermier), la lit.k), n), o) și p) se efectuează de către subiecții impunerii, în funcție de baza impozabilă și de cotele acestora.

(2) Calculul taxelor stipulate la art.291 lit.a) – în partea ce ține de gospodăriile țărănești (de fermier), la lit.k), n), o) și p) se efectuează de către organele împuternicite de autoritatea administrației publice locale.

(3) Plata taxelor enumerate la art.291 se efectuează de subiecții impunerii.

(4) În cazul în care obiectul impunerii stipulat la art.291 lit.e) și q) este amplasat parțial în zona de protecție a drumurilor, taxa se calculează de contribuabil în mod individual, proporțional suprafeței aflate pe teritoriul administrației publice locale.

(5) În cazul obiectelor impunerii stipulate la art.291 lit.e), i), j) și q), taxele aferente acestora se calculează din ziua indicată de către autoritatea administrației publice locale în autorizațiile (coordonările) corespunzătoare eliberate de către aceasta și pînă în ziua în care autorizațiile (coordonările) au fost suspendate, anulate, retrase în modul stabilit de către autoritatea administrației publice locale sau pînă în ziua în care a expirat termenul de valabilitate al acestora.

Autoritatea administrației publice locale va prezenta, trimestrial, inspectoratului fiscal de stat teritorial de la sediul său o informație cu privire la subiecții impunerii care au primit autorizații (coordonări), cărora le-au fost suspendate, anulate, retrase autorizațiile (coordonările) sau la care au expirat termenele de valabilitate al acestora, indicînd data la care au fost eliberate autorizațiile (coordonările) și data la care autorizațiile (coordonările) au fost suspendate, anulate, retrase sau la care termenul de valabilitate a expirat.

Articolul 294. Plata taxelor locale

(1) Subiecții impunerii plătesc taxele locale la contul trezorerial de venituri al bugetului unității administrativ-teritoriale.

(2) Gospodăriile țărănești (de fermier) pot achita taxa pentru amenajarea teritoriului nemijlocit organului împuternicit de autoritatea administrației publice locale.

(3) Taxa de la posesorii de câini, taxa pentru parcaj, taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor și taxa pentru evacuarea deșeurilor pot fi achitate organului împuternicit de autoritatea administrației publice locale.

Articolul 295. Scutirea de taxe

Se scutesc de plata:

a) tuturor taxelor locale – autoritățile publice și instituțiile finanțate de la bugetele de toate nivelurile;

b) tuturor taxelor locale – misiunile diplomatice și alte misiuni asimilate acestora, precum și organizațiile internaționale, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

c) tuturor taxelor locale – Banca Națională a Moldovei;

d) taxei de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale – organizatorii licitațiilor desfășurate în scopul asigurării rambursării datoriilor la credite, acoperirii pagubelor, achitării datoriilor la buget, vânzării patrimoniului de stat și patrimoniului unităților administrativ-teritoriale;

e) taxei de plasare (amplasare) a publicității (reclamei) – producătorii și difuzorii de publicitate socială și de publicitate plasată pe trimiterile poștale;

f) taxei pentru amenajarea teritoriului – fondatorii gospodăriilor țărănești (de fermier) care au atins vârsta de pensionare;

g) taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – persoanele care practică activități de pompe funebre și acordă servicii similare, inclusiv care confecționează sicrie, coroane, flori false, ghirlande;

i) tuturor taxelor locale – proprietarii sau deținătorii bunurilor rechiziționate în interes public, pe perioada rechiziției, conform legislației.

Articolul 296. Scutirea de taxe locale și înlesnirile acordate de autoritatea administrației publice locale

Autoritatea administrației publice locale, dacă efectuează concomitent modificările corespunzătoare în bugetul unității administrativ-teritoriale, poate:

a) să acorde subiecților impunerii scutiri în plus la cele enumerate la art.295;

b) să acorde amânări la plata taxelor locale pe anul fiscal respectiv;

c) să prevadă înlesniri la plata taxelor locale pentru categoriile social-vulnerabile ale populației.

Articolul 297. Atribuțiile autorității administrației publice locale

(1) Autoritatea deliberativă a administrației publice locale poate aplica toate sau numai o parte din taxele locale, în funcție de posibilitățile și necesitățile unității administrativ-teritoriale.

(2) Autoritatea deliberativă a administrației publice locale nu are dreptul să aplice alte taxe locale decât cele prevăzute de prezentul titlu.

(3) Taxele locale se aplică, se modifică ori se anulează de către autoritatea administrației publice locale concomitent cu adoptarea sau modificarea bugetului unității administrativ-teritoriale.

(4) Autoritatea executivă a administrației publice locale monitorizează deciziile consiliului local privind aplicarea taxelor locale pe teritoriul administrat, le prezintă Serviciului Fiscal de Stat în termen de 10 zile din data adoptării acestora și le aduce la cunoștință contribuabililor.

Articolul 298. Responsabilitatea

(1) Responsabilitatea pentru virarea în termen la bugetele unităților administrativ-teritoriale a taxelor locale, cu excepția celor stipulate la art.289 lit.a) – în partea ce ține de gospodăriile țărănești (de fermier), la lit.k), l), n), o) și p), și pentru prezentarea dărilor de seamă fiscale revine contribuabililor.

(2) Responsabilitatea pentru virarea în termen la bugetele unităților administrativ-teritoriale a taxelor locale stipulate la art.289 lit.a) – în partea ce ține de gospodăriile țărănești (de fermier), la lit.k), l), n), o) și p) revine organelor împuternicite de autoritățile administrației publice locale.

(3) Inspectoratele fiscale de stat teritoriale exercită controlul asupra modului în care autoritățile administrației publice locale execută prezentul titlu.

(4) Taxele netransferate în termen sînt percepute conform legislației.

3. Extras din Legea cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, care este important pentru administrația publică locală, organizațiile necomerciale, agenții economici, dar și persoane fizice care locuiesc în apropierea bazinelor acvatice.

Legea dată prevede stabilirea unei zone de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă (art. 3) ce include lunca râului, primele terase supraluncă, muciile și povârnișurile abrupte ale malurilor principale, râpile și văgăunile care intră nemijlocit în valea râului. În această zonă se instalează un regim special de activitate economică (art. 3,p.2). Totodată în cazul folosirii surselor de apă de suprafață pentru alimentarea centralizată cu apă în scopul satisfacerii necesităților de apă potabilă în locurile de captare a apei se stabilesc zone de protecție sanitară, ce prevăd un regim special de exploatare (p.3).

În legea dată au fost stabilite (Art 6.) dimensiunile zonelor de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă și anume:(1) De-a lungul malurilor râurilor și ba-

zinelor de apă se stabilesc zone de protecție a apelor cu o lățime de cel puțin 500 metri de la muchia taluzului riveran al albiei pe maluri, dar nu mai departe de cumpăna apelor. (2) Pentru pârâie (cu lungime de pînă la 10 km, cu curent de apă permanent sau temporar) de-a lungul malurilor se stabilește zona de protecție a apelor cu o lățime de cel puțin 15 metri pe ambele maluri. (3) Lățimea zonelor de protecție a apelor râurilor Nistru, Prut și Dunăre constituie cel puțin 1000 metri.

În zona de protecție a apelor se separă fișia riverană de protecție a apelor în hotarele căreia activitatea economică este strict limitată (art. 4).

Lățimea fișiiilor riverane de protecție a apelor se stabilește, în dependență de lungimea râurilor, în următoarele mărimi (art. 7, p.1): pentru râulețe și râuri mici (de la 10 la 100 kilometri) - cel puțin 20 metri; pentru râuri mijlocii (de la 100 la 200 kilometri) - cel puțin 50 metri; pentru râuri mari (peste 200 kilometri) - cel puțin 100 metri. Pentru bazinele de apă situate în albiile râurilor, precum și pentru izvoarele acestor râuri lățimea fișiiilor riverane se stabilește în dependență de lungimea râului și caracterul pantelor aferente. (art. 7, p.2).

Lățimea fișiei riverane de protecție a apelor se stabilește în dependență de activitatea proceselor de eroziune, caracterul reliefului, particularitățile de folosire a râului sau a bazinului de apă, precum și de existența luncii înmlăștinite (art. 7, p.3).

Pe sectoarele râurilor cu procese intense de formare a albiei fișia riverană de protecție a apelor se stabilește de la brîul meandrelor. (4).

De-a lungul sectoarelor îndiguite ale albiilor râurilor hotarul fișiei riverane se unește cu funcția pantei uscate a digului de apărare contra inundațiilor (5). Pe sectoarele râurilor ce intră în componența sistemelor de ameliorare lățimea fișiiilor riverane de protecție a apelor se stabilește, luîndu-se în considerare particularitățile de construcție și de exploatare a elementelor acestor sisteme și cerințele prezentei legi (6). Pentru curenții de apă sau unele sectoare ale acestora, a căror albie a fost adîncită și/sau îndreptată ori a fost conectată la canale consolidate, tuburi sau alte construcții hidrotehnice, lățimea fișiiilor riverane se stabilește în dependență de lungimea curentului de apă și de caracterul pantelor adiacente (7).

Dimensiunile fișiiilor riverane de protecție a apelor în teritoriul localităților (art. 8, p.1) se stabilesc după planul general, aprobat în conformitate cu legislația. În lipsa planului general de sistematizare și construcție a localităților dimensiunile fișiiilor riverane de protecție a apelor se stabilesc de către organele executive ale administrației publice locale în baza documentației de proiect, coordonate cu autoritatea centrală pentru agricultură și alimentație, autoritatea centrală pentru sănătate și autoritatea centrală de mediu.

Malurile râurilor și ale bazinelor de apă din perimetrul fișiiilor riverane de protecție a apelor se consolidează în mod obligatoriu prin plantarea de arbori și arbuști hidrofilii (art.8, p.2). Amplasarea și construcția obiectivelor de orice menire în perimetrul fișiiilor riverane de protecție a apelor se va permite numai după stabilirea dimensiunilor fișiiilor și determinarea modului de amenajare a acestora (art.8, p.3).

Perdelele forestiere de protecție a malurilor se formează în limitele fișiei de protecției a apelor și sînt obligatorii pe sectoarele malurilor râurilor și bazinelor de apă supuse eroziunii (art. 9, p.1). Acestea se amplasează de la muchia taluzului riveran al albiei. Lățimea lor se stabilește în conformitatea cu legea dată (art.9, p.2).

În luncile râurilor pe terenurile agricole de calitate superioară lățimea perdelelor forestiere de protecție a malurilor se stabilește în mărime de la 5 la 15 metri, cu consolidarea în mod obligatoriu a taluzului riveran al albiei prin plantare de arbuști hidrofilii, iar dacă pe malurile râurilor și bazinelor de apă sînt plaje de nisip, perdelele forestiere de protecție a malurilor se amplasează începînd cu hotarul superior al plajei (art. 9). **Articolul 10.** prevede că: (1) Plantațiile forestiere la izvoarele râurilor se creează în scopul protecției lor împotriva poluării, ruinării și secătuirii. (2) Dimensiunile plantațiilor forestiere se stabilesc în funcție de condițiile locale, însă nu trebuie să fie mai înguste decît lățimea fișiiilor riverane de protecție a apelor râurilor respective. (3) Pe cursul superior al râurilor pînă la locul de intrare a albiei în luncă, malurile și terenurile aferente urmează să fie împădurite cu arbori și arbuști aborigeni. Lățimea perdelei forestiere se stabilește în dependență de gradul de eroziune a pantei, constituind cel puțin 15 metri. **Articolul 11.** prevede că: (1) Hotarele zonelor și fișiiilor de protecție a apelor se marchează pe teren prin perdele forestiere, drumuri, construcții hidrotehnice antierozionale și se unesc, de regulă, cu lizierele plantațiilor forestiere, cu hotarele conturilor landșafturilor și terenurilor agricole. (2) Hotarele fișiiilor riverane de protecție a apelor se marchează pe teren de asemenea și prin indicatoare de model standard. Indicatoarele se instalează de către organele împuternicite în acest scop ale autoritatea centrală pentru agricultură și alimentație și autoritățile administrației publice locale. (3) Modul de înstrăinare a terenurilor pentru crearea fișiiilor riverane de protecție a apelor, de executare a lucrărilor de proiectare, de creare și îngrijire a plantațiilor forestiere, precum și de exercitare a controlului în acest domeniu se stabilește în regulamentul aprobat de Guvern.

Articolul 12 prevede că terenurile situate în zonele de protecție a apelor, cu excepția fișiiilor de protecție a apelor și a sectoarelor luncilor înmlăștinite, pot fi plantate cu orice fel de culturi agricole, inclusiv cu plantații multianuale.

Articolul 13 prevede următoarele:

(1) În zonele de protecție a apelor se interzice:

a) aplicarea pesticidelor pe fișii cu o lățime de 300 metri de la muchia taluzului riveran al albiei;

b) amplasarea fermelor și complexelor zootehnice;

c) construcția, amplasarea și exploatarea depozitelor pentru păstrarea îngrășămintelor minerale și pesticidelor, obiectelor pentru prepararea soluțiilor de pesticide și alimentarea cu aceste soluții, întreprinderilor de prelucrare secundară a hîrtiei și celulozei, întreprinderilor chimice, tăbăcăriilor (inclusiv a întreprinderilor de prelucrare primară a pieilor brute), colectoarelor de ape reziduale de la fermele și complexe zootehnice;

d) repartizarea terenurilor pentru depozitarea deșeurilor menajere și de producție; e) tăierea arborilor și arbuștilor (cu excepția tăierilor de îngrijire, de igienă, de conservare și a reconstrucției ecologice pe parchete cu o suprafață de pînă la 1,0 ha, dacă se respectă termenul de alăturare și se creează condiții ecologice favorabile regenerării speciilor de bază); f) extragerea nisipului și prundișului din albia minoră a râului.

(2) În zonele de protecție a apelor se interzice, fără coordonarea în scris cu autoritatea centrală de mediu și cu autoritatea centrală pentru sănătate, efectuată în baza avizului pozitiv al expertizei ecologice de stat a documentației privind evaluarea impactului asupra mediului înconjurător și documentației de proiect:

a) construcția, amplasarea și exploatarea depozitelor de produse petroliere și întreprinderilor petrochimice de interes național, stațiilor de alimentare cu combustibili, cazangeriilor, punctelor de deservire tehnică și spălare a tehnicii și mijloacelor de transport;

b) construcția colectoarelor de canalizare și a instalațiilor de epurare a apelor reziduale. În cazurile cînd amplasarea lor în afara zonelor de protecție a apelor este imposibilă (din cauza condițiilor de construcție, a configurației terenului sau din alte motive), construcția lor se admite ca excepție, cu condiția realizării măsurilor de prevenire a poluării râurilor și bazinelor de apă;

c) desfășurarea lucrărilor de astupare a lacurilor din luncă și a brațelor părăsite, efectuarea lucrărilor de regularizare a cursului râului, montarea comunicațiilor, executarea altor lucrări care influențează negativ calitatea apei și starea obiectivelor acvatiche;

d) extragerea substanțelor minerale utile solide, a petrolului și gazelor naturale în albia majoră.

(3) Pășunatul în zonele de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă se permite în exclusivitate în partea îndepărtată de râu a zonei de protecție și se efectuează în conformitate cu normele și regimul capacității de pășunat. Responsabilitatea pentru respectarea normelor și regimului capacității de pășunat o poartă autoritățile administrației publice locale.

(4) Dacă în zona de protecție a apelor sînt obiective care poluează sursele de apă sau implică pericolul poluării lor și care nu se încadrează în cerințele auditului ecologic, se prevede transferarea acestora dincolo de hotarele zonei de protecție.

Articolul 14 prevede că:

(1) Teritoriul fișiiilor riverane de protecție a apelor se folosește pentru crearea perdelelor forestiere și pentru fînațuri, pentru fînațuri și restabilirea locurilor de depunere a icrelor din luncile inundabile și deltele râurilor. Înăuntrul acestor fișii pot fi construite numai construcții hidrotehnice de protecție și de consolidare a malurilor pot fi amenajate locuri de trecere a peștelui (diguri, pereuri, pereți de sprijin, ecluze ș.a.), construcții și instalații provizorii pentru creșterea și prinsul peștelui și animalelor de apă.

(2) În cazul existenței sau creării perdelelor forestiere de protecție a malului, terenurile respective se transmit în administrarea autorității silvice centrale cu atribuirea dreptului de proprietate publică asupra lor.

(3) În cazul utilizării pentru fînațuri a terenului aflat în administrarea autorităților administrației publice locale sau a altor autorități, aceste autorități determină modul de utilizare a terenului pentru fînaț și poartă răspundere pentru utilizarea lor conform destinației.

(4) În cazul restabilirii locurilor de depunere a icrelor din luncile inundabile și deltele râurilor, regimul de utilizare a lor se stabilește de Serviciul piscicol.

(5) Pentru fișiiile riverane de protecție a apelor, în care se efectuează utilizarea în complex, determinată la alineatul (1) al prezentului articol, se permite administrarea comună de către autoritățile administrației publice locale, autoritatea silvică centrală și Serviciul piscicol în baza acordului încheiat între ei, în care repartizarea funcțiilor se stabilește de comun acord cu autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător.

(6) Adăparea vitelor se efectuează în locuri amenajate special, atribuite de comun acord cu organele administrației publice locale. Mînarea vitelor la adăpare prin fișiiile riverane de protecție a apelor se efectuează pe cărări stabilite în acest scop, amplasate de-a curmezișul fișiiilor de protecție.

(7) În limitele fișiiilor riverane de protecție a apelor se interzice aratul terenurilor, pășunatul și organizarea taberelor de vară pentru vite, amenajarea campinurilor și taberelor staționare de corturi. Articolul 15 prevede că: (1) În zonele de protecție a apelor, în afara fișiei de 300 metri de la muchia taluzului riveran al albiei, aplicarea pesticidelor se admite numai pe timp uscat fără vînt cu mijloace terestre. (2) Aplicarea pesticidelor în limitele fișiei de 300 metri de la muchia taluzului riveran al albiei se admite local în cazuri excepționale de răspîndire epifitică a dăunătorilor și bolilor, sub supravegherea strictă a specialiștilor de profilul respectiv și cu acordul organelor care exercită controlul asupra stării mediului înconjurător. (3) Aplicarea îngrășămintelor minerale și organice înăuntrul fișiei de 300 metri de la muchia taluzului riveran al albiei se admite numai sub brazdă.

Anexa nr. 4.

Elaborarea și aprobarea finală a legislației secundare pentru punerea în aplicare a Legii apelor, care a intrat în vigoare la 28 octombrie 2013

Denumirea acțiunii (statutul, paragraful de referință din Matricea de politici)	Statutul la 23 Noiembrie 2013
1. Regulamentul privind evidența și raportarea apei folosite	HG nr. 834 din 29 octombrie 2013
2. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Metodologiei privind identificarea, delimitarea și clasificarea corpurilor de apă	HG nr. 881 din 7 noiembrie 2013
3. Hotărârea Guvernului privind determinarea hotarelor districtelor bazinelor hidrografice, ale subbazinelor hidrografice și hărților speciale privind delimitarea acestora	Proiectul a fost aprobat la Ședința Guvernului din 12 septembrie 2013, urmează să fie publicat în MO
4. Regulamentul privind conținutul și structura Cadastrului de Stat al Apelor	Proiectul a fost aprobat la Ședința Guvernului din 12 septembrie 2013, urmează să fie publicat în MO
5. Regulamentul privind modul de constituire și funcționarea Comitetului districtului bazinului hidrografic	HG nr. 867 din 01 noiembrie 2013
6. Regulamentul privind procedura de elaborare și de revizuire a Planului de gestionare a districtului bazinului hidrografic	HG nr. 866 din 01 noiembrie 2013
7. Regulamentul privind monitorizarea și evidența sistematică a stării apelor de suprafață și a apelor subterane	HG nr. 932 din 20 noiembrie 2013
8. Regulamentul privind cerințele de calitate a mediului pentru apele de suprafață	HG nr. 890 din 12 noiembrie 2013
9. Regulamentul privind planificarea gestionării secetei	Proiectul a fost aprobat la Ședința Guvernului din 12 septembrie 2013, urmează să fie publicat în MO
10. Regulamentul privind condițiile de deversare a apelor uzate în corpurile de apă Au fost comasate 4 regulamente referitoare la substanțele specifice care se introduc în scop de pescuit sau de acvacultură (art.34 (2)), deversarea substanțelor prioritare periculoase (art.35), cerințe privind deversarea substanțelor periculoase (art.36) precum și cerințe tehnice pentru evacuarea apei de drenaj (art. 44 alin.2)	HG nr. 802 din 09 octombrie 2013
11. Regulamentul cu privire la zonele de protecție sanitară a prizelor de apă	HG nr. 949 din 25 noiembrie 2013
12. Hotărâre cu privire la organizarea și funcționarea ghișeului unic în domeniul autorizării de mediu pentru folosința specială a apei Conform avizului parvenit din partea Centrului de Guvernare Electronică au fost comasate într-un singur act normativ reglementările ce țin autorizarea folosinței speciale a apei (art.23-32) și cerințele de ținere a registrului autorizațiilor de mediu pentru folosința specială a apei (art.15).	HG nr. 894 din 12 noiembrie 2013

Denumirea acțiunii (statutul, paragraful de referință din Matricea de politici)	Statutul la 23 Noiembrie 2013
13. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului cu privire la gestionarea riscurilor de inundații	HG nr. 887 din 11 noiembrie 2013
14. Regulamentul cu privire la cerințele de calitate a apelor subterane	HG nr. 931 din 20 noiembrie 2013
15. Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale	HG nr. 950 din 25 noiembrie 2013
16. Regulamentul privind prevenirea poluării apelor din activitățile agricole	HG nr. 836 din 29 octombrie 2013
17. Hotărârea Guvernului privind crearea Comitetelor districtelor bazinelor hidrografice	Proiectul a fost aprobat la Ședința Guvernului din 12 septembrie 2013, urmează să fie publicat în MO
18. Hotărârea Guvernului privind aprobarea Listei corpurilor de apă de suprafață, a zonelor și a fișilor de protecție și a construcțiilor hidrotehnice gestionate de autoritatea administrativă de gestionare a apelor	Proiectul a fost aprobat la Ședința Guvernului din 12 septembrie 2013, urmează să fie publicat în MO
19. Ordinul Ministerului Mediului privind aprobarea celor mai bune tehnici disponibile pentru deversarea substanțelor periculoase	Proiectul a fost aprobat la Ședința Guvernului din 12 septembrie 2013, urmează să fie publicat în MO
20. Regulamentul cu privire la folosința apelor din acumulările de apă pentru necesitățile comunității, irigație și piscicultură	HG nr. 807 din 16 octombrie 2013

Anexa nr. 5: Extras din Planul de management al zonei „Nistrul de Jos” (Proiect)

3.1. Obiectivele de management pentru realizarea direcțiilor de bază ale gestionării zonei

1. Crearea unui sistem de control al regimului de protecție și administrare a teritoriului;
2. Dezvoltarea odihnei, a turismului comercial și social, astfel stimulând dezvoltarea social-ecologică a teritoriului și conservarea patrimoniului lui natural și istoric;
3. Formarea gestionării ecosistemelor silvice în corespundere cu planul de management și zonare a teritoriului;
4. Formarea rețelei ecologice în conformitate cu legislația în vigoare și cu angajamentele internaționale, precum și îmbunătățirea ecosistemelor acvatice interne;
5. Implementarea reconstrucției treptate a sistemelor hidrotehnice și a celor ecologice care le însoțesc;
6. Introducerea unui monitoring constant al diversității biologice, precum și a cercetărilor științifice pentru realizarea scopurilor enumerate în acest capitol.
7. Sporirea cunoștințelor ecologice, implicarea populației și a agenților economici în realizarea sarcinilor propuse;
8. Îmbunătățirea folosinței terenurilor și normalizarea utilizării resurselor terenurilor ierboase, cu scopul de a trece la o exploatare durabilă a resurselor naturale;
9. Dezvoltarea gestionării zonei;

3.2. Planul de acțiuni privind managementul zonei

Pentru a realiza gestionarea zonei se propune formarea următoarelor structuri și organe de administrare.

1) Organul central de administrare – Consiliul coordonator de administrare a zonei „Nistrul de Jos”;

3.2.2 Gestionarea ecosistemelor silvice pe malul drept al Nistrului

a) intensificarea activităților de asigurare a regimului de protecție și preîntâmpinarea tăierilor ilicite ale pădurii, pășunatului ilegal, colectării ilegale și excesive a speciilor de plante medicinale și decorative, braconajului și a altor activități ilegale.

b) conservarea pădurilor seculare și dezvoltarea silvică a plantațiilor valoroase, pentru mărirea suprafețelor de pădure seculară

c) organizarea și amenajarea locurilor pentru odihnă și turism;

d) consolidarea/extinderea suprafețelor sectoarelor silvice existente și crearea coridoarelor ecologice pentru asigurarea schimbului genetic și al migrației;

3.2.4. Gestionarea ecosistemelor ierboase și îmbunătățirea folosinței terenurilor

Gestionarea terenurilor pășunabile

Pentru îmbunătățirea stării ecosistemelor ierboase este necesar de realizat următoarele sarcini:

1. realizarea reconstrucției pilot pe anumite terenuri pășunabile ale teritoriului prin intermediul semănatului ierburilor furajere și extinderea suprafețelor de pășuni îmbunătățite.
2. identificarea măsurilor de aducere a numărului de animale menținut în corespundere cu capacitatea de asigurare cu furaje a pășunilor.
3. crearea sectoarelor pentru producerea semințelor de ierburi multianuale, folosite pentru reconstrucția pășunilor și fânețelor.
4. Excluderea terenurilor nepotrivite pentru prelucrare din circuitul arabil – cele cu o productivitate redusă, puternic erodate, regulat inundate și cele salinizate.
5. Crearea fâșiilor din arbuști ghimpoși (măceș, păducel) și necomestibile (scumpie) pe marginea pășunilor îndreptate spre sectoare abrupte cu pericol de eroziune.
6. Crearea pe terenurile afectate de eroziune rapidă de fragmente ale complexului de pădure și poieni.
7. Realizarea îmbunătățirii de suprafață pentru pășuni;
8. Realizarea îmbunătățirii fundamentale:
 - (a) prin crearea pășunilor cultivate;
 - (b) prin crearea agrotepei;
9. Rărirea arbuștilor pe unele pășuni

Gestionarea ecosistemelor de luncă

De a aduce treptat presiunea de pășunare în corespundere cu normativele (Hotărârea Guvernului Nr. 667 din 23.07.2010).

Gestionarea mlaștinilor ierboase

Principalul masiv ce necesită îngrijire este amplasat în subzona de protecție strictă (cu reconstrucție) A și în zona tampon de bază B al complexului natural Tudora-Palanca. Întru evitarea unei dezvoltări în masă a trestiei, aceasta urmează a fi cosită în iulie după creșterea ei, precum și după încheierea clocirii păsărilor complexului acvatic și palustru, în sectoare în jurul lacurilor și alte locuri. Suprafața totală a teritoriului cosit nu trebuie să întrecă 20%; cositul urmează a fi organizat de către autoritățile locale cu implicarea populației locale ce primesc trestia în scopuri gospodărești.

3.2.4.3. Îmbunătățirea folosinței terenurilor și preîntâmpinarea pericolelor posibile

Modificarea considerabilă a folosinței terenurilor poate avea loc doar odată cu normalizarea pieții la nivel de țară și posibil, de regiune – dezvoltarea condi-

țiilor pentru obținerea venitului din urma menținerii animalelor în grajduri sau menținerea parțială. Cu toate acestea, costul înalt al semințelor de leguminoase furajere multianuale pe piața locală semnalizează o neacoperire a cererii și o posibilă creștere a ponderii lor pe suprafețele semănate – principalii apărători ai fertilității asolamentelor. În țară există o tehnologie eficientă de producere a semințelor de lucernă, dar practic este pierdută tehnologia și materialele pentru prelucrarea semințelor. În legătură cu aceasta, se recomandă:

- organelor raionale în colaborare cu organul central de administrare a agriculturii de a soluționa problema achiziționării acestora, posibil pe bază de cooperativă;
- agenților economici de dezvoltare a culturii de semințe selecționate de lucernă, amplasând semănatul semințelor la o distanță de nu mai puțin de 1000 m de la complexe naturale, bazine și cursuri de apă;
- organelor de administrare de nivel întâi în colaborare cu agenții economice de a restabili luncile de fâneață pe teritoriile fondului de rezervă, aflate în zona de supraumbră periodică a solului și a salinizării posibile.

Este greu de așteptat o creștere considerabilă a producerii culturilor de legume cu profit mare fără extinderea terenurilor irigate. Principalele posibilități de extindere a vânzării recoltei acestor culturi este legată de producere competitivă – calități gustative înalte și producție ecologic pură, în legătură cu aceasta este necesar:

- implementarea schemelor agroecologice de producere;
- realizarea în susținerea acestei direcții a programelor pe termen lung de instruire a fermierilor și specialiștilor;
- realizarea faptului că certificarea producției ecologic pure în Moldova este importantă pentru obținerea scutirilor fiscale și realizarea producției pe piața internă, iar exportul în Europa necesită certificarea din partea organizațiilor corespunzătoare în Uniunea Europeană;
- pentru mărirea vânzărilor producției proaspete de calități gustative înalte, este necesar de a restabili producerea soiurilor raionale în cantități destule;
- pentru aceasta este necesar o cultură locală de creștere a semințelor și îmbunătățirea calității semințelor produse, care în prezent cedază în privința aceasta semințelor importate.

Din punct de vedere al păstrării potențialului turismului rural, este necesar de a păstra și de a restabili posibilitățile de producere a soiurilor tradiționale și locale de viță de vie și a culturilor legumicole.

Folosirea terenurilor neprofitabile și abandonate și consolidarea rețelei de plantații de protecție a câmpurilor (fâșii forestiere și de arbuști):

1. inventarierea terenurilor puțin profitabile și abandonate, inclusiv în afara zonei Ramsar, dar ce aparțin satelor, terenurile cărora intră în zonă;
2. consolidarea a astfel de terenuri și excluderea lor din sistemul existent de folosință, folosind formele legale existente;

3. crearea în baza acestora a noilor fânașuri și terenuri pentru pășunatul vitelor, cu folosirea taberelor temporare a șeptelului cu containere de acumulare temporară a gunoiului de grajd de peste noapte (folosite pentru îngrășăminte), menținerea parțială în grajduri și pășunatul în parcele:

4. planificarea și realizarea programului de atribuire a terenurilor și crearea noilor fâșii forestiere de protecție, inclusiv crearea plantațiilor de pomușoare de tip fâșie, cu funcția fâșiilor de protecție de arbori-arbuști.

Stoparea folosirii ilegale și incorecte a apelor și fâșiilor riverane, inclusiv irigarea în limitele sistemelor de irigare centralizate din sursele nepotrivite de apă:

- i. realizarea inventarierii locurilor de folosință a apelor ilegale și riscante (pe râulețe mici, pâraie, brațuri moarte și lacuri), inclusiv constatarea publică prin proces verbal a construcțiilor și a câmpurilor respective în fâșiile riverane;
- ii. realizarea analizei apelor și stării fundului albiei în locurile de folosință a apei pentru irigare;
- iii. realizarea măsurilor de autorizare sau stopare a folosinței în dependență de rezultatele cercetărilor.

Ultimii ani au demonstrat că există pericole serioase de dezvoltare în masă a anumitor dăunători sau zborul în masă a acestora, cum ar fi migrațiile demult uitate ale lăcustelor. Independent de statului ariei protejate, se recomandă autorităților locale să înceapă să formeze un serviciu de monitorizare, informare și protecție a plantelor pe baza asociațiilor de utilizatori ai apei și a altor asociații de fermieri, inclusiv:

- i. mecanismul de interacțiune cu organele de stat de asigurare a securității fitosanitare și monitoring;
- ii. crearea mecanismului de reacționare a grupului la apariția unui pericol înalt;
- iii. crearea registrelor de aplicare a pesticidelor și îngrășămintelor, în primul rând pe terenurile irigate.

3.2.7. Formarea rețelei ecologice

Principala problemă pentru formarea rețelei ecologice în natură este crearea unui sistem adecvat de coridoare ecologice, ce ar lega zonele nucleu. Principalele dificultăți sunt condiționate de o structură complexă de folosință a terenurilor.

Rețeaua ecologică la nivel local pe terenurile agricole prelucrate reprezintă un sistem de plantații de protecție și de fâșii expropriate împreună cu fragmentele păstrate ale ecosistemelor naturale. Acesta este un sistem multifuncțional, care trebuie să preîntâmpine degradarea solului și să îmbunătățească microclimatul, inclusiv să atenueze consecințele schimbărilor climatice. În ansamblu, plantațiile de protecție existente și planificate anterior nu constituie un sistem unitar. Multe dintre acestea au o lățime de 3-5 m și nu sunt capabile să realizeze funcții importante. Iată de ce se propune realizarea următoarelor:

- 1) planificarea preliminară și determinarea persoanelor responsabile și a partenerilor;

- 2) elaborarea variantelor pentru plantații, ținând cont de schimbările climatice și condițiile de plantare: selectarea variantelor potrivite existente;
- 3) revizuirea plantațiilor existente de protecție a câmpurilor și apelor, determinarea condițiilor tehnice și a hărților tehnologice pentru plantații concrete;
- 4) evaluarea volumului și costurilor lucrărilor;
- 5) revizuirea și stoparea folosirii ilegale a terenurilor atribuite pentru plantațiile de protecție planificate, dar care nu au fost create;
- 6) elaborarea documentației, desemnarea în natură și determinarea executivului, trasarea plantațiilor;
- 7) revizuirea și restabilirea respectării lățimii normative a fâșiilor de-a lungul canalelor și pantelor digurilor, determinarea pentru acestea a caracterului optim a vegetației de protecție și crearea (restabilirea) ei.

Acestea sunt sarcini complexe, care trebuie soluționate treptat. În calitate de primii pași se propune:

- i. stabilirea responsabilităților deținătorilor de terenuri pentru starea plantațiilor de protecție și controlul din partea asociațiilor de producători locali, în baza deciziilor în comun cu organele autorităților locale;
- ii. determinarea terenurilor, proprietarii cărora pot și doresc să-și protejeze terenurile sale;
- iii. realizarea plantării și reconstrucției pe sectoarele atribuite pentru aceasta, în conformitate cu recomandările și schemele speciale cu folosirea culturilor fructifere și pomușoare (Andreev, Talmaci, Șabanova și alții, 2008), cu corectarea la condiții mai calde și aride de creștere;
- iv. în particular – excluderea din circuitul agricol (posibil prin răscumpărare) a sectorului cel mai afectat de înmlăștinire din sectorul Aivazia, ce se află în jurisdicția primăriei Crocmaz.

3.3. Planul de acțiuni și recomandări pentru dezvoltarea turismului

Pentru dezvoltarea turismului în zonă este necesar de a soluționa următoarele sarcini:

1. dezvoltarea asigurării informaționale a activității privind dezvoltarea turismului pe teritoriului zonei Ramsar;
2. dezvoltarea colaborării și a legăturilor dintre persoanele cointeresate, cum ar fi agențiile turistice, proprietarii hotelurilor și caselor, autoritățile locale, raionale și centrale și alte structuri;
3. dezvoltarea infrastructurii turistice necesare;
4. protejarea nu numai a obiectelor naturale, dar și a monumentelor arheologice, obiectelor de cultură materială și dezvoltarea muzeelor;
5. contribuirea la o îmbunătățire principială a actelor legislative și normative în domeniul turismului, în baza cărora trebuie creată stimularea dezvoltării industriei turismului.

Trebuie menționat că asigurarea informațională este un lucru foarte important pentru dezvoltarea turismului în orice țară, precum și contribuie la crearea unei imagini pozitive atât în țară, cât și peste hotare. De regulă, această asigurare permite:

- 1) de a asigura conștientizarea de către populația locală că patria are multe lucruri interesante pentru ei și pentru oaspeți și de a dezvolta sentimentul de mândrie față de aceasta, de a-i influența să susțină activitatea turistică;
- 2) de a informa oaspeții străini și concetățenii despre posibilitățile de odihnă, distracții, însănătoșire pe acest teritoriu;
- 3) de a îmbunătăți atitudinea locuitorilor, a agenților economici și reprezentanților autorităților publice față de patrimoniul istoric-cultural și natural;
- 4) de a susține activitatea de protecție a mediului, soluționarea problemelor ecologice.

În legătură cu lipsa în țară a regulilor și normativelor de vizitare de către turiști a punctelor de observație este necesar de a elabora regulamentul respectiv pentru zonă, care poate fi folosit în calitate de normativ.

3.3.1. Propuneri în domeniul organizării și asigurării informaționale pentru dezvoltarea turismului pe malul drept al Nistrului

1. Crearea secțiilor privind activitatea turistică și de a numi persoane responsabile cu împuterniciri corespunzătoare în Consiliile raionale Căușeni și Ștefan Vodă.
2. Plasarea informațiilor pe paginile web ale raioanelor despre obiectele turistice și ofertele disponibile.
3. Organizarea centrelor informaționale cu tematică turistică în centrele raionale Căușeni și Ștefan Vodă, de exemplu, în baza muzeului naturii (Muzeul Verde) sau în baza altei instituții care are legătură cu dezvoltarea turismului.
4. Susținerea persoanelor fizice și juridice în obținerea documentele necesare pentru primirea turiștilor și asigurarea cazării acestora în zonele turistice sau în cele adiacente, conform Hotărârii Guvernului № 1065 din 02.09.2003.
5. Susținerea meșteșugurilor populare și a muzeelor care ar putea deservi turiștii, folosind mijloace bugetare și extrabugetare.
6. Susținerea comercializării articolelor meșteșugurilor populare în muzee, utilizând posibilitățile prevăzute în punctul 2.30 din anexa la Legea N.93 din 15.07.1998 cu privire la patenta de întreprinzător în cazul organizării expozițiilor și licitațiilor.
7. Susținerea amplasării chioșcurilor pentru comercializarea articolelor cultural-istorice și a celor cu caracter turistic în apropiere de obiectele turistice.
8. Asigurarea pazei și contribuirea la restaurarea obiectelor turistice cu valoare cultural-istorică și ecologică.
9. În centrele raionale de a aproba lista obiectelor turistice recomandată de proiect, a rutelor turistice și a punctelor de observare a naturii vii, precum și asigurarea completării și îmbunătățirii ei permanente.

10. Crearea Consiliului responsabil de turism pe lângă administrația raională pentru asigurarea colaborării dintre administrațiile raionale, agenții economici, societate și structurile similare din țară și de peste hotare.

11. Elaborarea de către administrația raională împreună cu secția de turism și consiliul turistic a unui plan de perspectivă pentru dezvoltarea turismului din raion ținând cont de posibilitățile de cooperare transfrontalieră.

12. Consiliile raionale urmează să încredințeze structurilor raionale de profil elaborarea proiectelor de creare treptată a infrastructurii turistice necesare și a zonelor de odihnă în masă.

13. Crearea unei pagini web cu tematică turistică.

14. Organizarea și desfășurarea expozițiilor turistice raionale și participarea în cele republicane, iar după posibilități și la activitățile similare de peste hotare.

15. Organizarea și desfășurarea seminarelor cu tematică turistică și pregătirea cadrelor pentru activitatea turistică, instruirea populației despre necesitatea unei atitudini grijului față de obiectele cultural-istorice și ecologice; participarea la activitățile republicane și internaționale corespunzătoare.

16. Pregătirea și desfășurarea activităților tradiționale (festivaluri, competiții sportive, carnavaluri), desfășurarea lor anuală pentru atragerea unui număr mai mare de turiști pe teritoriul zonei și crearea unei imagini pozitive.

17. Susținerea procesului creativ de elaborare a brandurilor locale inedite conform principiilor Legii № 66 din 27.03.2008.

3.3.3. Propuneri pentru dezvoltarea infrastructurii și protecție a patrimoniului istoric și cultural

Dezvoltarea infrastructurii pentru recreare și pentru businessul turismului poate avea loc doar în locurile unde sunt pregătiți pentru acest lucru. Alt mijloc ar fi atragerea investițiilor mari, fapt ce este greu de îndeplinit, și restituirea acestora s-ar produce nu repede.

Cea mai puțin costisitoare parte a infrastructurii sunt indicatoarele (inclusiv cele care desemnează hotarele zonei, ce trebuie să fie instalate conform legislației) și panourile informaționale ce conțin itinerarele turistice și informații succinte despre însemnătatea obiectelor culturale, istorice și naturale, despre locurile posibile de cazare și alimentare. Indicatoarele și panourile trebuie să fie simple și atrăgătoare, și, în primul rând, trebuie instalate în locurile cele mai animate, preferabil protejate, și acolo, unde deja se întreprind călătoriile și excursiile.

Se recomandă ca de amenajarea teritoriului și a zonelor nu prea mari de odihnă din apropiere să se ocupe proprietarii uzinelor vinicole din satele Tudora și Crocmaz. Ar fi indicat ca în decursul a 3 ani să fie construit un complex hotelier cu cel puțin 54 de locuri pe teritoriul uzinei vinicole de lângă satul Crocmaz. Anumite elemente de amenajare a teritoriului și a infrastructurii pot fi făcute și în uzinele vinicole din satele Talmaza și Grădinița, dar și acestea necesită pregătiri pentru primirea vizitatorilor. Complexul turistic Purcari poate servi drept exem-

plu mai dezvoltat pentru toate cele patru întreprinderi, totuși acesta nu poate fi luat drept un simplu model de imitație. Fiecare întreprindere are posibilitatea de a avea o imagine proprie.

Planificarea zonelor de odihnă trebuie să fie realizată ținând cont de potențialul existent de exploatare de către autoritățile publice de nivelul întâi și doi cu ajutorul populației.

În locurile de odihnă în masă vizitate cu regularitate este necesar de a instala standuri cu regulile de odihnă, cu informații despre servicii și numerele de telefon ale organelor de drept, medicale și celor de salvare.

Elementele de bază ale infrastructurii pentru dezvoltarea turismului ecologic și sportiv, aprobate în lume, sunt:

1. parcuri amenajate pentru efectuarea itinerarelor cu caracter sportiv și ecologic, cu focuri mari de tabără și cu hotare bine delimitate.

2. terenuri pentru activități cu caracter sportiv și ecologic pentru vizitatori numeroși.

3. itinerare cu indicatoare și informații succinte despre lumea animală și vegetală pe parcursul acestora.

4. poteci ecologice pentru vizitarea obiectelor deosebit de valoroase, fără dreptul de a ieși de pe ele.

5. locuri special amenajate pentru începutul și sfârșitul plimbărilor pe apă,

5.1) pe Nistru e mai ușor de îndeplinit acest lucru în locurile unde cotiturile bruște ale fluviului oferă posibilitatea de întoarcere, aproximativ la punctul inițial (sectorul mai jos de Răscăeți-Purcari), sau

5.2) în locul, unde este posibilă apropierea de mal lângă complexul de recreare (sectorul Olănești-Crocmaz și Tudora-Palanca);

6. turnuri pentru examinarea panoramei teritoriilor pitorești și importante din punct de vedere al protecției naturii (ele ar putea fi create acolo, ar putea fi păstrate, de exemplu, pe sectorul complexului „Fazanul de argint”, a fabricii de vin din s. Grădinița, a grădiniței de copii din s. Crocmaz, de unde se deschide o priveliște a luncilor sălbatice din Ucraina);

7. Locuri de cazare în gospodăriile țărănești.

8. Puncte de dare în chirie a echipamentului pentru parcurgerea rutelor și organizarea odihnei cu caracter ecologic.

Elementele importante ale infrastructurii pentru turism sunt centrele instructive și educative cu muzee și literatură tematică, parcurile ș.a. Aici au loc nu doar activități pentru populația locală și instruirea tineretului, dar pot fi organizate și vizite ale turiștilor, inclusiv pe calea lor înspre zonă. Este periculos deficitul unei finanțări stabile a acestui tip de obiecte, deoarece aceasta ar putea duce (a) la pierderea eficacității finanțării deja implementate și a pașilor efectuați în dezvoltare, (b) la micșorarea atractivității și (c) la crearea impresiei că administrația publică are o atitudine neglijentă față de obiectele de cultură. În legătură cu acest fapt se propune:

- evaluarea necesităților, surselor de finanțare, elaborarea unui proiect de dezvoltare și realizarea lui în cadrul muzeului naturii din or. Ștefan-Vodă;
- de a cere de la conducerea centrală de a finanța reconstrucția bisericii medievale din Căușeni;
- evaluarea necesităților muzeelor școlare a ținutului natal din satele din zonă și acordarea ajutorului acestora.

Evaluarea științifică a monumentului, de obicei, este posibilă doar după cercetarea lui, de aceea cel mai mare număr de monumente arheologice sunt trecute cu vederea. Organele de stat responsabile de protejarea monumentelor pot urmări situația referitoare doar la monumentele deosebit de valoroase. În legătură cu acest fapt se propune:

1. de creat registre ale monumentelor pentru teritoriul fiecărei unități administrative de nivelul unu în zonă;
2. de a ține aceste registre în organele administrației locale de nivelul doi, prezentând listele monumentelor la organele administrative locale de nivelul întâi;
3. de a se oferi privilegiul de protecție a monumentelor incluse în aceste registre administrației locale de nivelul întâi.

3.3.4. Dezvoltarea economiei turismului în zonă

Persoanelor cointeresate în activitatea turistică li se propune:

- determinarea celor mai atrăgătoare tipuri de servicii pentru afacerea lor, inclusiv în domeniul turismului ecologic (cognitiv) (pedestru, acvatic, cu caii, etc.);
- formarea unor rute optime ținând cont de posibilitățile de folosire a teritoriului;
- calcularea capacității (numărul optim și componența grupului) pentru propunerile lor;
- orientarea la activitatea cu unele grupuri țintă nenumeroase de consumatori ținând cont de specificul fluxurilor recreaționale;
- folosirea pentru planificare a rutelor pilot, a specificațiilor punctelor și obiectelor de observație în natură (cele mai atrăgătoare pentru categoria turiștilor în masă din țările străine), a patrimoniului cultural-istoric și a altor componente a produsului turistic al zonei.

Analiza comparativă a ariilor propuse pentru instituirea rezervațiilor biosferei în Moldova

Indicator	Nistrul de Jos	Orheiul Vechi	Unguri-Holoșnița	Lacurile Prutului de Jos	Pădurea Domnească	Plaiul Fagului	Codrii
Diversitatea ecosistemelor și lanșafturilor	5	3	4	2	3	2	2
Bogăția florei și faunei	5	2	4	5	5	4	4
Specii cu un statut internațional	5	1	5	3	5	2	2
Diversitatea obiectelor geologiei și arheologiei	4	5	5	4	2	1	1
Diversitatea obiectelor turismului	5	2	5	3	3	1	1
Diversitatea condițiilor agriculturii	5	2	5	3	3	1	1
Influența magistralilor de transport asupra dezvoltării	4	3	4	5	2	2	1
Condiții speciale	5	4	4	-1	1	0	0
Perspectiva recunoașterii în calitate de rezervație a biosferei	5	3	4	3	3	1	0
Total	43	25	39	28	25	13	11

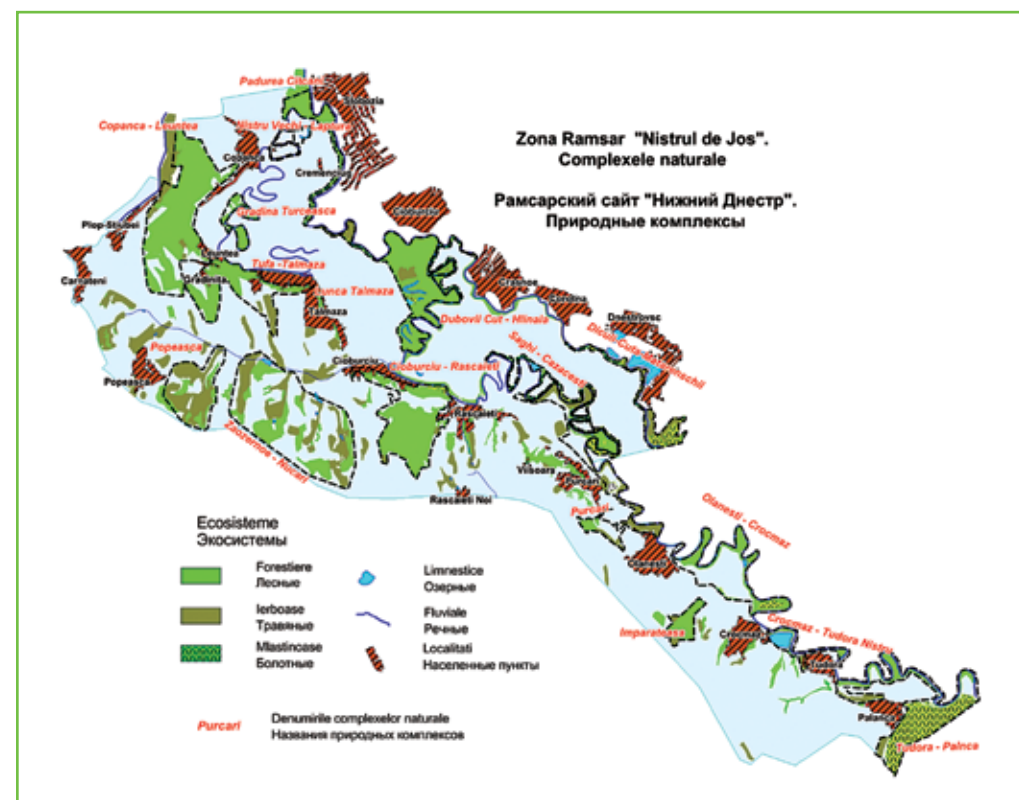
Condiții speciale

- Pozitive: caracterul (specificul) teritoriului necesită (permite) zonarea, în conformitate cu Strategia de la Sevilla ; conformitatea cu prevederile zonării din Strategia de la Sevilla de UNESCO nu este contrară intereselor populației; arie protejată în context transfrontalier (posibilă rezervație a biosferei transfrontalieră); prezența de branduri naționale; locație aproape de zonă importantă de agrement.
- Nocive: extracție de petrol; cale ferată (slab aranjată); construirea unui obiect economic major (cu încălcarea statutului teritoriului); obiceiul populației băștinașe de a încălca legea în mod deschis.

Analiza comparativă a ariilor propuse pentru instituirea rezervațiilor biosferei în Moldova

Показатель	Нижний Днестр	Старый Орхей	Унгурь - Холошница	Озера Нижнего Днестра	Пэдуря Домняскэ	Плай-ул Фагулуй	Кодры
Разнообразие экосистем и ландшафтов	5	3	4	2	3	2	2
Богатство флоры и фауны	5	2	4	5	5	4	4
Виды с международным статусом	5	1	5	3	5	2	2
Разнообразие геологических и палеонтологических объектов	4	5	5	4	2	1	1
Разнообразие туристических объектов	5	2	5	3	3	1	1
Разнообразие условий для сельского хозяйства	5	2	5	3	3	1	1
Влияние транспортных магистралей на развитие	4	3	4	5	2	2	1
Особые условия	5	4	4	-1	1	0	0
Перспектива признания в качестве биосферного резервата	5	3	4	3	3	1	0
Всего	43	25	39	28	25	13	11

Anexa nr. 6: Hărțile (zonarea) și rutele turistice

Condiții speciale

- Положительные: характер (особенности) территории, допускающие зонирование в соответствии с Севильской стратегией ЮНЕСКО; соответствие положениям Севильской стратегии по зонированию не противоречат интересам населения ; охраняемая территория имеет трансграничный контекст (возможен трансграничный биосферный резерват); наличие национальных брендов; расположение поблизости от важной курортной зоны.
- Отрицательные: добыча нефти; наличие железной дороги (плохо устроенной); строительство крупного экономического объекта (с нарушением статуса территории); привычное несоблюдение законодательства населением.

